

An aerial photograph of a river winding through a lush, green landscape. A small boat with a white cabin is moving down the river, leaving a wake. The surrounding area is densely forested with green trees. In the upper left, a railway line runs parallel to the river. The overall scene is peaceful and scenic.

“Nen vaert door het Waesland naar zee

*Waterbouwkundige realisaties,
geschiedkundig cartografisch weergegeven*

Sint-Niklaas 15 maart 2016

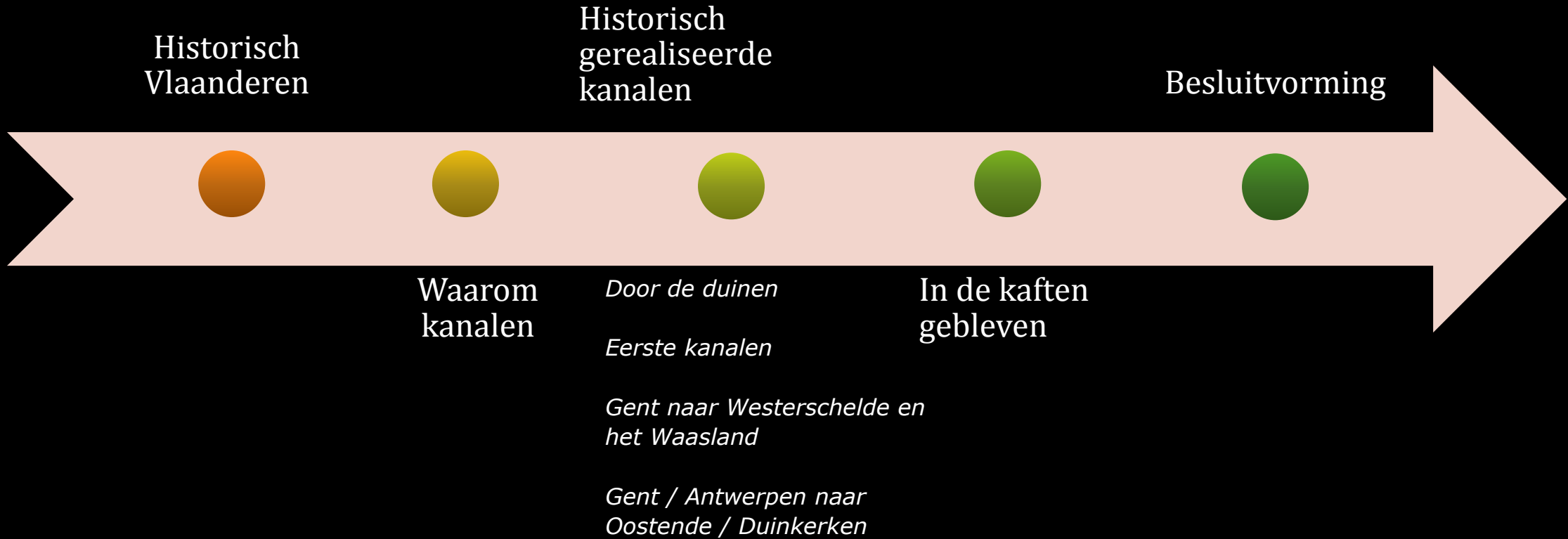
Canal de la Martinière : zeekanaal van de Basse Loire tussen Pellerin en Frossay : lengte 15 km

Doel : Nantes bereikbaar te houden voor zeescheepvaart
Scheepswerven tot ca 1987
Nu pretpark

Bouwperiode 1882-1892 met bouw materiaal afkomstig van Suezkanaal
in exploitatie tussen 1892 en 1913

Nen vaert door het Waesland naar zee

Historisch Vlaanderen

Vlaanderenkaart van Mercator

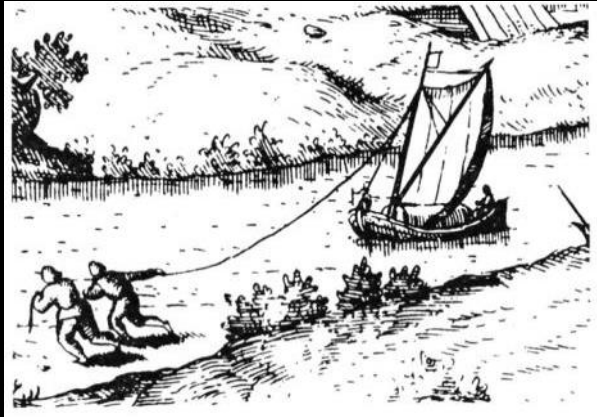
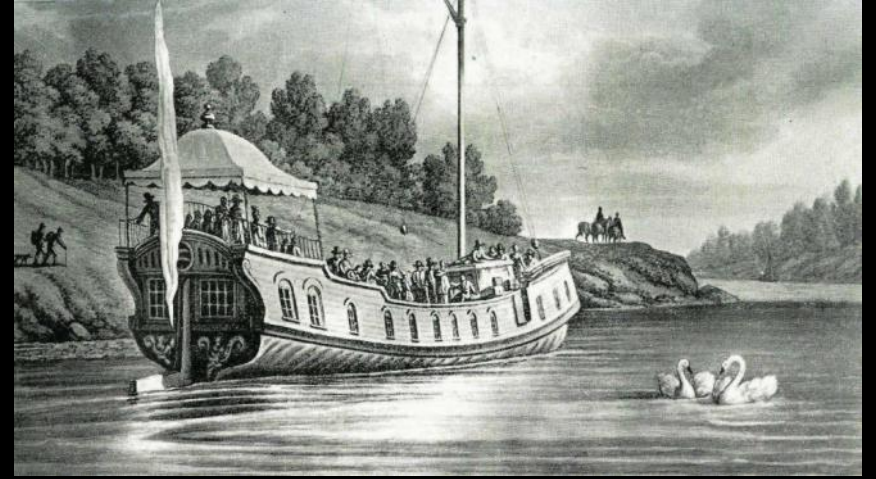
(Platin-Moretus museum: bijgewerkt door Jan Van Raemdonck KOKW)

Van Grevelingen (Gravelines) tot Antwerpen

Van Zeeuws-Vlaanderen tot Rijsel (Lille) / Dovay (Douai)

Waarom kanalen

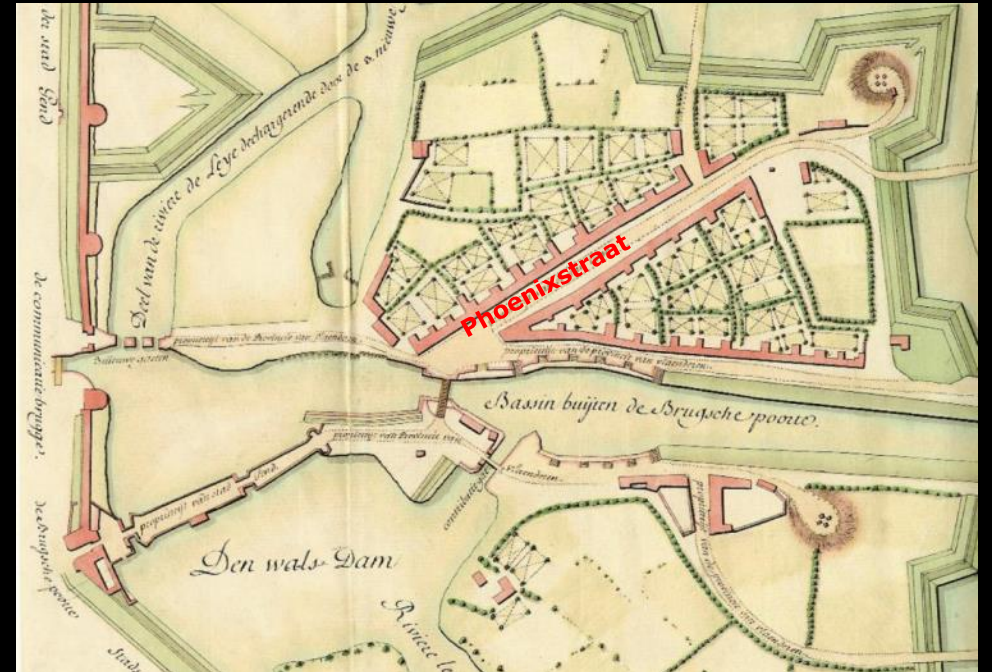
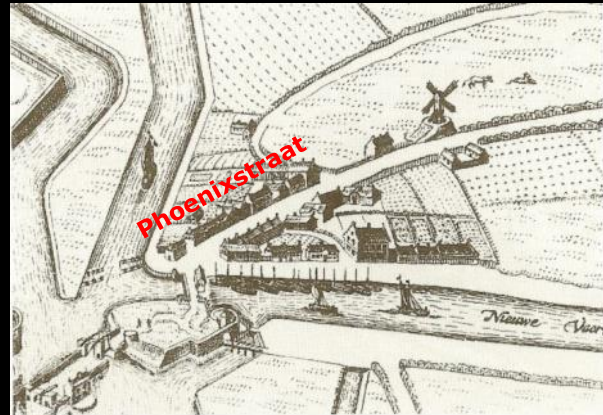
Waarom water

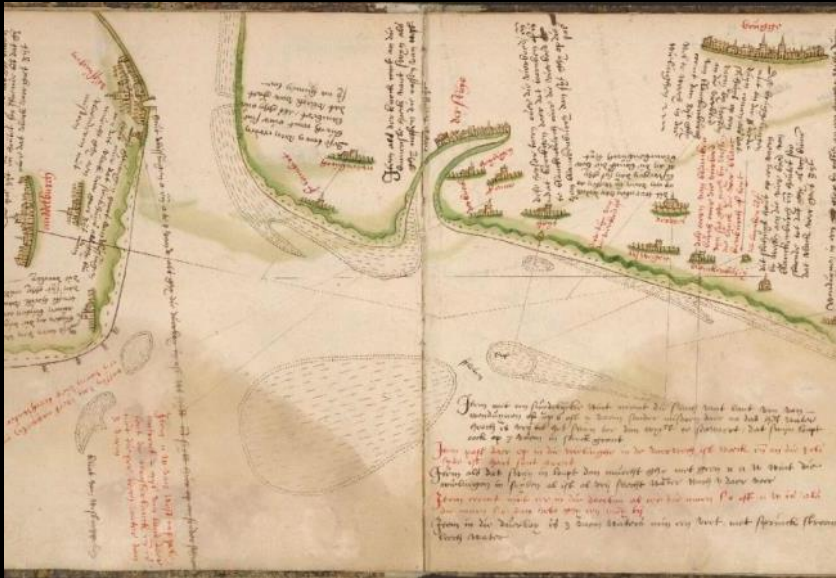
Trekschuit voor vrachtverkeer en voor passagiersverkeer

(De Barge Gent- Brugge)

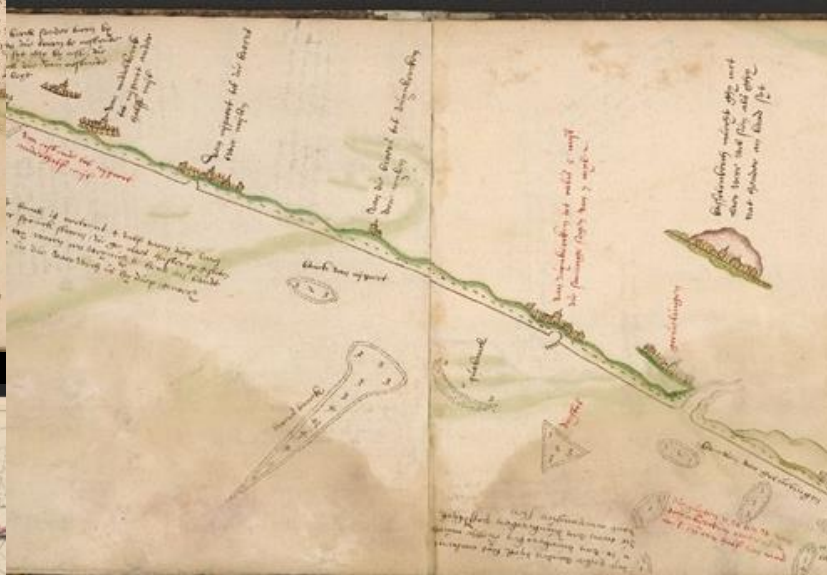
Water was de eenvoudigste (transport)weg. De weg was dikwijls onberijdbaar en onveilig,

Op de Barge was er luxe, vaartijd Gent -Brugge ca. 8 uur,

Carte marine et instructions nautiques pour la navigation de Helgoland jusqu'au sud du Portugal, gedeelte tussen Walcheren en Oostende, (+/- 1500) en Oostende en Grevelingen (Plantijn-Moretus)

kaart ten tijde van Graaf Gewijde van Dampierre (ca 1280) (Kon. Bibliotheek Albert I)

Cartografie van een gebied ontstaat doorgaans langsheen de kustlijn (Portolaankaarten)

Noord Vlaanderen en Zeeland ten tijde van Graaf Gewijde van Dampierre, ca 1280: Auteur Jacques Van Horenboulc ca 1520/1540: Fotoreproductie, origineel in Koninklijke Bibliotheek Albert I, Brussel, kaartenafdeling. Verzameling KOKW

Paskaert van de Zeeuwsche en Vlaemsche Kusten, tonende Alle Drooghten, Diepten, en Ondiepten, tusschen t'Eylant Schouwen en de Hoofden Curieuselyck Beschreven door Dirck Davidsz - Goos P. (1667).

Pas vanaf de 16° eeuw ontstaan realistische kaarten

Geschiedkundig overzicht : oorspronkelijke uitmondingen door de duinengordel

	Rivieren in de kuststreek, een aantal	Naar de kuststrook	Periode
Graafschap Vlaanderen 880 – 1384 en Bourgondische Nederlanden 1384-1477	Aa	Uitmonding Grevelingen (Gravelines)	
	Ieperlee	Kemmelberg > Ieper via Brugge naar Zwin	
	Noortheye – of Noordhie	(naar Oostende)	1306
	Blankenbergse Wateringe	door Gentelekreek	1000 - 1400
	Olievliet Lissewegeree > Lisseweegs Vaardeke	Eerste verbinding Brugge-zee	1300
	Reie > Brugge > Zwin	Uitmonding Sincfal / Zwin (28-9-1014)	
	Eede > Maldegem > Aardenburg > Zwin	Uitmonding Sincfal / Zwin	1279
	Oud Zwin/ Reigersvliet/ Eienbroekvaart>> Zwin		1014 of 1134 ?
		Ontstaan Damme	1180
	Slependamme (afwatering Eeklo)	Uitmonding Eede	1337
	<i>In de andere richting (Schelde)</i>		
Kale >> Durme (via Rodenhuyze, Moervaart)	Tielt / Poeke naar Tielrode		

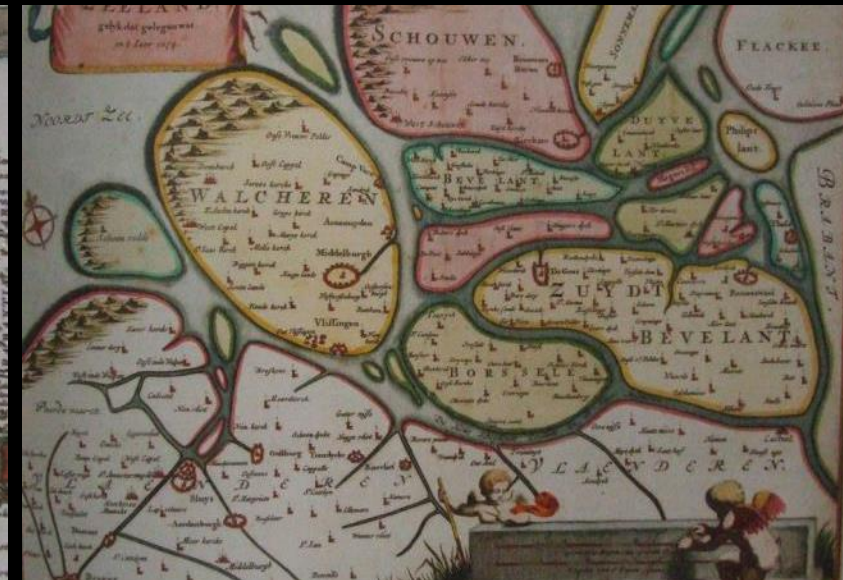
Cartografie, soms een kwestie van overtekenen

Eilanden ter hoogte van de huidige
monding van de Westerschelde :

- Wulpen (690-1096 -1570)
- (Waterdunen (1299-?)
- Koezand (1237-1344- 1570)
- Scho(o)neveld (-1375)

Jaques van Horenbault (1540): Walcheren: Bron verzameling KOKW

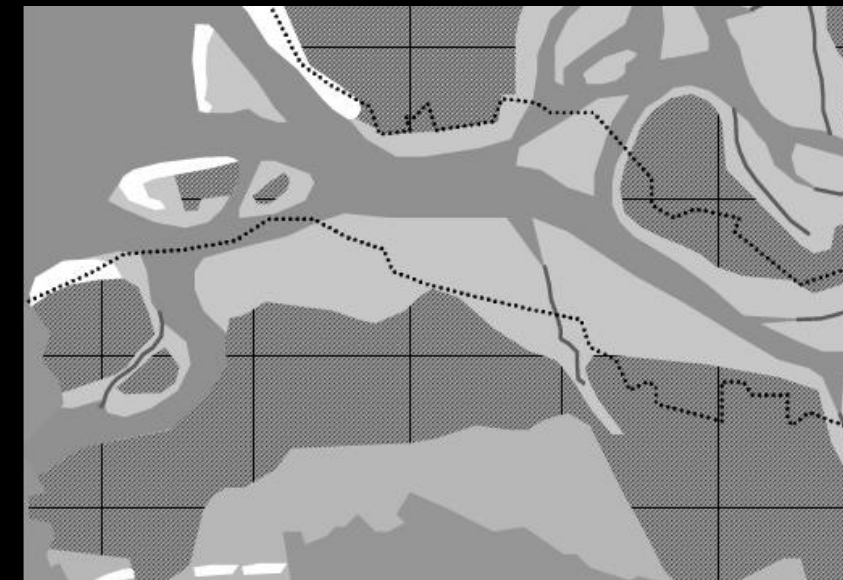
Johan Meertens (1696): *Carte van Zeeland gelyk dat gelegen was in 1274:*
Bron Verzameling KOKW

Dampierre kaart situatie van Vlaanderen en Zeeland in 1274

Kaart van Pieter Pourbus (1561-1571): Bron Stadhuis museum Brugge.

Paleografische kaarten van Zeeland in het Holoceen' in 1996

Cartografie, soms een kwestie van overtekenen

Eilanden ter hoogte van de huidige monding van de Westerschelde :

- Wulpen (690-1096 -1570)
- (Waterdunen (1299-?)
- Koezand (1237-1344- 1570)
- Schoneveld (-1375)

Jaques van Horenbault (1540): Walcheren: Bron verzameling KOKW

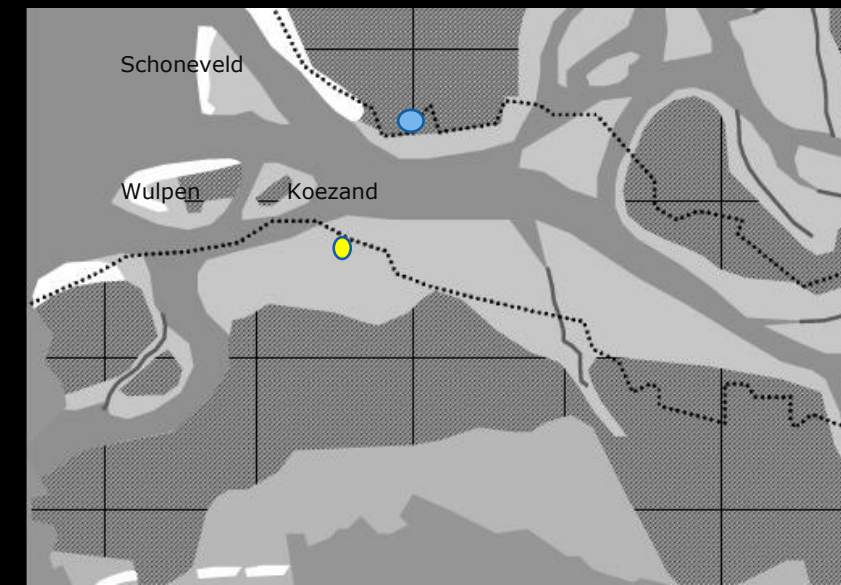
Johan Meertens (1696): Carte van Zeeland gelyk dat gelegen was in 1274: Bron Verzameling KOKW

Fig. 5. Reconstructie van het Zwin en de Scheldemonding omstreeks 1300 door B. Augustijn (1992)

Kaart van Pieter Pourbus (1561-1571): Bron Stadhuis museum Brugge.

Paleografische kaarten van Zeeland in het Holoceen' in 1996

Recentelijk (1992) getekende toestand

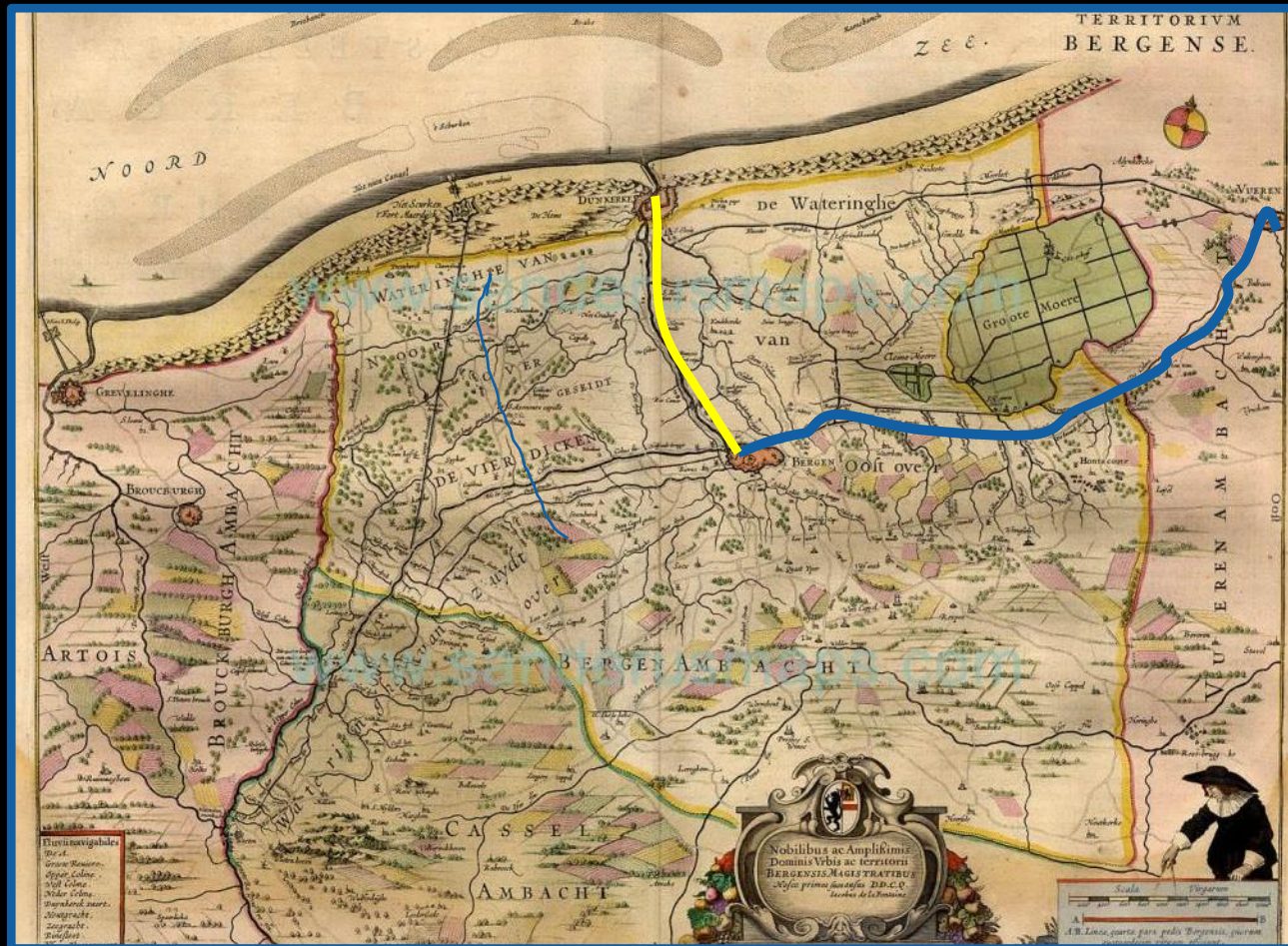
Historisch gerealiseerde kanalen

Geschiedkundig overzicht : het ontstaan van de eerste kanalen

	Kanalen voor 1500	Omschrijving	Periode
Graafschap Vlaanderen 880 – 1384 en Bourgondische Nederlanden 1384-1477	Kolme of Bergervaart	Aa (Waten) met Veurne	1293
	Havendijk	St-Winoksbergen (Bergues) met Duinkerke(n)	
	Lovaart	Veurne met IJzer (Fintele)	13 eeuw
	Watergang naar Ede	Eeklo ontwateren (Eeklose watergang)	Keure 1240->gegr. 1250
		Burggravenstroom > Oude Schipvaart >> Sassevaart	
	Lieve (neemt deel over?)	Gent met Aardenburg / <i>Damme</i>	1251-1262 / 1269
		<i>verruimen</i>	1420 en 1616
	Damme (1180) Sluis	Brugge > Damme > Monnikerere (1226) > Hoeke (1250) > Mude >> Sluis (1280) Passegeule (Oostburg) Nieuw Gedelf (1556-1566) of Verse vaert	
	Moervaart valleï	Moervaart	Ca 1300
		Zuidlede	
		Stekense vaart – Kanaal Gent-Hulst / Gentse vaart	1315
		<i>Verruimen Gentse vaart – kanaal naar Hulst</i>	1628

Eerste kanalen in huidige Noord-Frankrijk Sint-Winokbergen (Bergues)

Bron Sanderus

Kolme of Bergenvaart : verbinding Aa via Sint-Winokbergen naar Veurne en **Havendijk** Duinkerke(n)

Oorspronkelijke steden (Winokbergen)
lagen iets landinwaarts versus
kusthavensteden (Dunkerke(n))

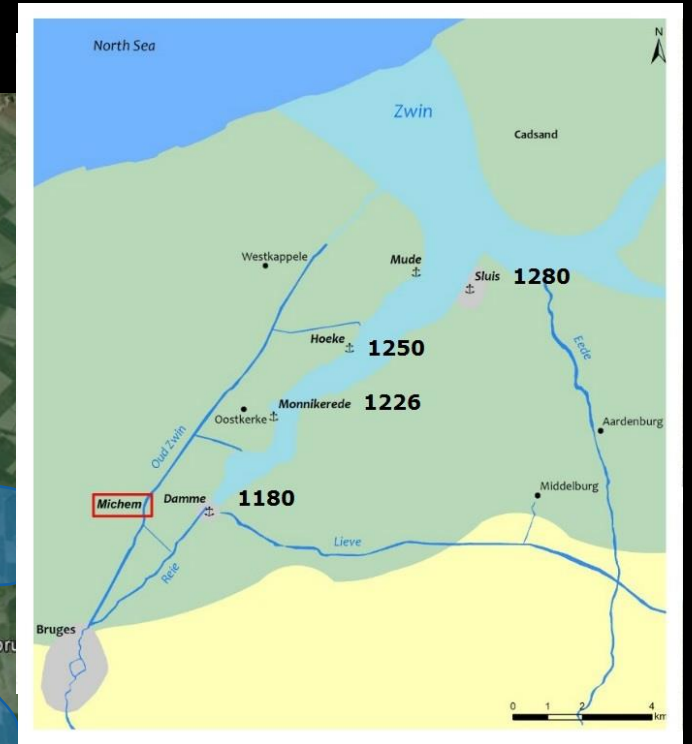
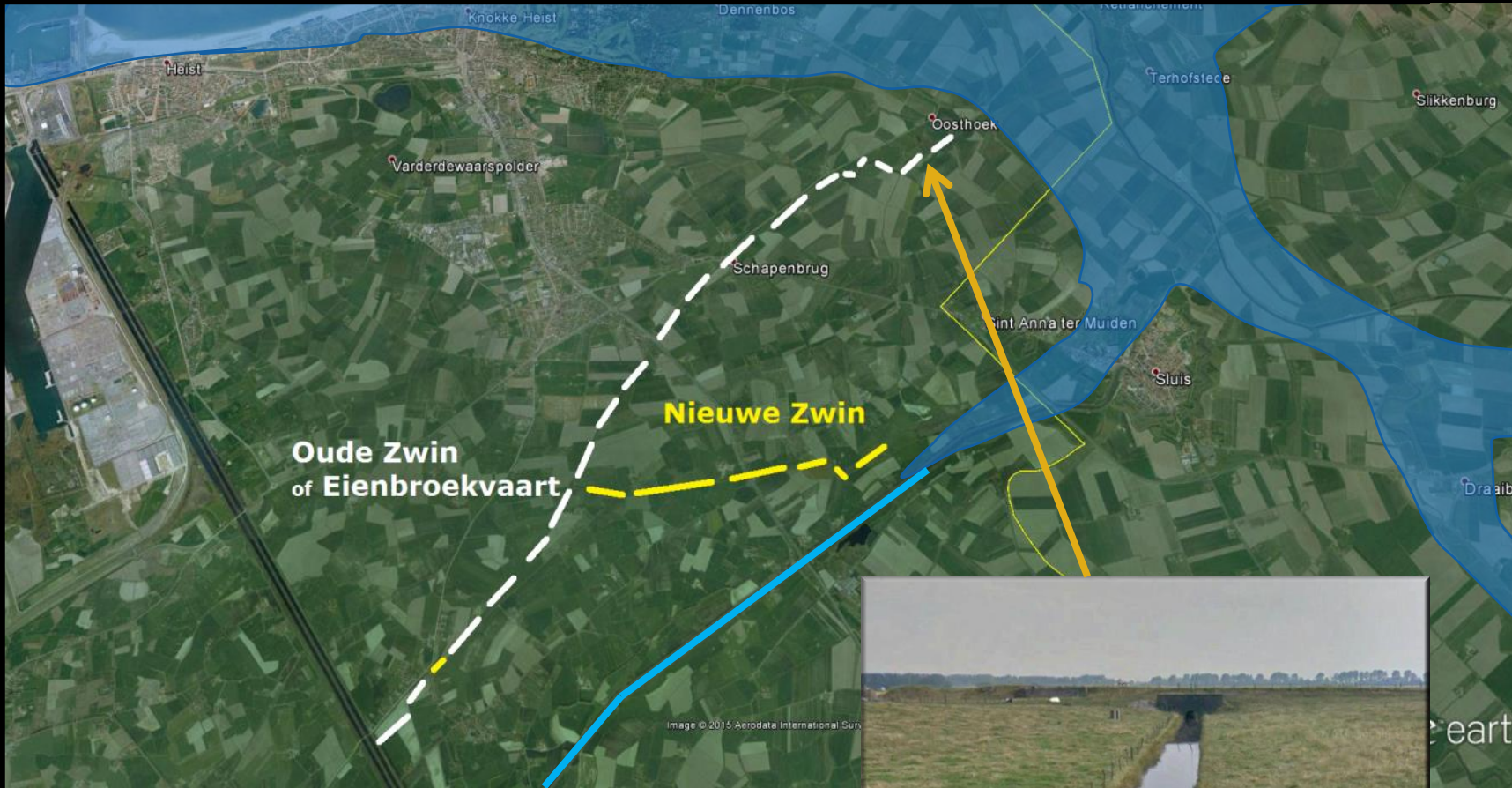
Blankenbergse vaardeke
Eén van de oudste kanalen

Lisseweegsvaardeke
Eén van de oudste kanalen
Olievliet verbinding met Brugge

Het Zwin meerdere verbindingen

- Oud Zwin of Eienbroekvaart
- Nieuw Gedelf, of Zoeten vaart of Verse Vaart
- Zoute vaart
- Huidige Kanaal (Napoleon)

Damse (Napoleontische) vaart 1810 -1815 was niet de eerste
Eeuwenlang werden forten aangebracht om toegang tot zee te
verdedigen

Zwin : **Fort Isabella** versterking bij oorspronkelijke monding in het Zwin

Oude
Zwin

Duidelijk herkenbaar Fort Isabella (Grootfort: Hazegras)

De Lieve (1251-1269)

Aansluiting naar het Zouten 1578

Damme Jacob Van Deventer 1560 tweede sluis

Damme tot voor de aanleg van de Napoleontische vaart Versterking (1420) en Stervorm 1617-1619

Johannes Blaué :

Kaart van de monding van de Schelde en van een deel van de Zeeuwse eilanden; uitgevoerd inde 16de eeuw. 1501 – 1600 AGR **Brugse vaart** <<>> Passegeule

Derde locatie in Centrum Damme 1616 e

Puntdeuren tussen vakken

Stortebed : helaas weer afgedekt

Lanceloot Blondeel

(Poperinge 1498 - Brugge 1561)

Kanaal dat Brugge verbond met de zee ter hoogte van Heist

Kaart 1546

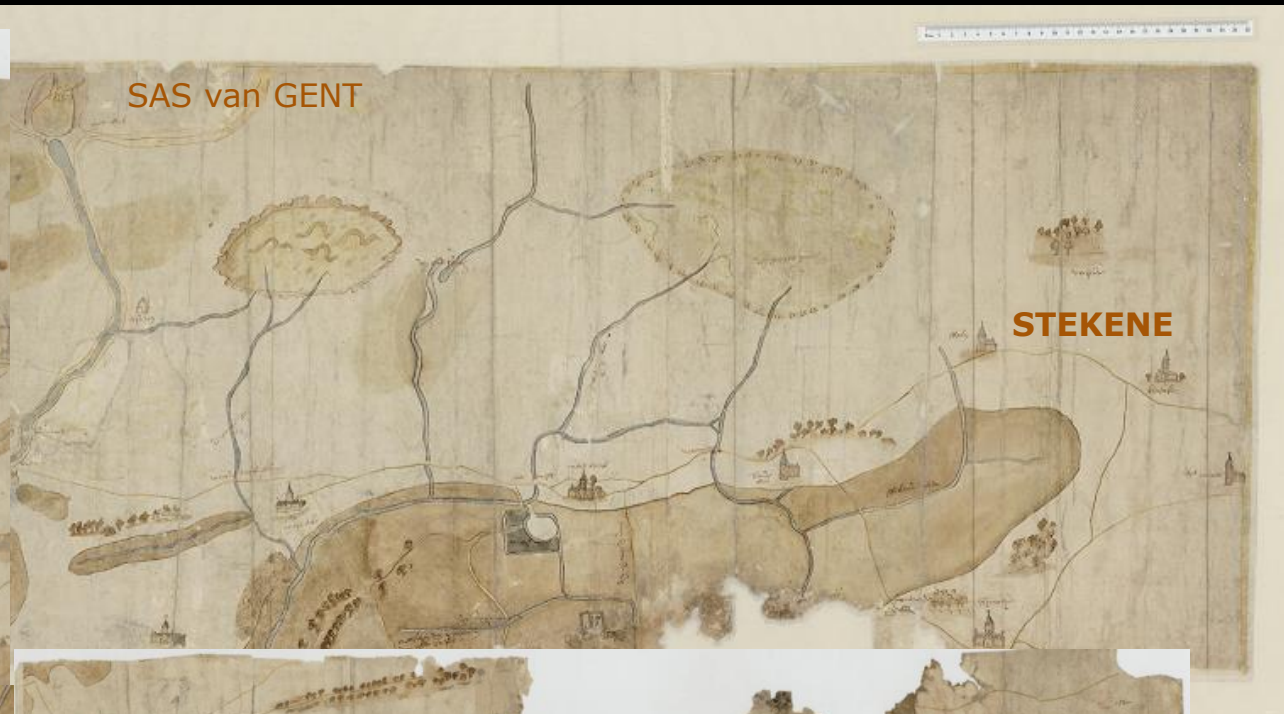

**Waarom
niet
rechtstreeks
naar Zee**

16 Eeuwse toestand :

Noorden Oost-Vlaanderen

Felix achief

16 Eeuwse toestand :

Noorden Oost-Vlaanderen

Moervaartdepressie:
Vlaanderenkaart Mercator

Moervaart

Anna Beeck 1634

Kanaal van Gent naar Hulst
(sinds) 1315 Robert van Bethune

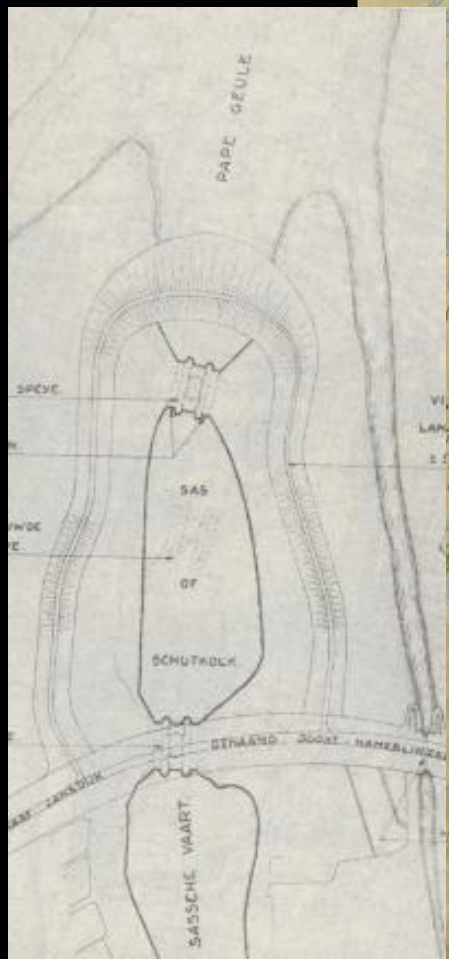
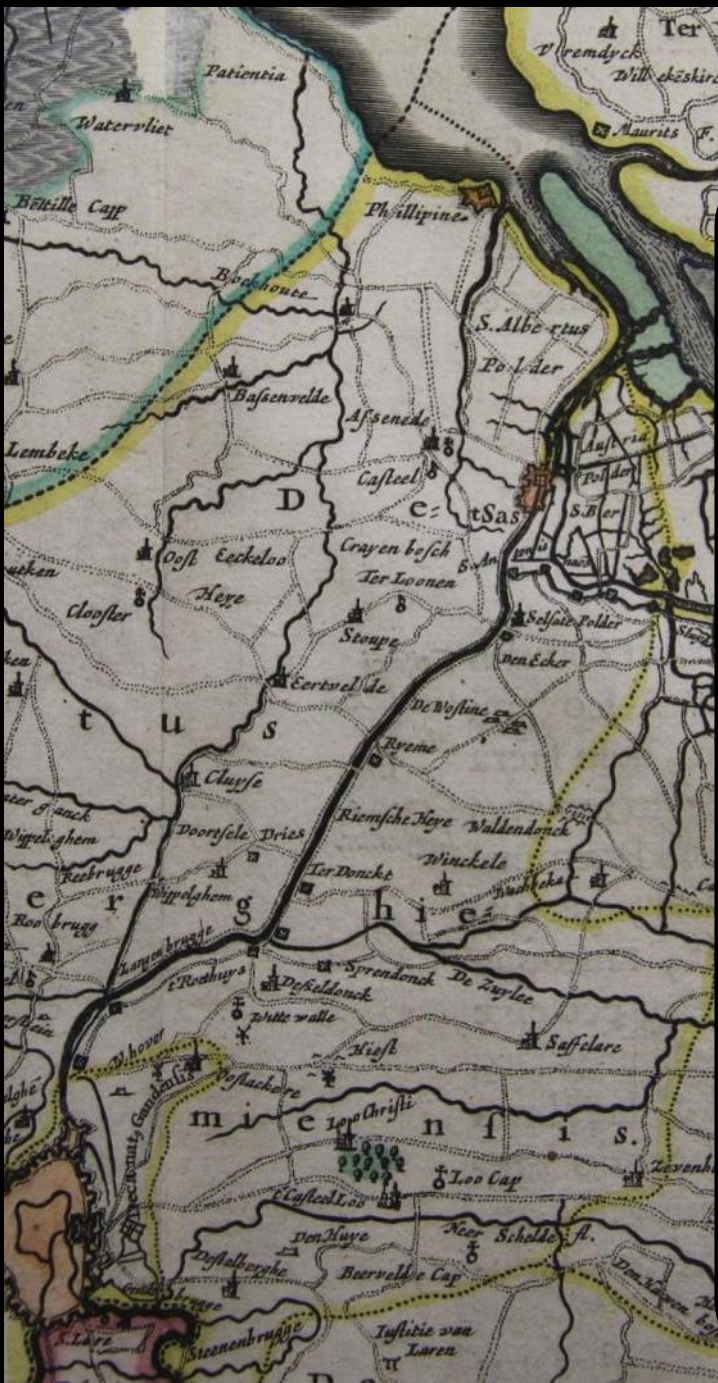
Stekense vaart / Gentse vaart / Vaart naar Hulst

1628 : verruiming en hergraven deel Stekene naar Hulst

Geschiedkundig overzicht afgesneden van de Westerschelde

	Kanalen 16 ^{de} eeuw	Omschrijving	Periode
Feiten	Oude vaart van Gent via Stekene naar Hulst	Robert Van Bethune	1315
	Lieve wordt niet langer onderhouden	Aanslibbing Lieve	Ca 1420
Scheiding Spaanse Nederlanden en Verenigde Provinciën 1585 – 1648 Vrede van Munster			
Habsburgse Nederlanden 1477 - 1556/1585	Sassevaart	Gent verbinden met Sas van Gent (aanvraag Maria van Hongarije)	1549
		Sas van Gent	1551-1563
		Sassevaart her uitgebaggerd	1737
Spaanse Nederlanden 1556/1585 - 1714	Parmavaart	Fort St Jan naar Kallo (Melkader)	1584-1585
	Gentse vaart (Hulst)	Verruimen Kanaal Gent – Hulst (mogelijks noodzakelijk tgv inundatieperiode sinds val van Antwerpen. In 1609 (12 jarig bestand Spanje Verenigde Provinciën. Zie o.a. herbedijking en sinds 1615 inpoldering Broekpolder, Saleghem polder , Rode Moer, 1616 Turfbanken en Hoog Verrebroekpolder. Konings-Kieldrecht polder pas in 1653 beëindigd)	1628 1615 tot 1653 Verdrag van Munster 1648

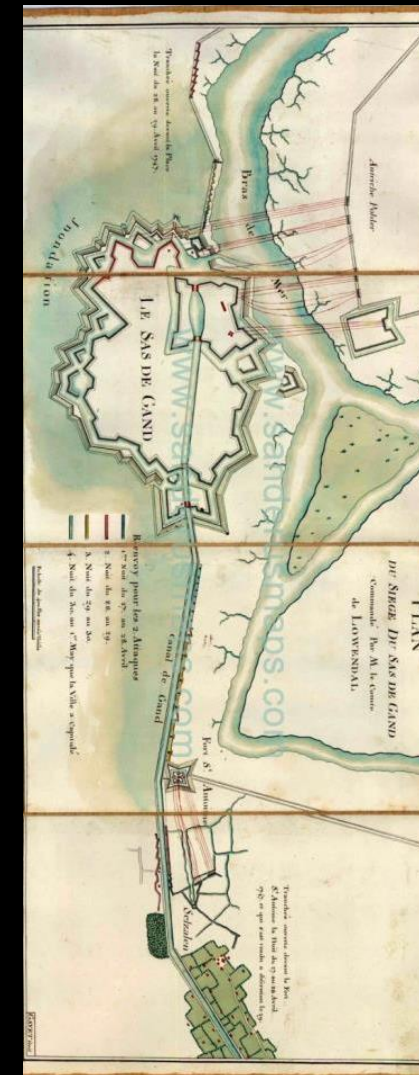
Sassevaart en Sas van Gent 1549 / 1563

1563

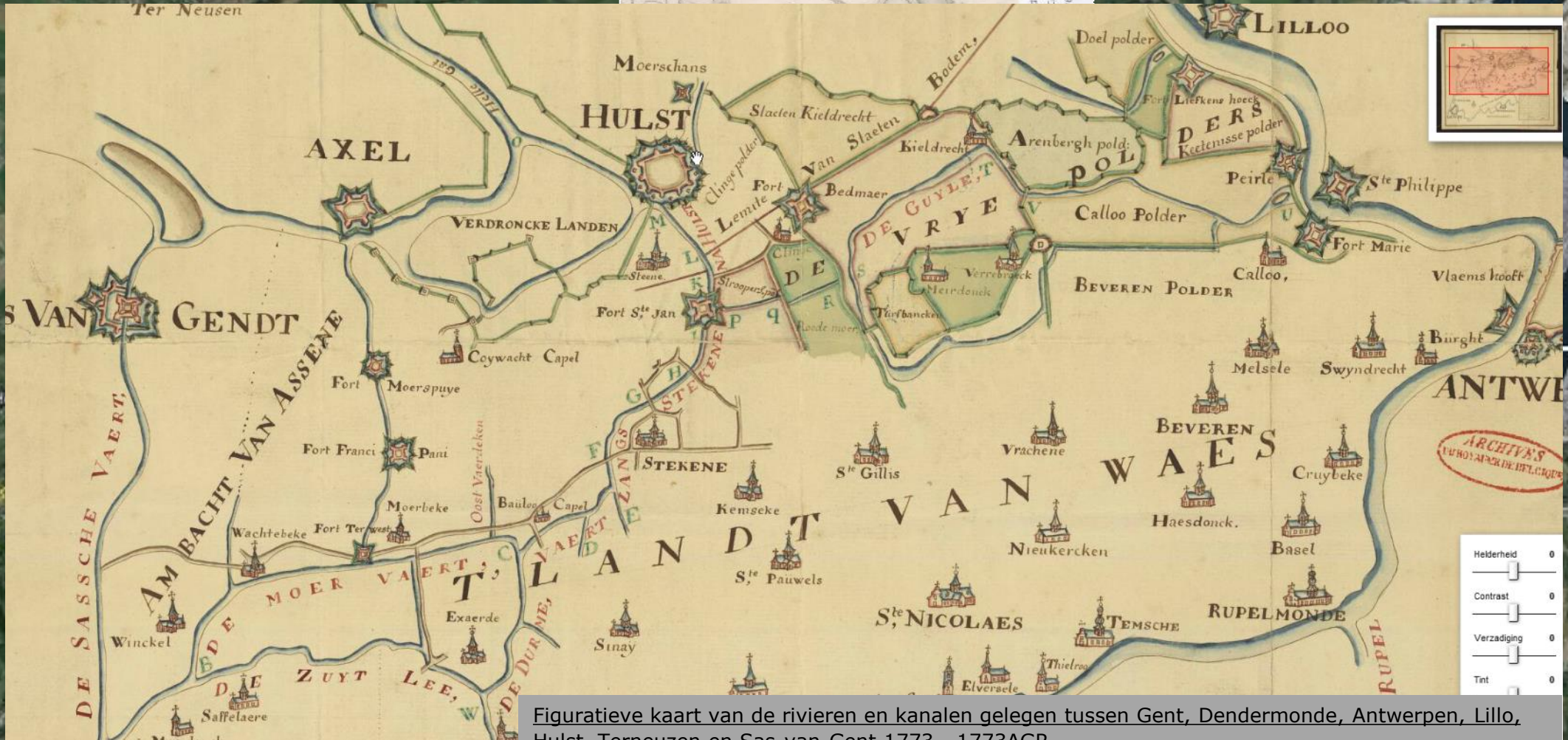

1633

Plan du Siège du Sas de Gand. Commandé Par M. le Comte de Lowendal. - Military manuscript map, 1746

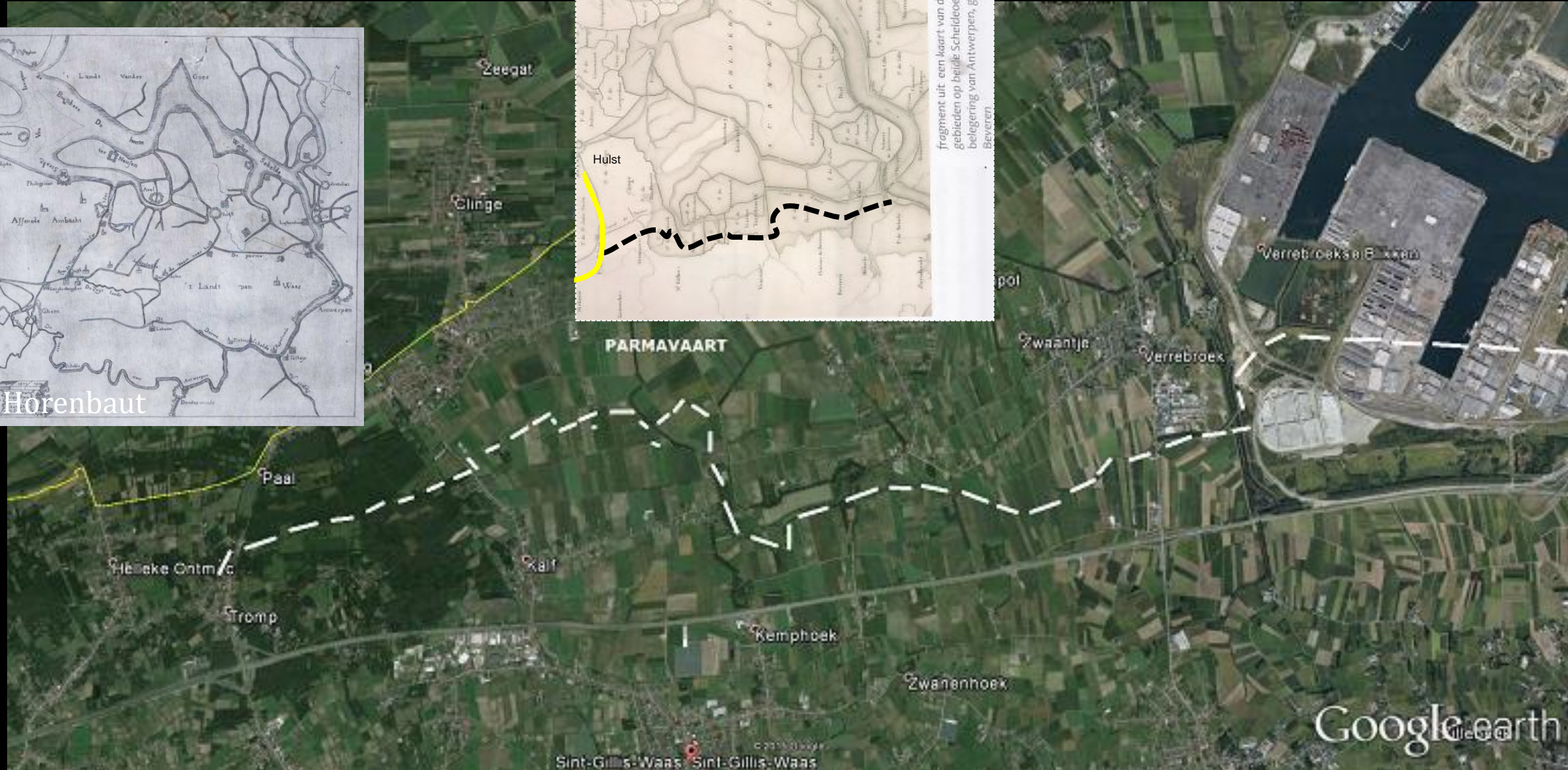
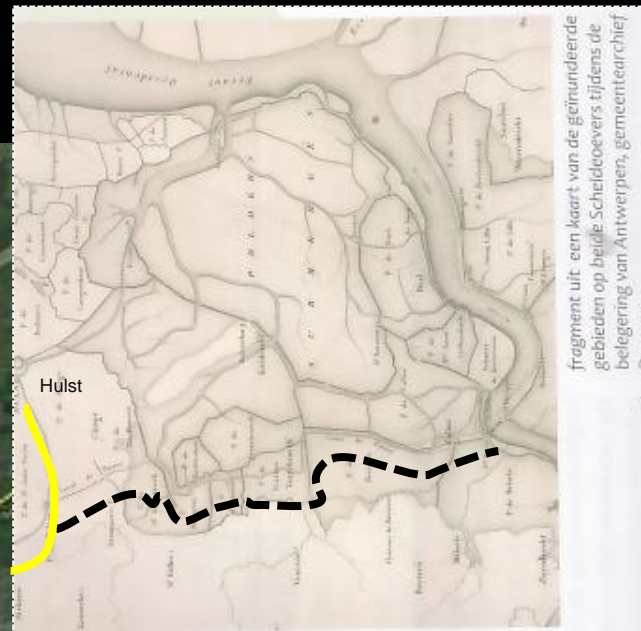
PARMAvaart 1584-85

Figuratieve kaart van de rivieren en kanalen gelegen tussen Gent, Dendermonde, Antwerpen, Lillo, Hulst, Terneuzen en Sas-van-Gent 1773 - 1773AGR,

Opgemaakt door J.-F. de Bruyn en François Gillis, in 1773, in opdracht van de wetsheren van Stekene,

PARMAVAART 1584-85

HORENBAULT - Jacques (kaart van de polders) Waasland en Zeeland)?

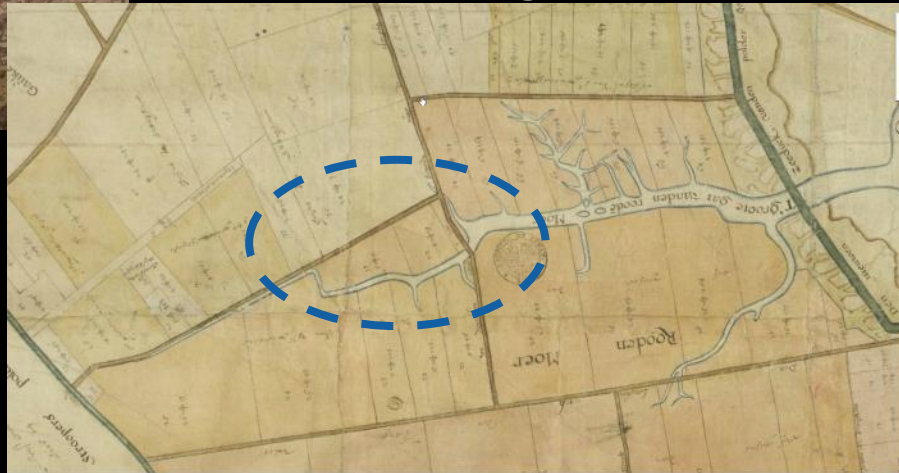
PARMAvaart in de Rode Moerpolder

Parmavaart KOKW Carte tres-particulier du païjs de Waes Eugène Henri Fricx 1706

Vandermaelen 1846-54 / Popp 1842-1879
Kaart van de buurtwegen 1841

Kaart van de polderstreek rond Sint-Gillis-Waas. 19 juli 1634
1634 - 1634RAG, Kaarten en plannen, nr.465. "Kaerte van de dyckagie van St-Gillis, gemaekt door Jan van Wynberghe, den 19 juli 1634". 1 blad. Authentieke kopie in kleur. Afkomstig uit het archief van de Sint-Pietersabdij van Gent

Onderzoek op basis van Google
Earth (luchtvaartfotografie)

PARMAvaart Roemloos einde van de Melkader

Najaar 1976 Afbraak Sint Pieterssluis 1752

Zicht van op de Zeeschelde

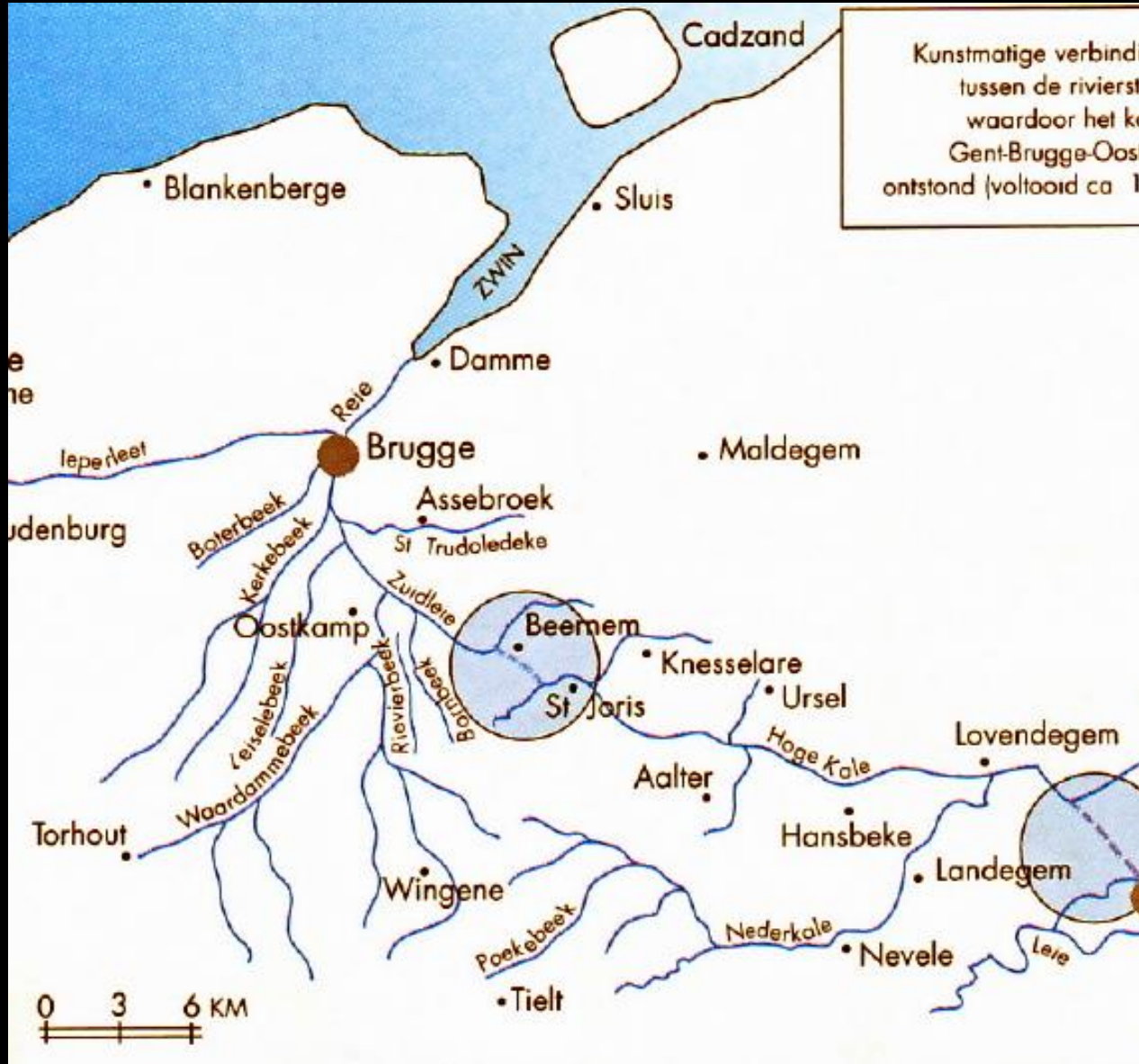
Voorjaar 1977 Afbraak Stenen sluis (1876)

Geschiedkundig overzicht : verbinding tussen Gent en de kust komt tot stand

	Kanalen 17 ^{de} eeuw (en 18 ^{de})	Omschrijving	Periode
Feiten	Westerschelde afgesloten	Antwerpen niet bereikbaar	Na 1585-
	Beleg van Oostende	(Engels Nederlandse bezetting Oostende)	1601-1604
	Tachtigjarige oorlog		1568-1648
	Afstand Frans Vlaanderen	Rest blijft Spaanse Nederlanden	1658
	Vrede van Utrecht	Vlaanderen > Oostenrijkse Nederlanden	1713
Spaanse Nederlanden 1556-1714	Verruiming Kolmekanaal	Verbinding Aa -St Winonksbergen - Veurne	1622
	Kanaal Gent Brugge	Zuidleie (Brugse Leie) verbinden met Kale	13 eeuw >>1613-1623
		Poging Leiewater gebruiken voor Zwin	1379 Witte Kaproenen + 1382 Beverhoutseveld
	Kanaal Brugge Oostende	Volgt de oude Ieperlee	1628-1623
		Komvest Brugge	1665
		Herstellen Passendalesluis / <i>Sas Slykens</i> / ~~<i>Sas Slykens</i>~~	1669 / 1676 / <u>1752</u>
	Kanaal Passendale Nieuwpoort		1632-1640
	Kanaal Nieuwpoort Duinkerken		1632-1640
A	Missing Links	Marie-Theresia van Oostenrijk 1648 : Coupure Gent / Brugge	1751-1753

Kanaal Gent naar Brugge

Verbinding Zuidlede met Hoge Kale

Rond 1300 eerste pogingen

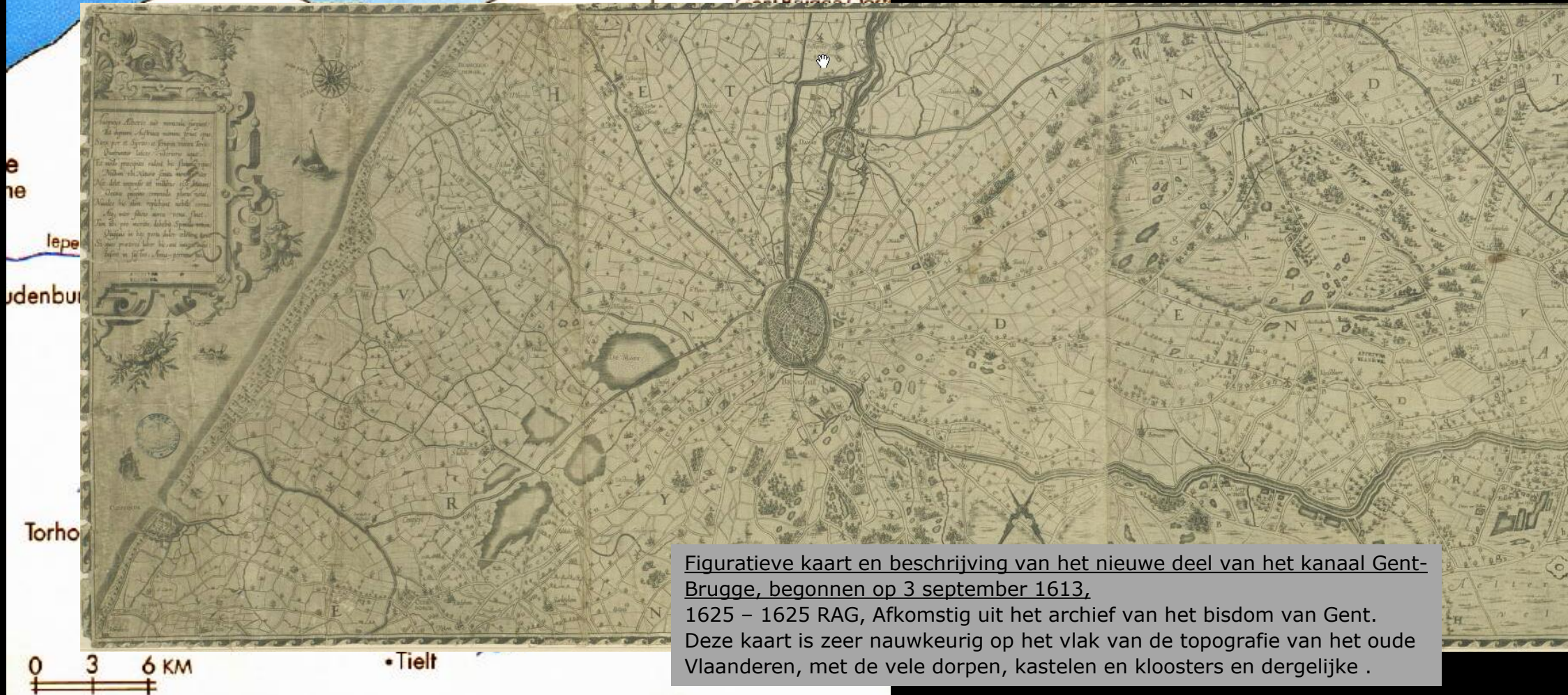
1379 Witte Kaproenen +
1382 Beverhoutseveld

Effectief 1613-1623

Kanaal Gent naar Brugge

Cadzand

Kunstmatige verbinding
tussen de rivierste
waardoor het ka
Gent-Brugge-Ont

Figuratieve kaart en beschrijving van het nieuwe deel van het kanaal Gent-Brugge, begonnen op 3 september 1613, 1625 - 1625 RAG, Afkomstig uit het archief van het bisdom van Gent. Deze kaart is zeer nauwkeurig op het vlak van de topografie van het oude Vlaanderen, met de vele dorpen, kastelen en kloosters en dergelijke .

Kanaal Oostende – Brugge (1618-1623) naar Gent (1613-1623)

Vergelijk even hoe Oostende plots niet meer zo diep in zee ligt

Blauw voor en tijdens de aanleg

Blauw na de aanleg en aanleg Plassendale - Nieuwpoort

Kanaal Oostende – Brugge (1618-1623) naar Gent (1613-1623)

Kaart van Oostende en de zee kust.
1639 – 1641 RAG, Kaarten en plannen

Blauw na de aanleg en aanleg Plassendale - Nieuwpoort

Blauw voor en tijdens de aanleg

Kanaal Oostende – Brugge problemen in tijgedeelte Oostende Plassendaele (1669-1676)

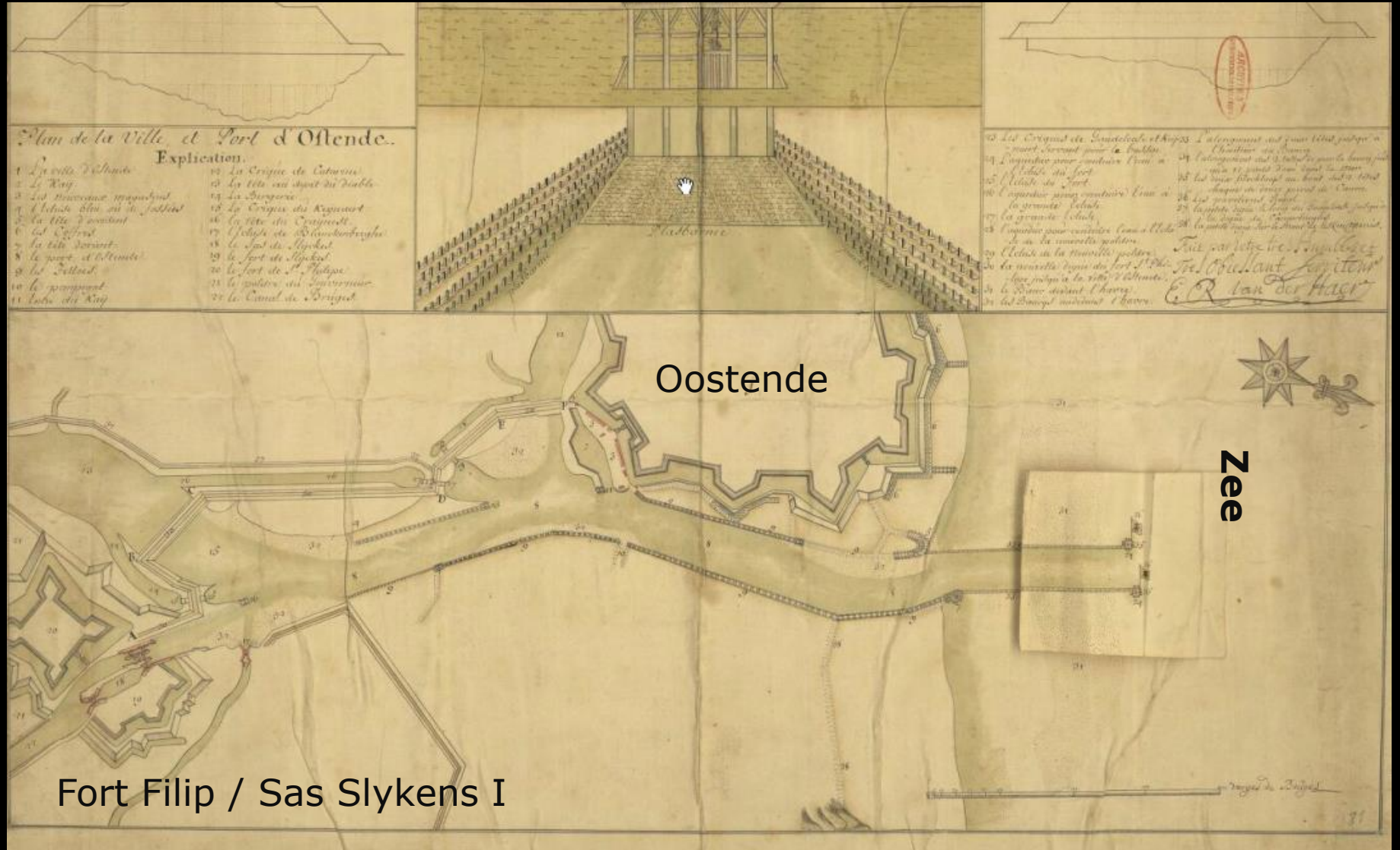

? Project voor aansluiting rond Sas Slykens

Blauw na de aanleg en aanleg Plassendale - Nieuwpoort

Kanaal Oostende – Brugge : Sas Plassendaele >> Sas Slykens 1676

Fort Filip / Sas Slykens I

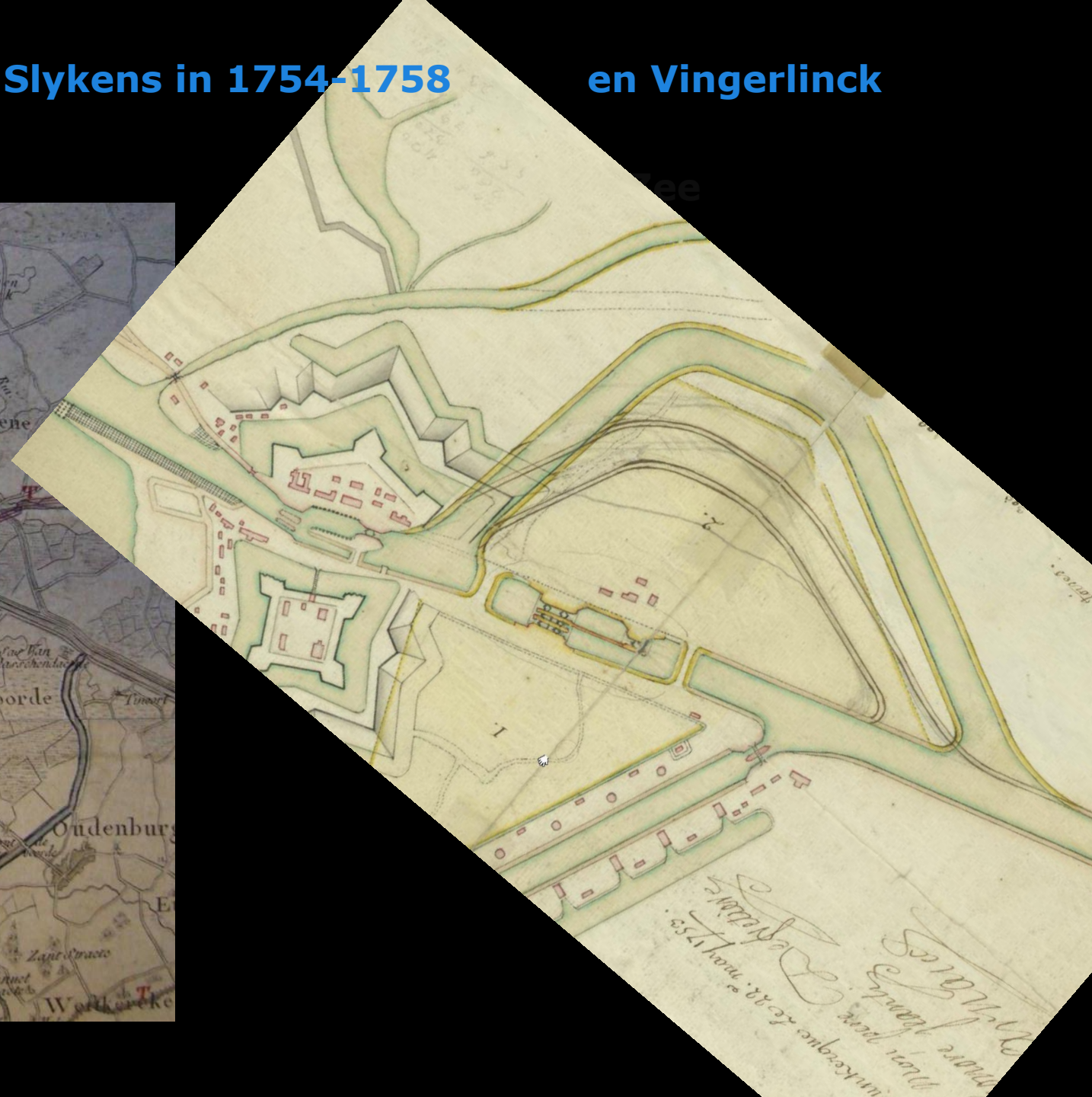
Kanaal Oostende – Brugge : Sas Slykens stort in 1752

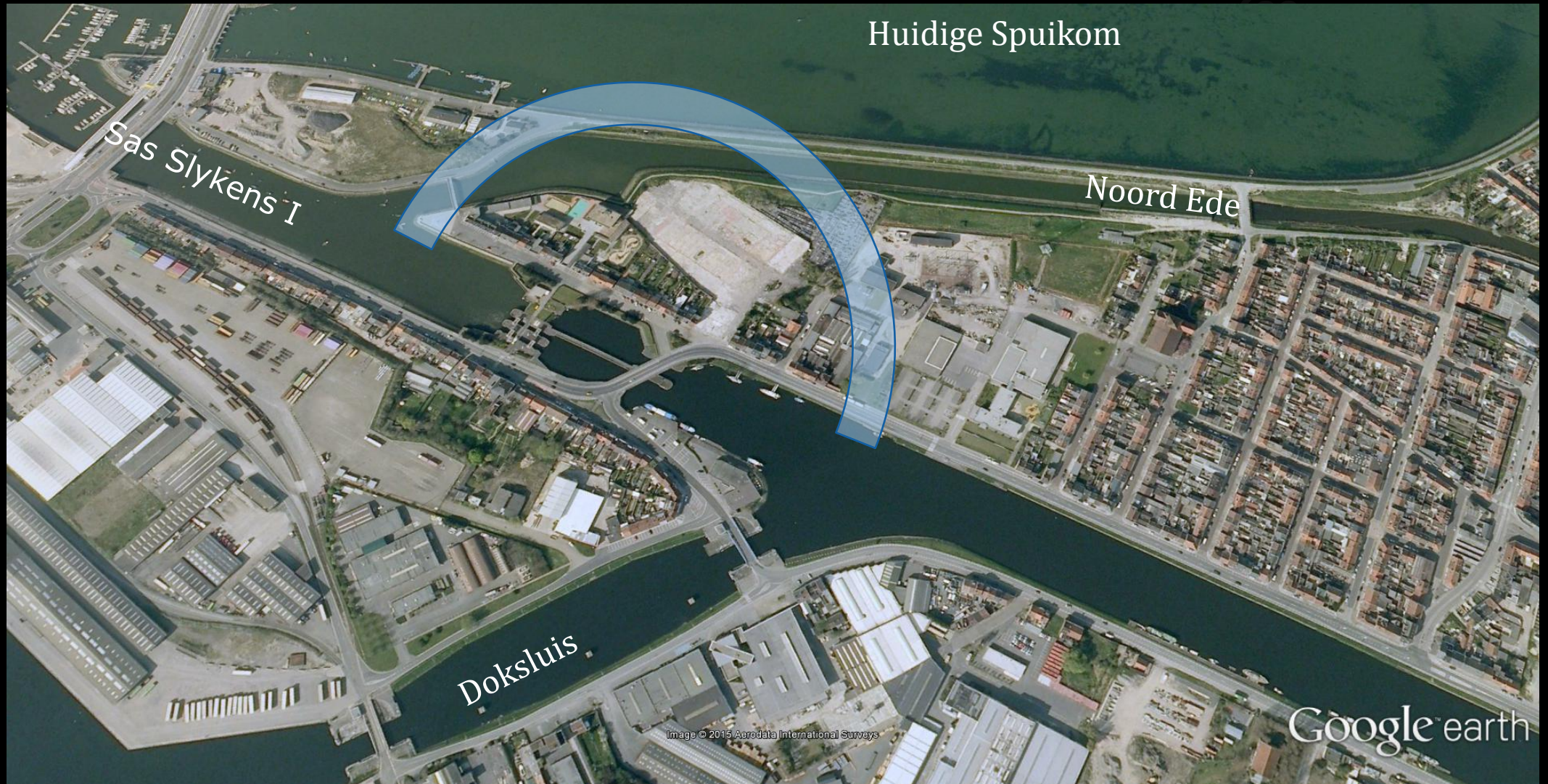

Kanaal Oostende – Brugge : Nieuw Sas Slykens in 1754-1758

en Vingerlinck

Kanaal Oostende – Brugge : Huidige Sas Slykens II

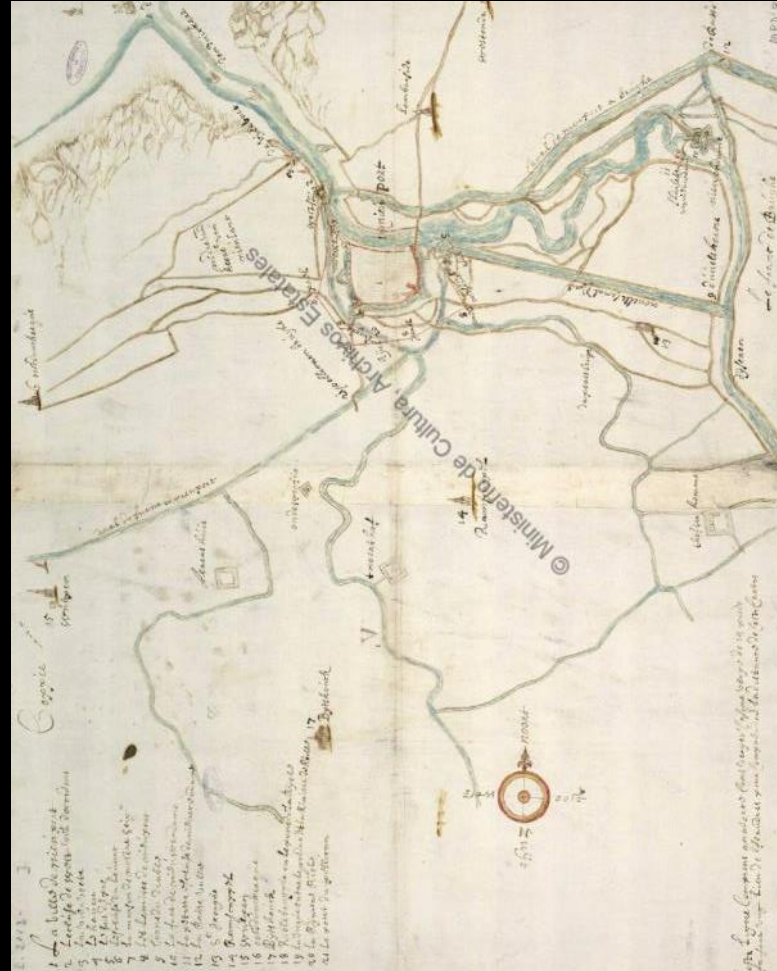
Kanaal Plassendaele - Nieuwpoort (1632-1640)

Jacob Roelofs van Deventer
(circa. 1500/1505 - Keulen, 1575)

Spaans Ministerie van Cultuur
Staatsarchieven

(Spaanse Nederlanden)

Projectvoorbereiding voor
aanleg van het kanaal
Nieuwpoort - Brugge en
Nieuwpoort - Duinkerke(n)

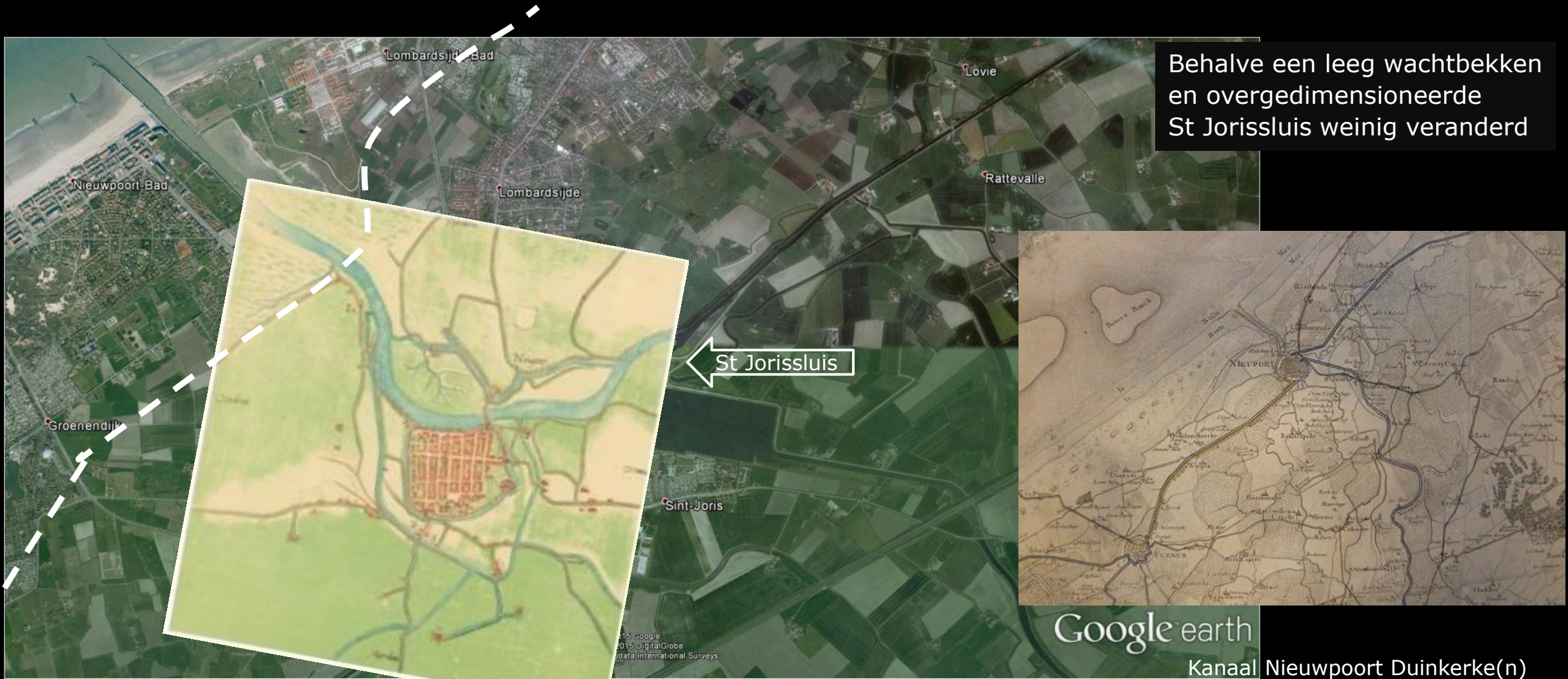

Kanaal Nieuwpoort Duinkerken
(Kon Bibliotheek Brussel)

Rattevalle

Kanaal Plassendaele - Nieuwpoort (1632-1640) Huidige toestand Google Earth

Behalve een leeg wachtbekken en overgedimensioneerde St Jorissluis weinig veranderd

St Jorissluis

Prachtig hé hoe Deventer exact klopt

----- Toenmalige kustlijn

Kanaal Nieuwpoort Duinkerke(n)
(Kon Bibliotheek Brussel)

Kanalen Gent (1613-1623) Brugge (1618-1623) Oostende (1638-1640) Nieuwpoort (1640-1641) Veurne – (1638-1639) Duinkerke(n) – Gravelines

Cartes de parties des Pays-Bas espagnols et hollandais et partie d'Allemagne

Date d'édition : 1700

Source : Bibliothèque nationale de France, département Cartes et plans

(1638-1639)

(1638-1640)

1638-1640 tot Nieuwpoort
1640-1641 tot Veurne

(1618-1623)

1618-1619 tot Plassendale
1622-1623 tot Oostende

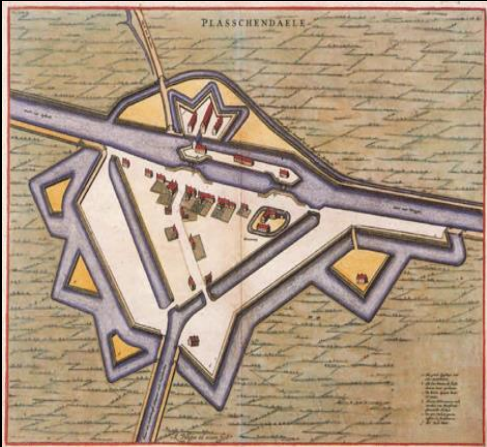
Doorlopend kanaal achter de kustlijn

Afstand van Frans
Vlaanderen 1658

Slag bij Duinkerke(n) 14/6/1658
Vrede van de Pyreneeën

Kanalen **Gent (1613-1623)** **Brugge (1618-1623)** **Oostende (1638-1640)** **Nieuwpoort (1640-1641)** **Veurne - (1638-1639)** **Duinkerken - Gravelines**

Doorheen en langs schorren

Sterckte van Plassendale

23)

ustlijn

Madrileense kaart 1630

Ministerie van Cultuur
Staatsarchieven

Gil van Halbeek,
kapitein-generaal beherende de
valuta's in Vlaanderen en
Bourgondië

Varianten:

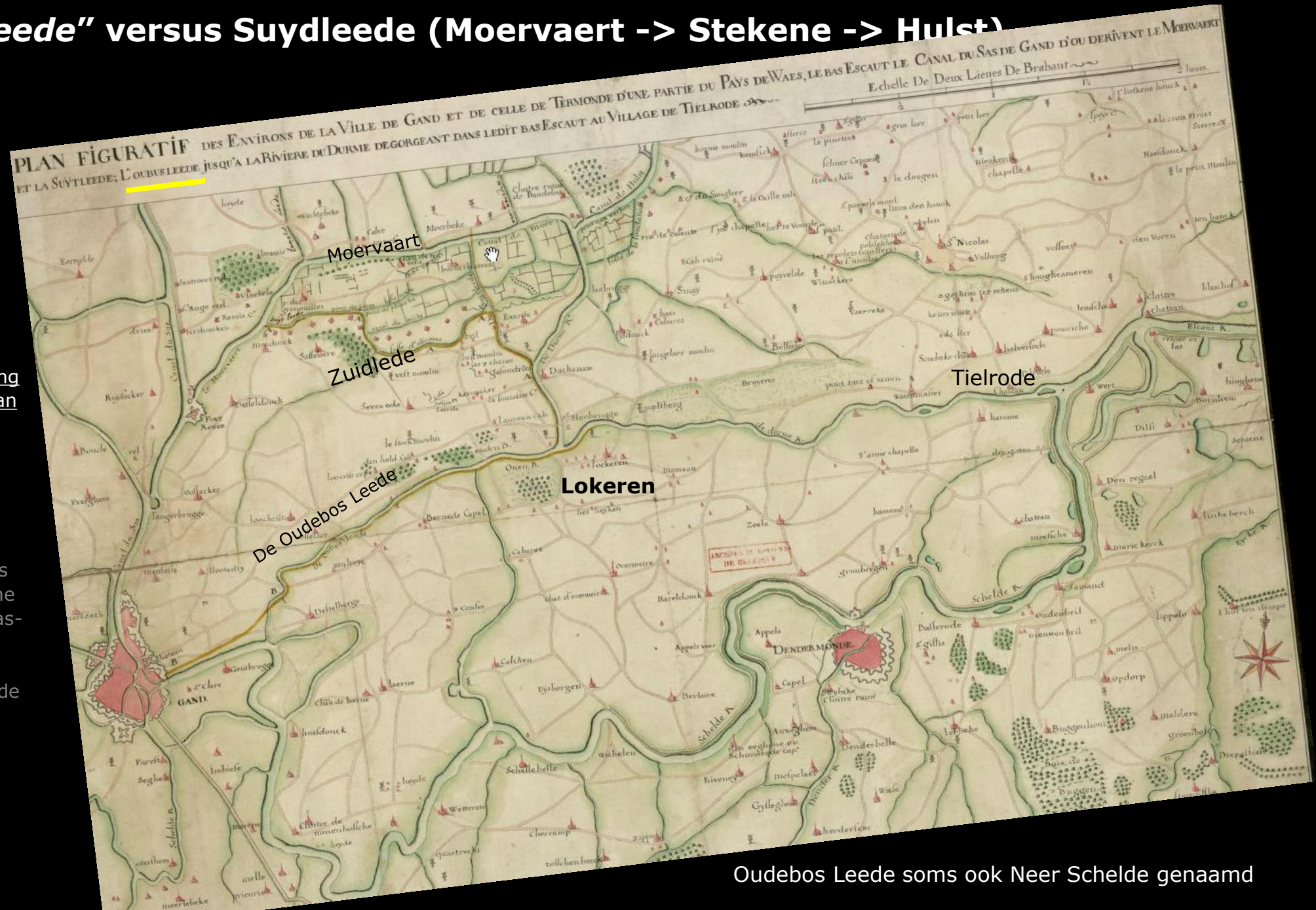
(voor verbinding Zeeschelde Gent-
naar Antwerpen)

- Via Oudebos Leede of
  - Via Zuidlede
  - NIET via Moervaart
  - en Durme naar Tielrode
- Plassendale –
Nieuwpoort ontbreekt
nog!

De "Oudebos Leede" versus Suydleede (Moervaert -> Stekene -> Hulst)

Figuratief plan van de omgeving van Gent en Dendermonde, van een deel van het Land van Waas, van de Benedenhelder, het kanaal va...
1701 - 1800 AGR,

Cartes et plans N° 361, Plan figuratif des environs des villes de Gand et de Termonde, d'une partie du pays de Waes, du Bas-Escaut, du canal du Sas-de-Gand, d'où dérivent le Moervaert et la Suytleede, et de l'**Oubusleede**, jusqu'à la rivière la Durme, d...

Oudebos Leede soms ook Nier Schelde genaamd

Le Canal de 18 lieues de long pour communiquer d'Anvers à la mer -, Projecté en 1695

(Franse) Kaart opgemaakt op het einde van de Oostenrijkse periode in functie van de vrijmaking van de Westerschelde.

Keteloorlog 1784 okt 8

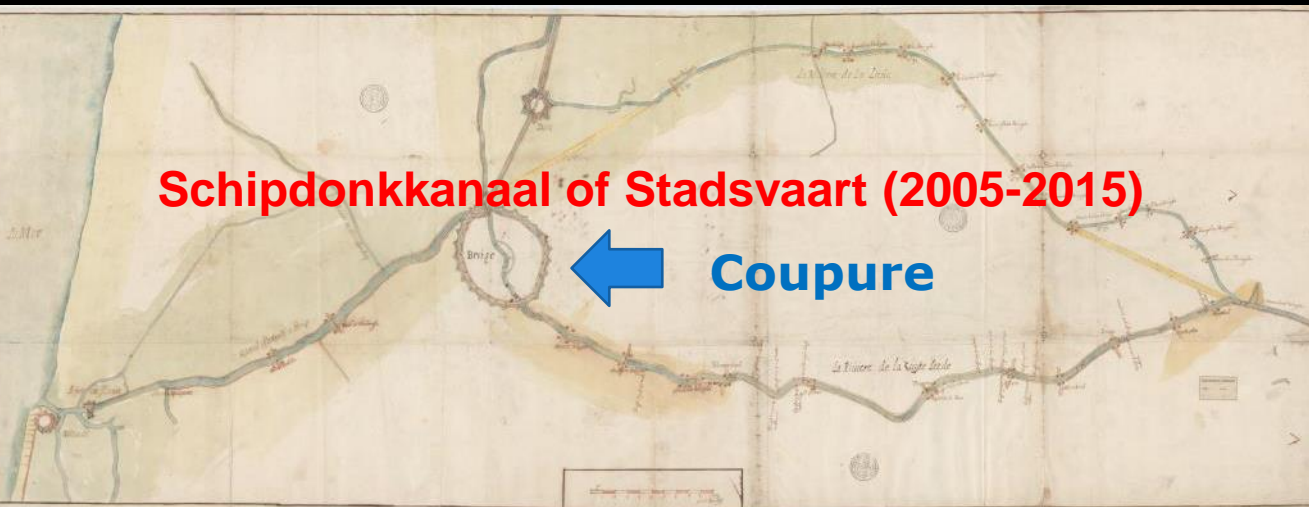
Verdrag vrije vaart 1795
(Fr en Verenigde provinciën)

L.S dela Rochette en G Palmer opgemaakt in 1785 ook in Den Haag door Turpin gegraveerd

Varianten : Oostende – Gent 1699

- Kanaal Gent – Brugge
- Nieuwe tracés op Lieve (zonder Damme)
  - Bierstal – Beke
  - Moerkerke – Brugge (Dampoort)

Felix archief Antwerpen

Varianten : Gent – Antwerpen 1699

- Zuidlede of Oudebos Leede
- Durme (Lokeren – Tielrode)
- Stekense vaart of De Tromp naar Kallo (St Marie)
- Verbindingsvaart (Nieuwen vaart in Gent)

Felix archief Antwerpen

Plan van J.C. Van Lyere uit 1699 en varianten voor een kanaal van Antwerpen naar Oostende

In opdracht van Jan van Brouhoven, graaf van Bergeyck, veldwerk uitgevoerd door ingenieur Boulanger. Tijdens de Brusselse Conferenties (1699) uitvoerig besproken.

BRUGGE Coupure 1751-1753

Maria-Theresia van Oostenrijk

Kaart ca 1640 : voorstel 3 varianten,
Coupure Peterseliestraat en
Oliebaan

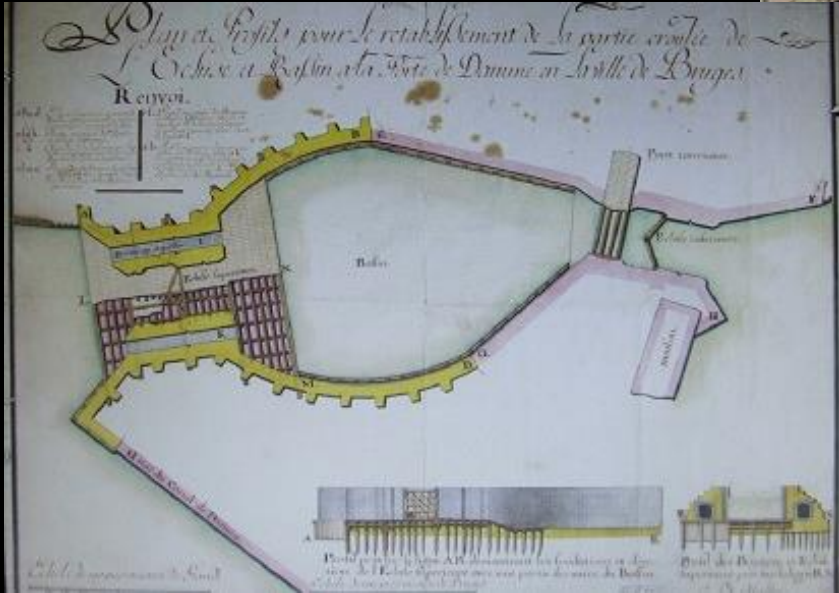

Kaart ca 1640 : voorstel Ringvaart

BRUGGE Coupure 1751-1753

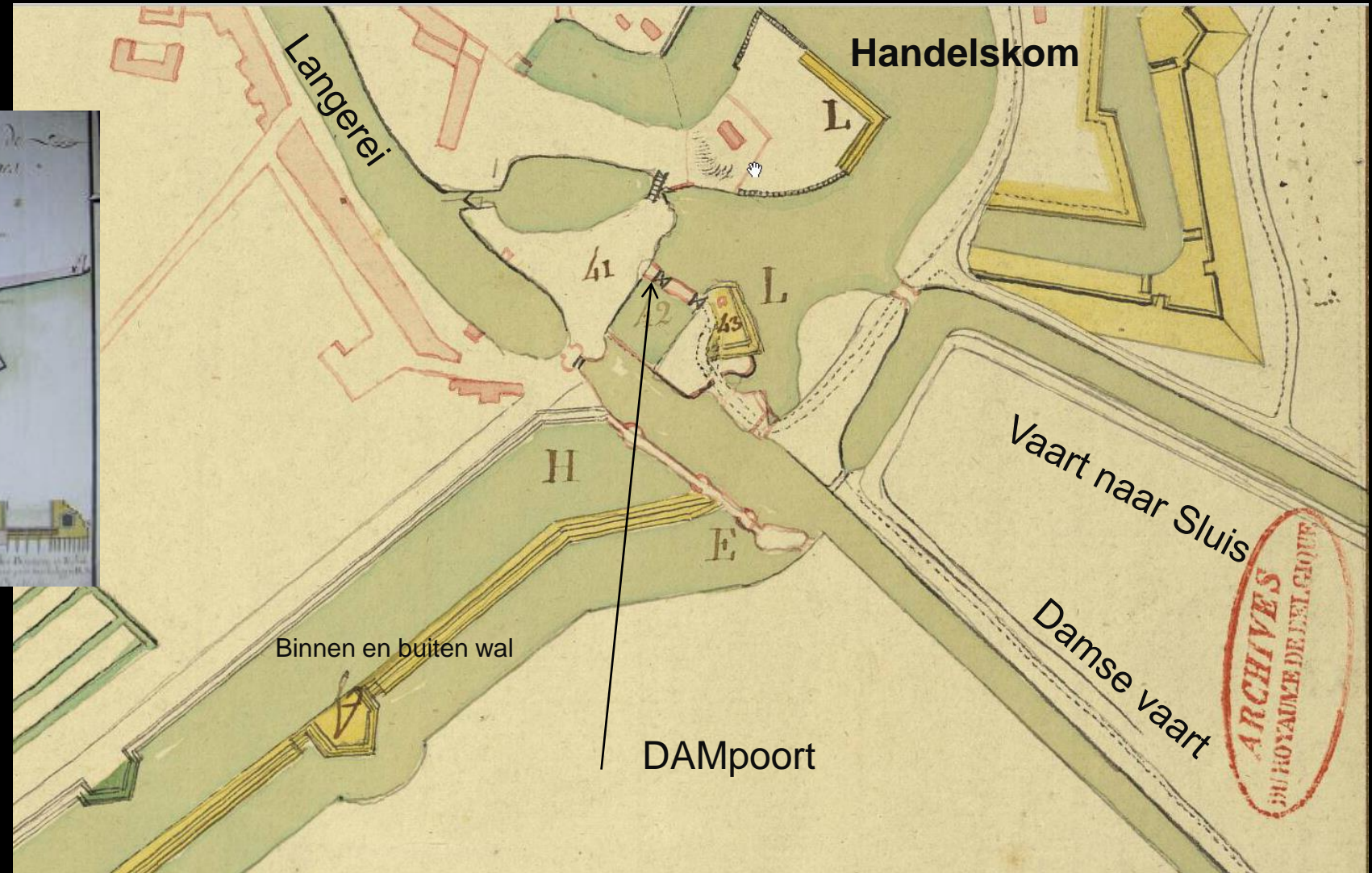
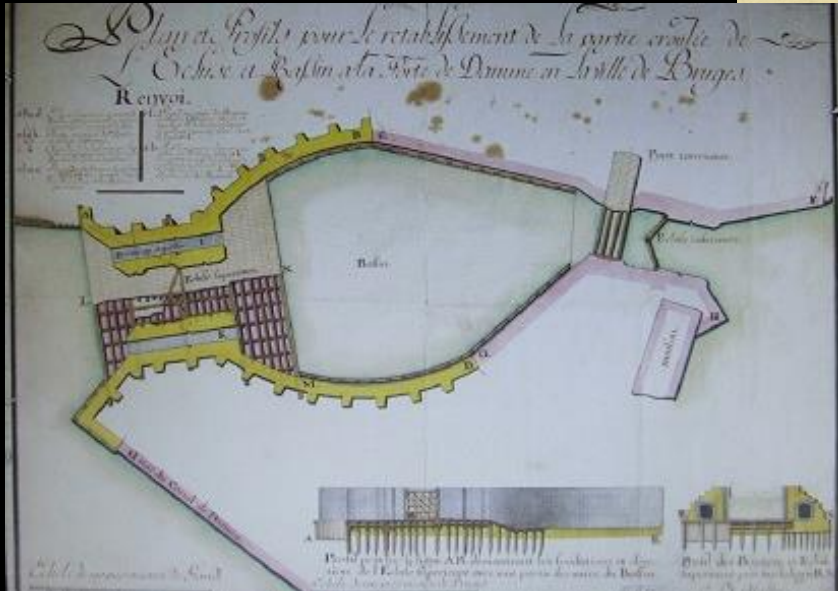
Maria-Theresia van Oostenrijk

Verbinding
moest binnen
de stad
verlopen

BRUGGE Coupure 1751-1753

Maria-Theresia van Oostenrijk

1. Speipoort
2. St-Niklaas-/
Koolkerke poort
3. St-Lenaerts-
/Dudzele poort

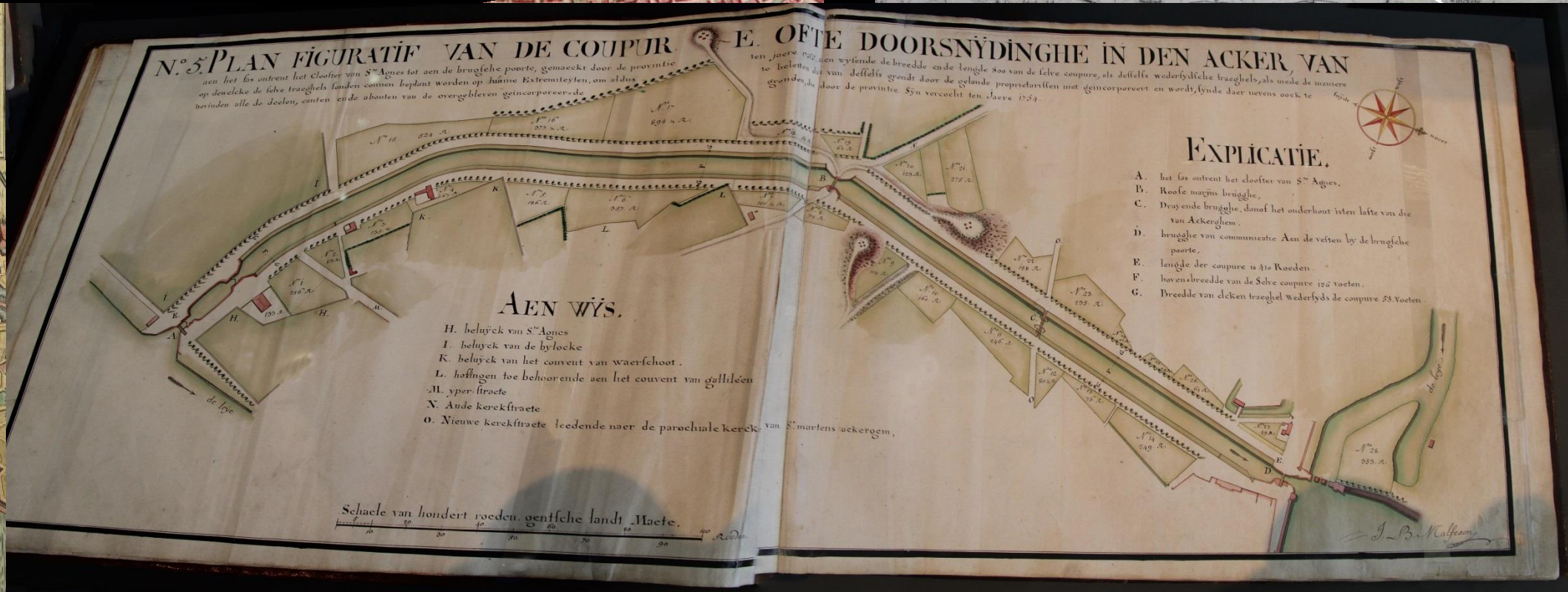
Verbinding
moest binnen
de stad
verlopen

GENT Coupure

1751-1753

Maria-Theresia van Oostenrijk

Gent Kaart van Ferraris 1747

Gent 1745

J Malfason (STAM)

Geschiedkundig overzicht

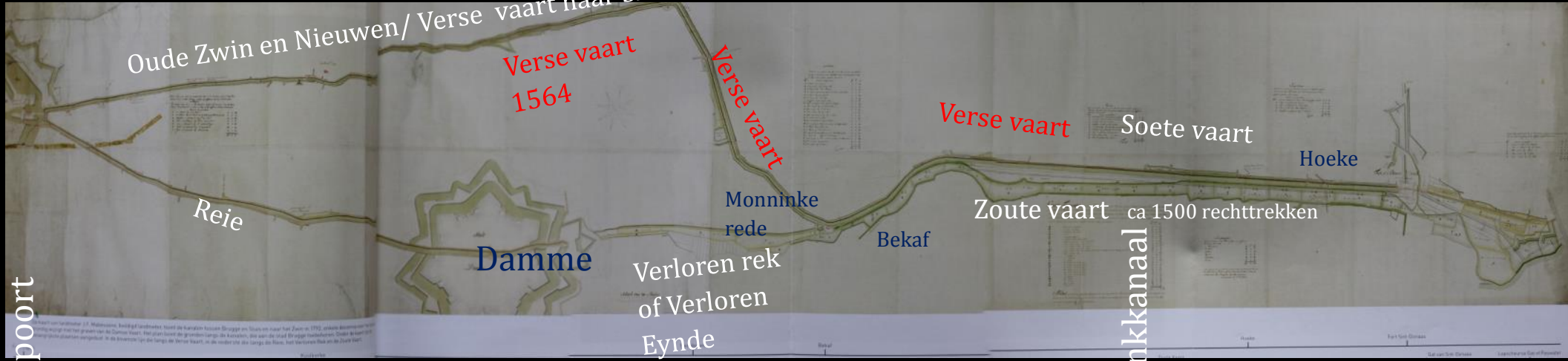
	Kanalen 19 ^{de} eeuw	Omschrijving	Periode
Feiten	Franse periode	<i>Westerschelde komt vrij 1795</i>	1794-1815
	Nederlandse periode	Schelde open	1815-1830
	België onafhankelijk	Schelde afgesloten 1830-1839	1830/1839
Franse periode 1794-1815	Damse Vaart	Napoleonvaart : doel Brugge met Breskens verbinden	1810 - 1815
		Hoeke met Sluis verbinden	1856
Nederlandse periode 1815-1830/39	Kanaal Gent – Terneuzen	Willem I 1822 /1823 (<i>Kanalenkoning</i>)	1823-1827
		Toegang tot Westerschelde afgesloten	1830-1841
		Her uitbaggeren kanaal / <i>verruiming</i>	1841 / <i>1870-1881</i>
		Nieuwe kanaalarm Sas van Gent (open sluizen)	1885
		Derde Kanaalarm Terneuzen + Middensluis	1902
	Leopoldkanaal	Ontwatering Noorden Oost-Vlaanderen	1843-1854
	Schipdonkkanaal	Afvoer Leiewater	1846-1860
	Ringvaart Brugge		1850-1855
	Ieper – Komen		1859 -1913
	Verbindingsvaart Gent	Den Nieuwen vaart	1863
	Boudewijnkanaal	Kanaal Brugge Zeebrugge	1896-1907

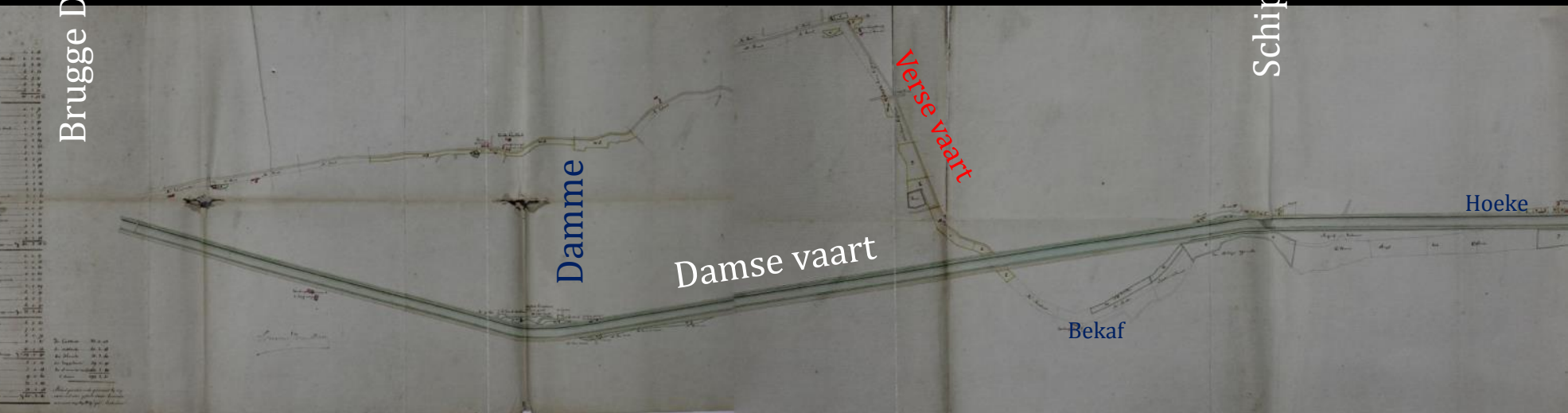
Damse (Napoleontische) vaart 1810 -1815

Oude Zwin of Eierbroeck vaart ca 1250

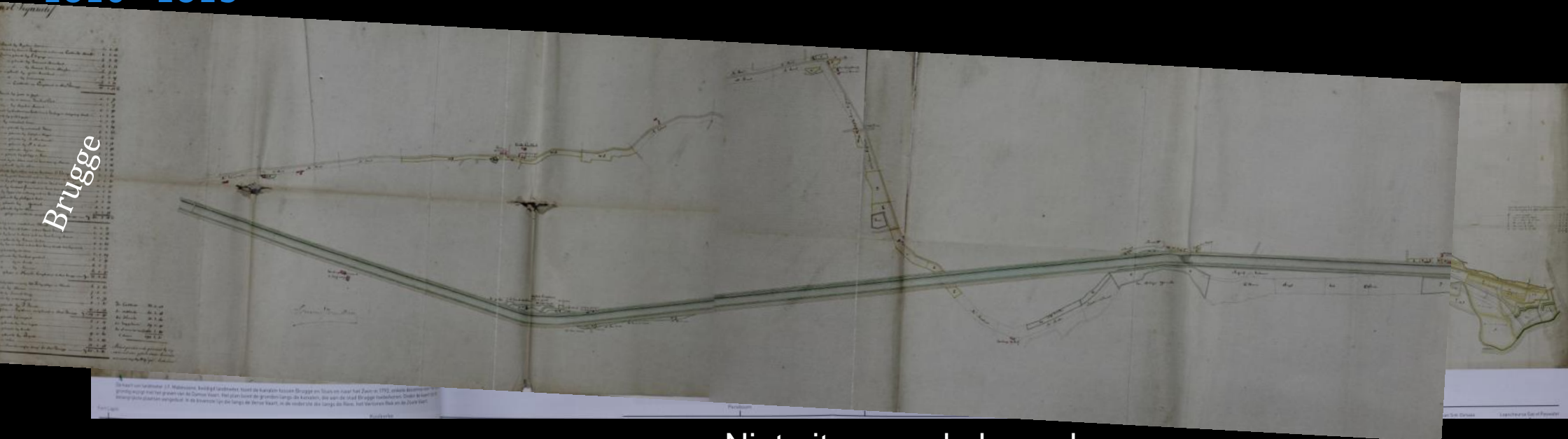
Brugge Dampoort

Damse (Napoleontische) vaart 1810 -1815

Door Napoleon deels aangelegde vaart

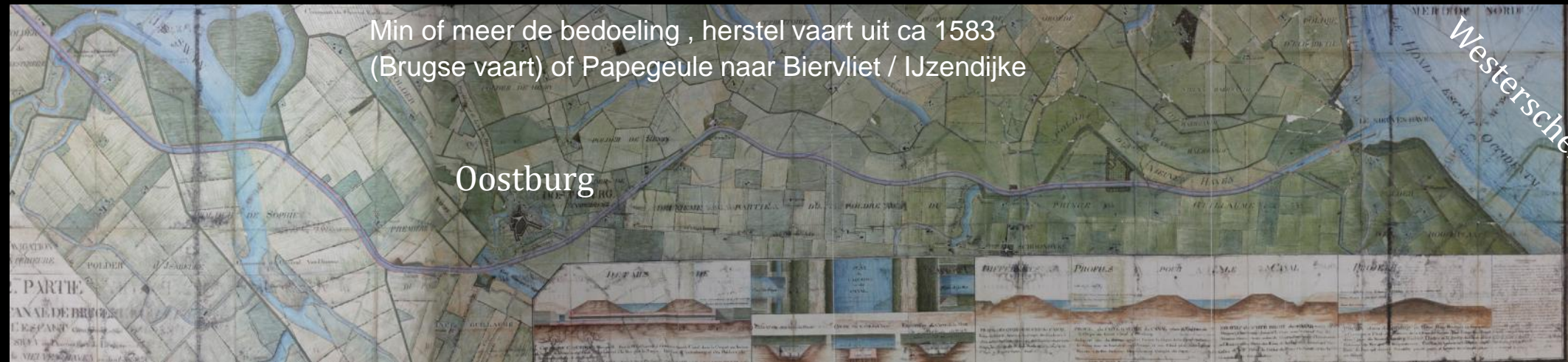
Brugge

Sluis

Niet uitgevoerde kanaal

Sluis

Min of meer de bedoeling , herstel vaart uit ca 1583
(Brugse vaart) of Papegeule naar Biervliet / IJzendijke

Oostburg

Westerschelde

Damse (Napoleontische) vaart
1810 -1815

Damse vaart

Resten siphon

Damse (Napoleontische) vaart 1810 -1815

Kaart van de Verenigde Watergangen van Eensluis en Groot-Reigarsvliet
Opgemaakt door Landmeter J Drubbele 1838

<http://www.zwinproject.ugent.be/nl>

Toen ook al
verdwijnen
van dorpen
Monnikerede

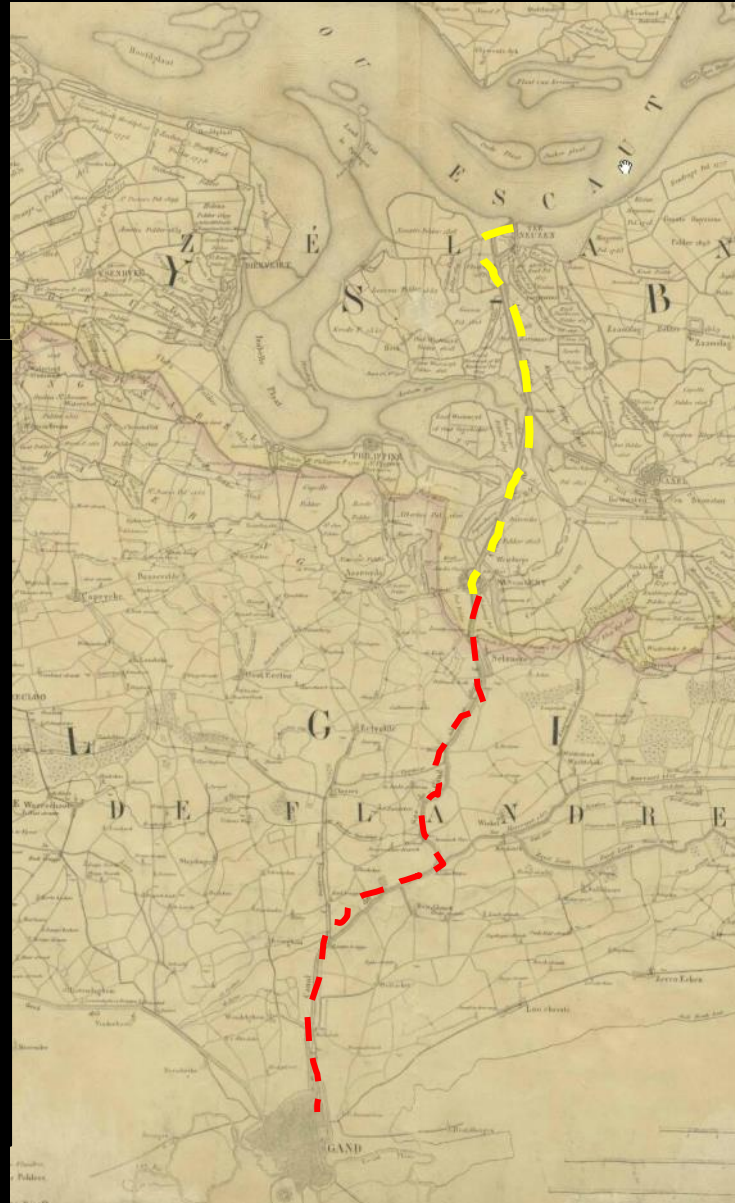
Damse (Napoleontische)
vaart 1810 -1815

Maar eigenlijk was Willem I de **kanalen koning**

GENT-TERNEUZEN 1825-1827

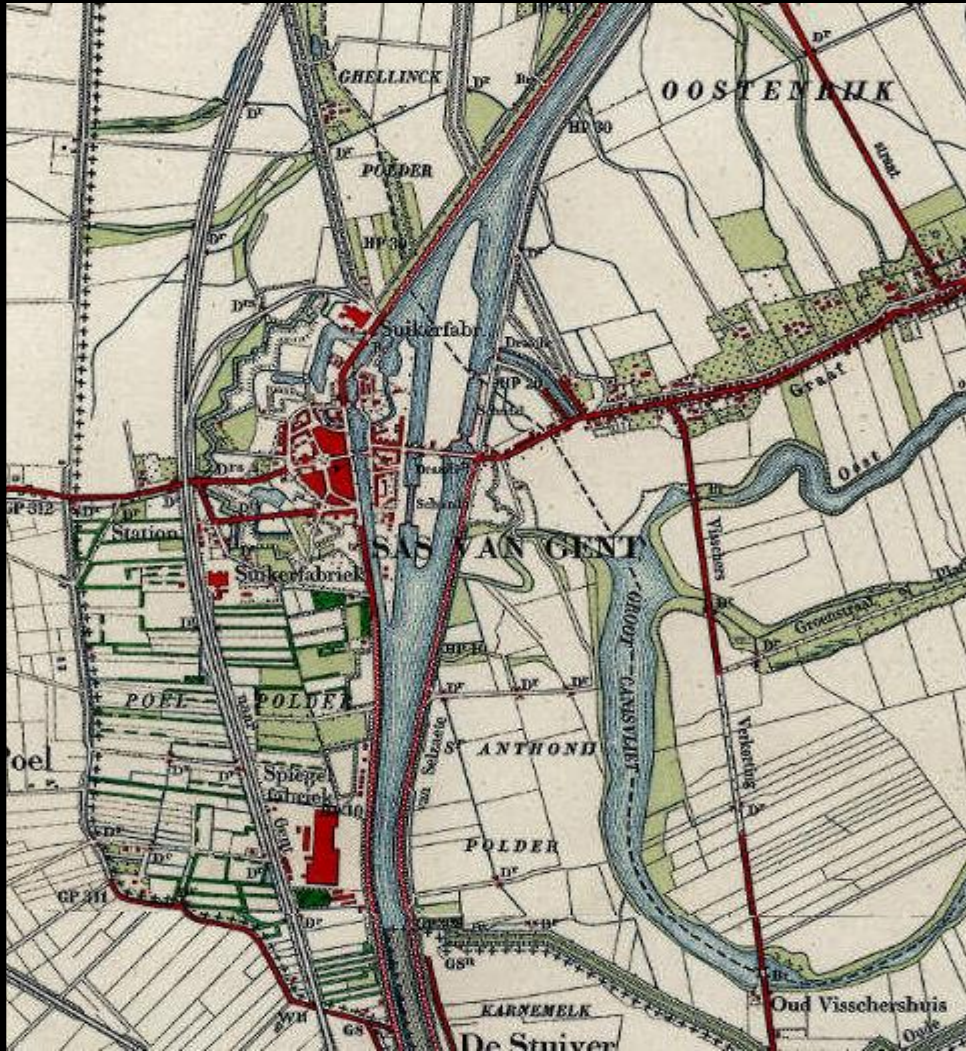
Koning Willem I (toen België nog deel uitmaakte van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden [1813/15-1830]) besliste om de Sassevaart te verlengen naar Terneuzen.

Detail bij Sas van Gent Westdorpe

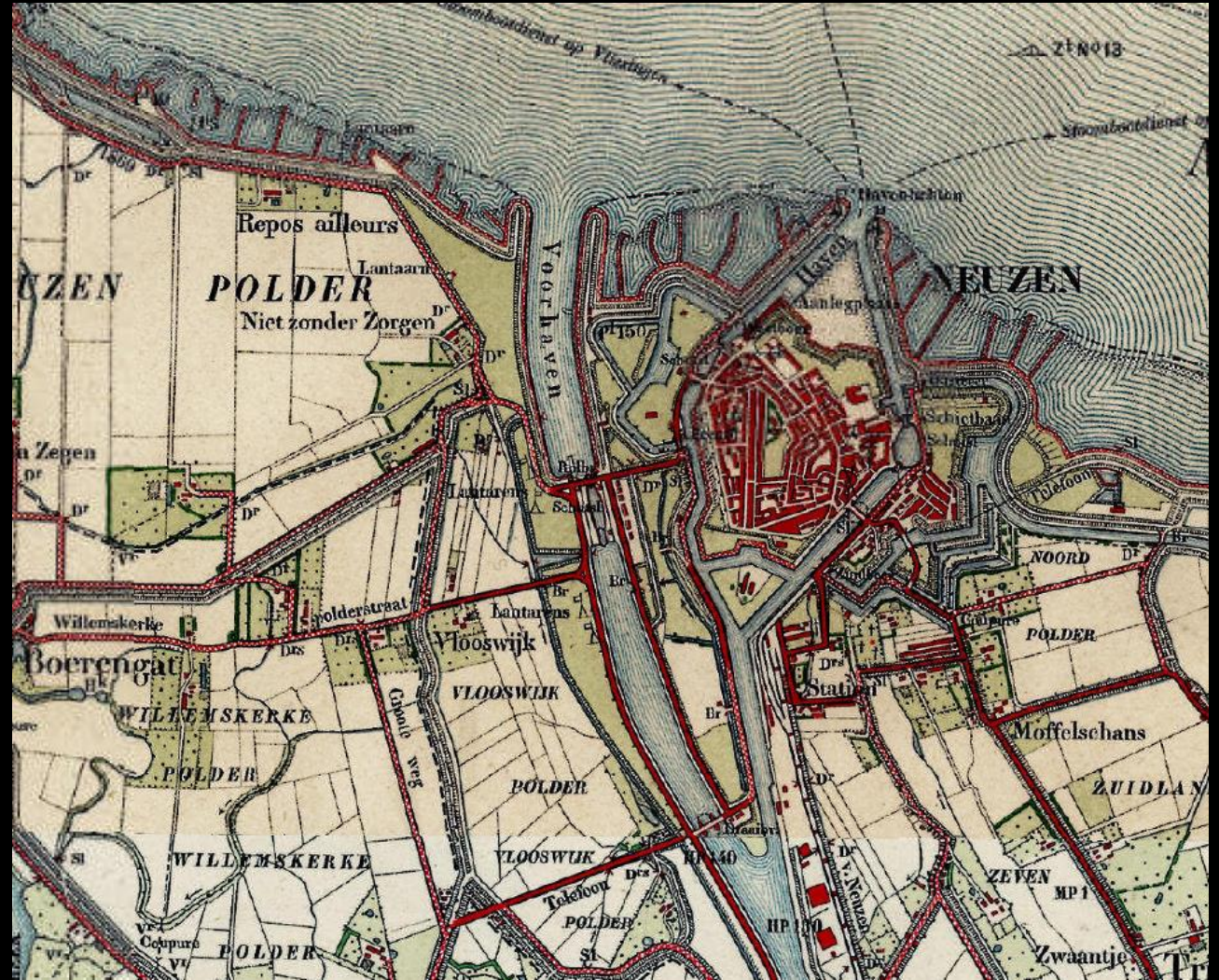
Kanaal Gent-Terneuzen nabij Sas van Gent en (Ter)Neuzen

Tracé ca 1549, 1882/85 en 1902/10

Oospronkelijk tracé door Sas van Gent
Tracé verruiming 1885 (nog bestaande sluis)
Tracé verruiming 10000 ton 1910 (verwijderd jaren 1960)

Oostelijke en Westelijke sluis ca 1827 en Nieuwe sluis 1902-1910

Oude oostelijke binnenvaartsluis Terneuzen 1823
Westelijke sluis is afgebroken jaren 1960

GENT-TERNEUZEN nieuwe arm 1885 derde arm 1902/10

Koning Willem I (toen België nog deel uitmaakte van het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden [1813/15-1830]) besliste om de Sassevaart te verlengen naar Terneuzen.

Een van de twee oude schutsluizen in Sas van Gent ca 1885
Bleef openstaan, enkel noodschuif

Oospronkelijk tracé door Sas van Gent
Tracé verruiming 1885 (nog bestaande sluis)
Tracé verruiming 10000 ton 1910 (verwijderd jaren 1960)

Oude (smalste) oostelijke binnenvaartsluis Terneuzen 1823-1827

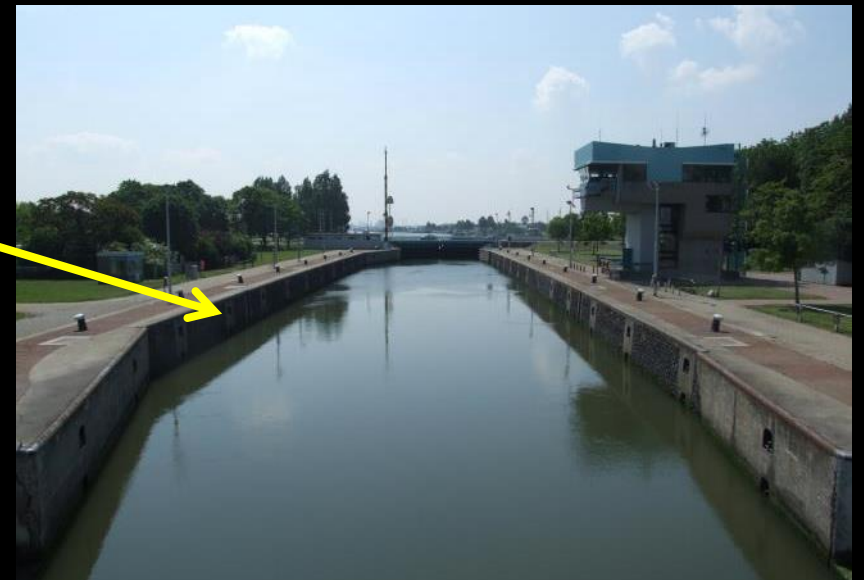
Gerenvoerde middensluis Terneuzen 1902/1910

GENT-TERNEUZEN nieuwe sluis 1910 en oostelijke sluis 1827 2022 ?

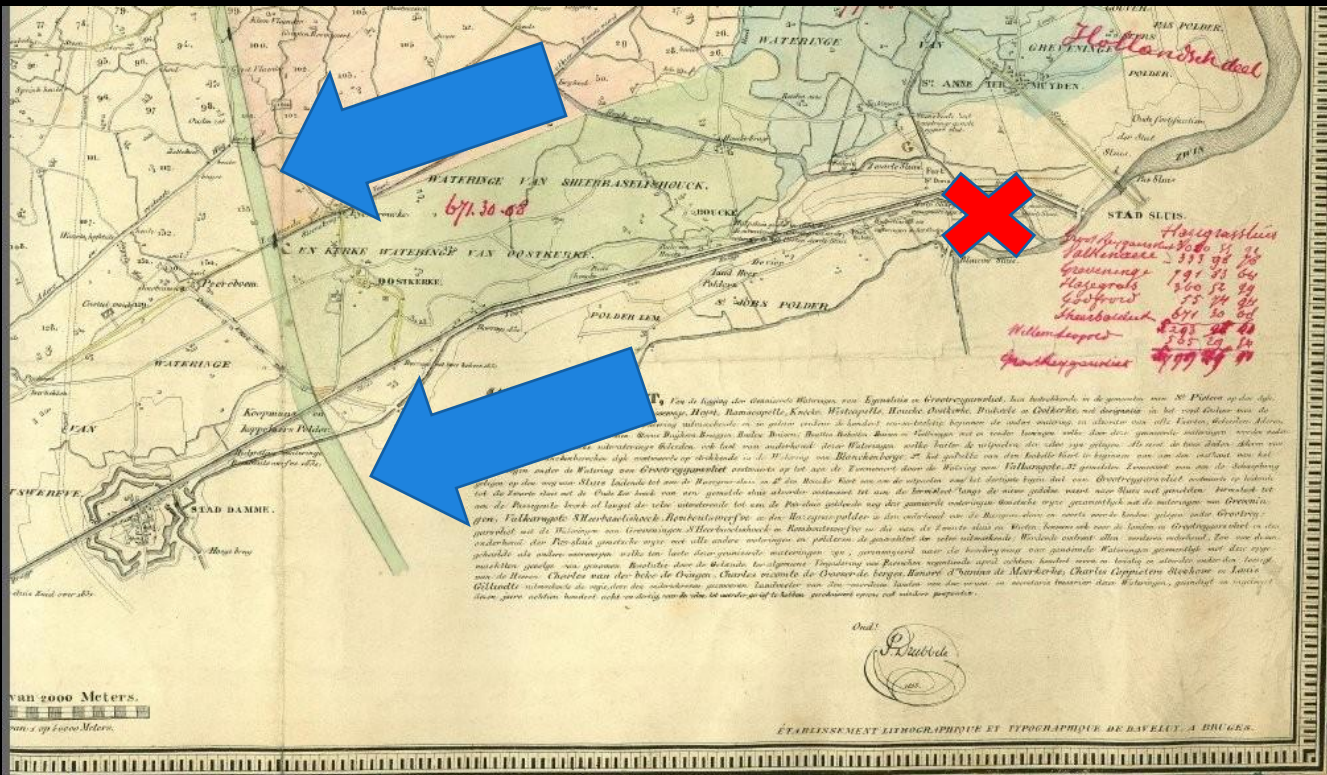

Oude (smalste) oostelijke binnenvaartsluis Terneuzen 1823-1827

Gereneveerde middensluis Terneuzen 1902/1910

Leopold kanaal 1843 -1854 en Schipdonkkanaal 1846-1860

Moeraskoorts (Malaria)

Uit die tijd wetgeving Polderdienst

Ook de Braakman,

Leopold kanaal 1843 -1854 en Schipdonkkanaal 1846-1860

Leopoldsvaart 1843-1854

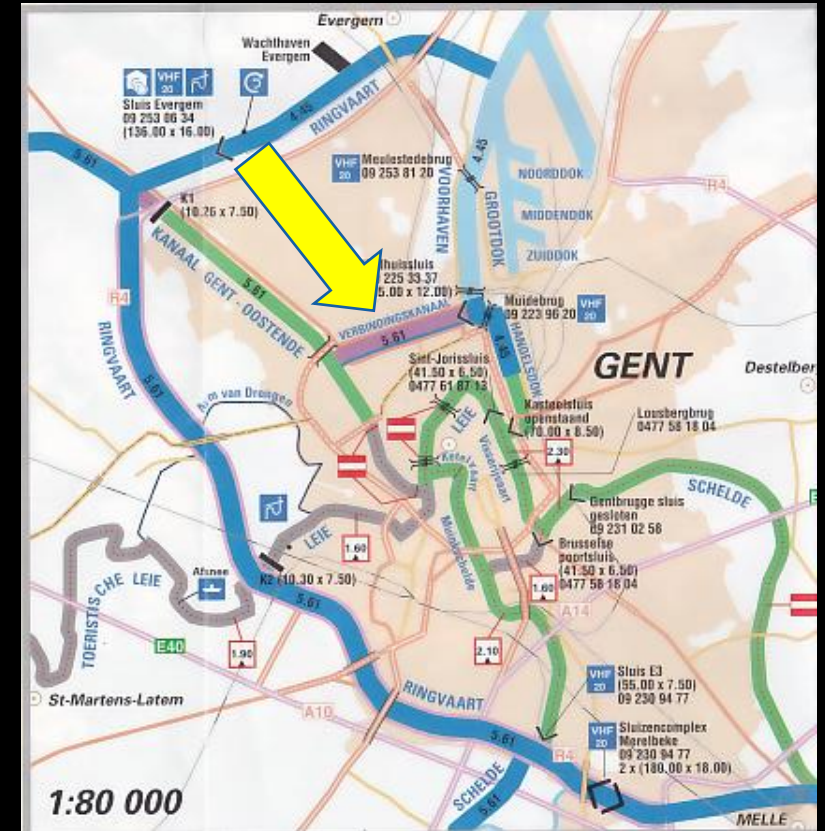

Schipdonkkanaal 1846-1860

Knooppunt Gent ontwijken

Den Nieuwen vaart of
Verbindingsvaart 1863

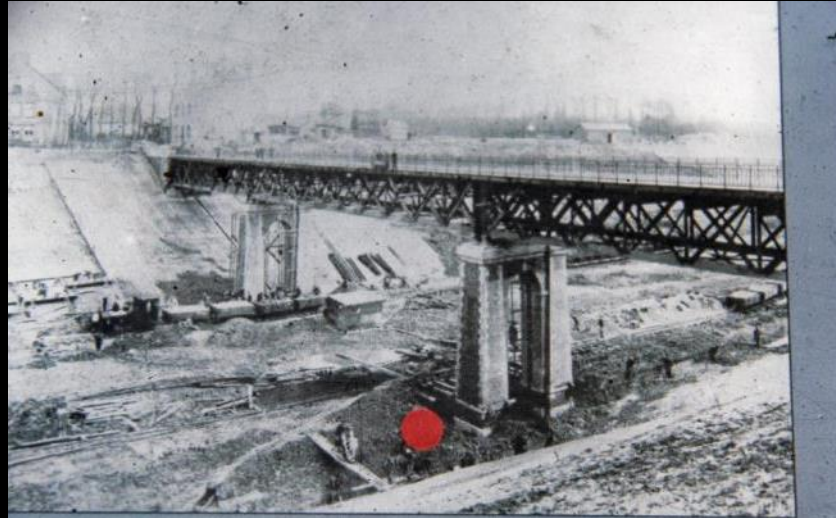

Kanaal Komen Ieper 1859-1913

Een opeenvolging van mislukkingen

Graafwerken tunnel

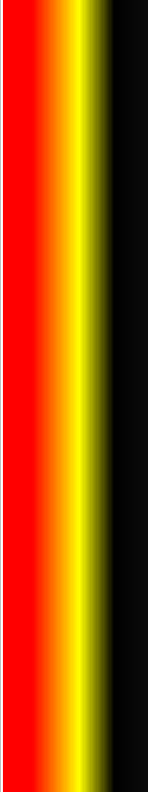

Metalen brug na instorten tunnels (pijler stort ook in)

Rest van sluis

Geschiedkundig overzicht

	Hedendaagse tijd	Omschrijving	Periode
Feiten	Europa		1957-
	Oostendse Vaart	Geschikt voor 2000 ton	1830
	Boudewijnkanaal	Geschikt voor 2000 ton	1905
	Bestuur der Waterwegen MOW	Europees plan waterwegen (wet 9-3-1957)	1947
		Gent - Brugge >> 2000 ton (nu tot Merendree)	
		Ringvaart 2000 ton	1960 – 1965 Nvak-1969 Zv
		(Boven)schelde >> 2000 ton	
		Rest 1350 ton (o.a. Leie,)	
	Gent - Terneuzen	Verruiming kanaal en Westsluis Terneuzen	1963-1968
	Schelde - Rijn	Naar de Rijn met 9000 ton	1975
	Afleidingsvaart	Streefdoel (Seine Nord Escaut) 4400 ton	202X
		Schipdonkskanaal ? Of Stadskanaal	?
		Verruiming Brugge – Merendree 2500 ton	
	Zeeschelde	Rechttrekking en baggerwerken	1880-1935
	Ringvaart	Tweede sluis Evergem	2009-6-4
	Estuaire vaart	Zeebrugge naar Westerschelde	Sinds 2008 voor TEU

Kanaal Gent – Brugge

3 wegs Dampoort sas Brugge

Zeeschelde: bochtenwerk vermijden

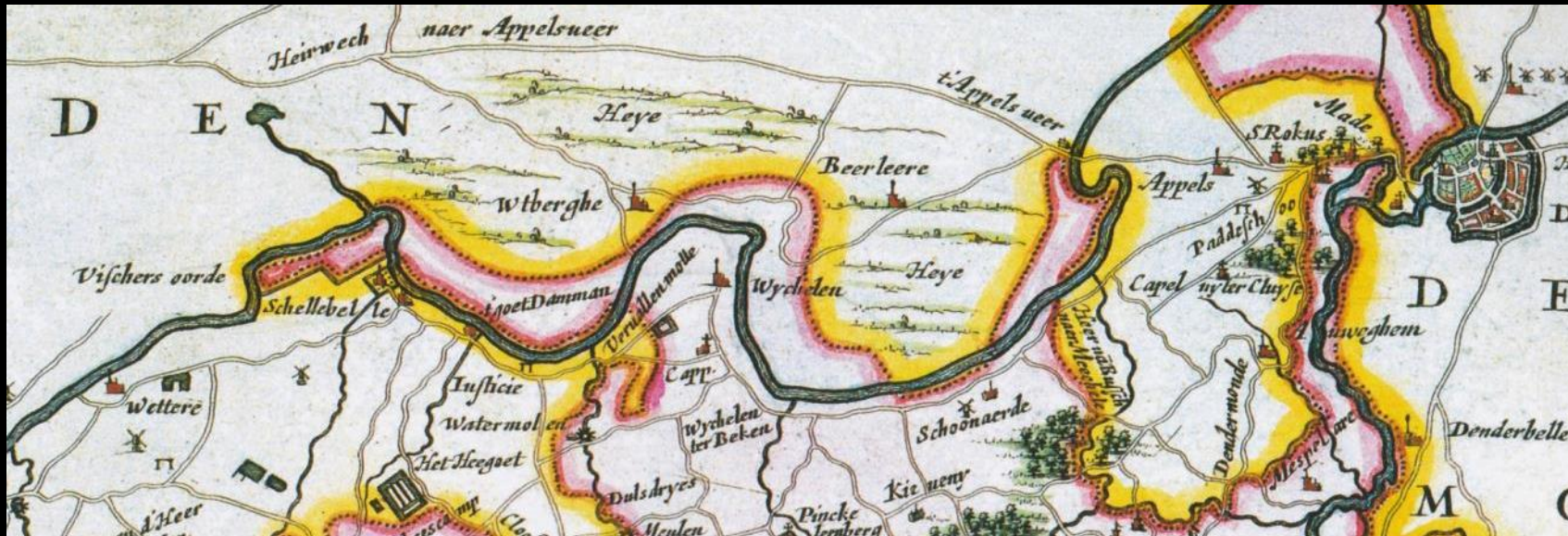
Bocht van Baasrode / Vlassenbroek

Schellebelle

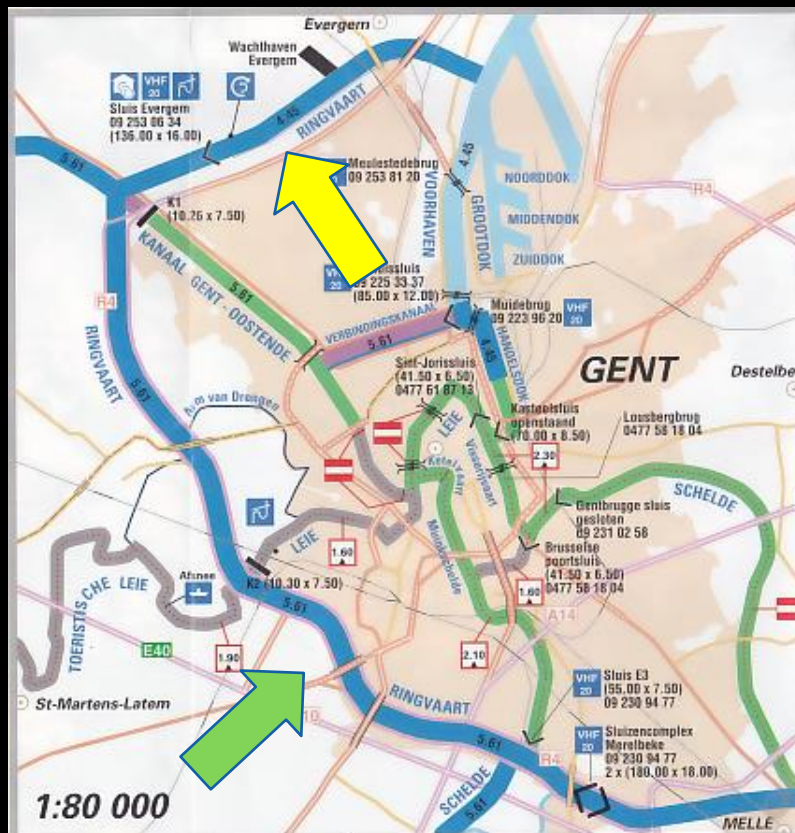

Omgeving Gentbrugge meersen en E17

Vergelijking Blaue met huidige toestand

Knooppunt Gent ontwijken

Noordvak Ringvaart 1965

Westbekesluis 2009

230 m * 25 m

Zuidelijke Ringvaart 1969

Van Alstein

Kanalen door Vlaanderen Antwerpen Kust

Bouwperiodes nieuwe verbindingen

1100		Lovaart	2	De kust bereiken van uit het Houtland
1100	1180	Blankenbeergs vaarderke	2	
1200	1240-1250	Eekloose watergang	5	ontwateren regio
1200	1251-1269	De Lieve	18	Gent een uitweg naar Zee bezorgen
1300	1315	Stekense vaart en Kanaal naar Hulst	3	
1400				
1400				
1400				
1500				Gent een uitweg naar de Westerschelde bezorgen
1500				
1500				
1500	1549	Sassevaart	2	
1500	1551-1563	Bouwen sas van Gent	4	
1500				Spaanse bezetting
1500	1584-1585	Kanaal van Parma	2	
1500				
1600	1622	Kolmekanaal verruimen		Verbinding van Gent, via Brugge, Oostende, Nieuwpoort naar Duinkerke(n)
1600	1613-1623	Kanaal Gent Brugge		
1600	1618-1623	Kanaal Brugge-Oostende		
1600	1628	Hergraven Kanaal van Hulst	18	
1600	1632-1640	Kanaal Plassedale Nieuwpoort Duinkerke(n)		
1600				
1600				
1600				
1600				
1600				
1600				
1700				Doortochten door de steden Brugge en Gent 2 jaar
1700				
1700	1751-1753	Coupure Gent en Brugge	3	
1700				
1700				
1700				
1700				
1700				
1700				
1700				
1800				Napoleon wil Brugge met Breskens (Westerschelde) verbinden
1800	1810-1815	Damse Vaart	5	
1800	1823-1827	Kanaal Gent Terneuzen	4	Willem I
1800	1841	Verruiming Gent-Terneuzen		Ontstaan van België : waterbouwkundig onafhankelijk worden
1800	1843-1854	Leopoldvaart	11	
1800	1846-1860	Schipdonkkanaal	6	
1800	1850-1855	Ringvaart Brugge	5	Uitwerken lokale verbindingen
1800	1863	Verbindingsvaart Gent	1	
1800	1859-1913	Komen Ieper	10	
1800				
1800	1871-1881-1885	Verruiming Gent-Terneuzen		
1800				
1900	1896-1907	Brugge Zeebrugge	11	Aanleg van de haven van Zeebrugge
1900				
1900				
1900				
1900				
1900	1955-1965	Deels verruiming Gent Brugge en naar Leie		Uitvoering van Europese doelstellingen kanalen op 1350 en 2000 ton
1900	1960-1968	Ringvaart Noord en Zuid bocht Minnewater / Moerbrugge	8	
1900				
1900				
1900				
1900				
2000				Projecten, geen uitvoeringen
Totaal aantal jaren			120	

Overzicht van de bouwperiodes

- 13° - 16° eeuw: **Gent is drijvende kracht** om naar zee een verbinding te krijgen (Lieve - Sassevaart)
- 17° eeuw: Op **korte tijd verbinding van Gent naar Duinkerken**
- 18° eeuw: **100 jaar om stoppen van Gent en Brugge te doorbreken** (Margareta van Oostenrijk)
- 19° eeuw: **Ontstaan van België** geeft impuls (Afleidingsvaart en Leopoldskanaal / Zeebrugge)
- 20° eeuw: **Europese integratie**, uniformisering waterlopen / kanalen
- 21° eeuw: Nog in planfasen (**m.u.v. Estuaire vaart**)
- Ook in Nederland maar 9 km (46 m breed) kanaal

Kanalen door Vlaanderen Antwerpen Kust

Bouwperiodes nieuwe verbindingen

1100		Lovaart	2	De kust bereiken van uit het Houtland
1100	1180	Blankenbeergs vaarderke	2	
1200	1240-1250	Eekloose watergang	5	Gent een u
1200	1251-1269	De Lieve	18	
1300	1315	Stekense vaart en Kanaal naar Hulst	3	
1400				
1400				
1400				
1500				Gent een uitweg n
1500				
1500				
1500				
1500	1549	Sassevaart	2	
1500	1551-1563	Bouwen sas van Gent	4	
1500				
1500				

1800	1850-1855	Ringvaart Brugge	5	Uitwerk
1800	1863	Verbindingsvaart Gent	1	
1800	1859-1913	Komen Ieper	10	
1800				
1800	1871-1881-1885	Verruiming Gent-Terneuzen		
1800				
1900	1896-1907	Brugge Zeebrugge	11	Aanleg van
1900				
1990				
1900				
1900		Deels verruiming Gent Brugge en naar Leie		
1900	1955-1965	Ringvaart Noord en Zuid	8	Uitvoering van Europe
1900	1960-1968	bocht Minnewater / Moerbrugge		
1900				
1900				
2000				
Totaal aantal jaren			120	

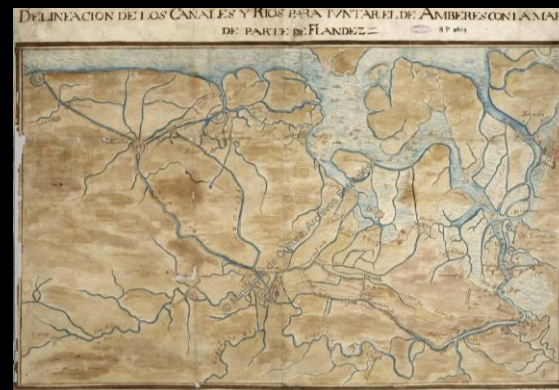
foto: Joop van Houtd

- Ook in Nederland maar 9 km (46 m breed) kanaal

In de kanten gebleven

In de kaften (1)	Omschrijving	Periode
In functie van Brugge		
Lanceloot Blondeel	Brugge naar Heist	1498-1561
Schipdonkkanaal	<i>Zeebrugge met hinterland verbinden</i>	200x-20xx
In functie van Gent		
Kanaal van Sint-Omaars	Leie met Aa in Frankrijk verbinden	1613
Spaans plan Madrid	Plan Gil van Halbeek (functie Terdonk Temse)	1630 September 30
Gent Heist	Plan August De Maere – Limnander (KOKW)	1866
Kanaal Terdonk Temse	Plan Van den Daele (via Durme en Tielrode)	1969
Ossenisse of omgekeerde T	Plan Anselin, Gent en LO samen naar Ossenisse	1969

Seine Schelde West

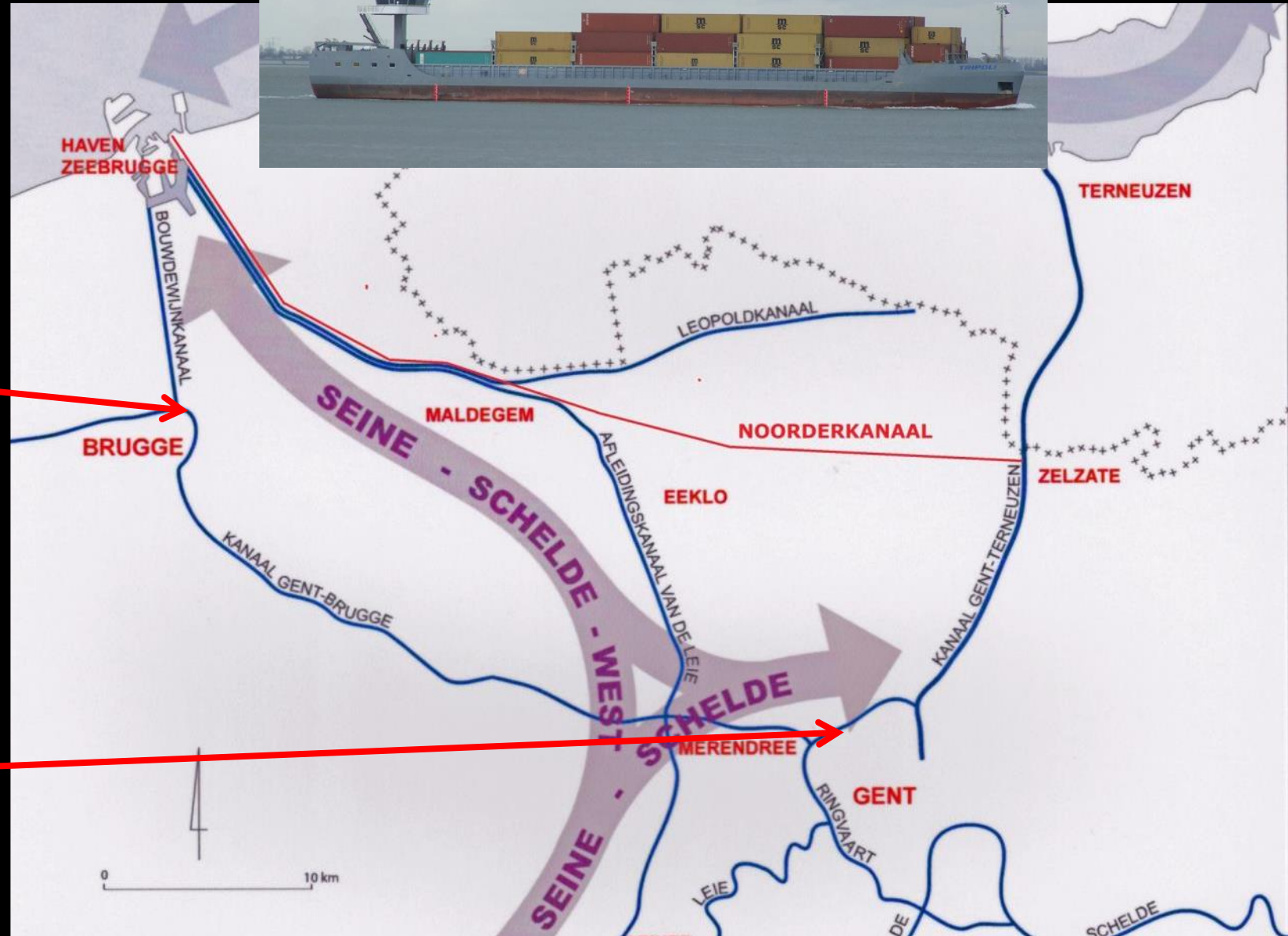
Nu van Zeebrugge naar Hinterland

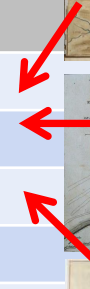
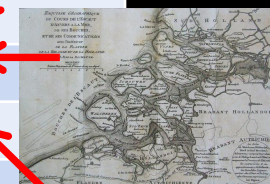
Dampootsluis Brugge 20XX

Westbokesluis 2009 (Evergem)

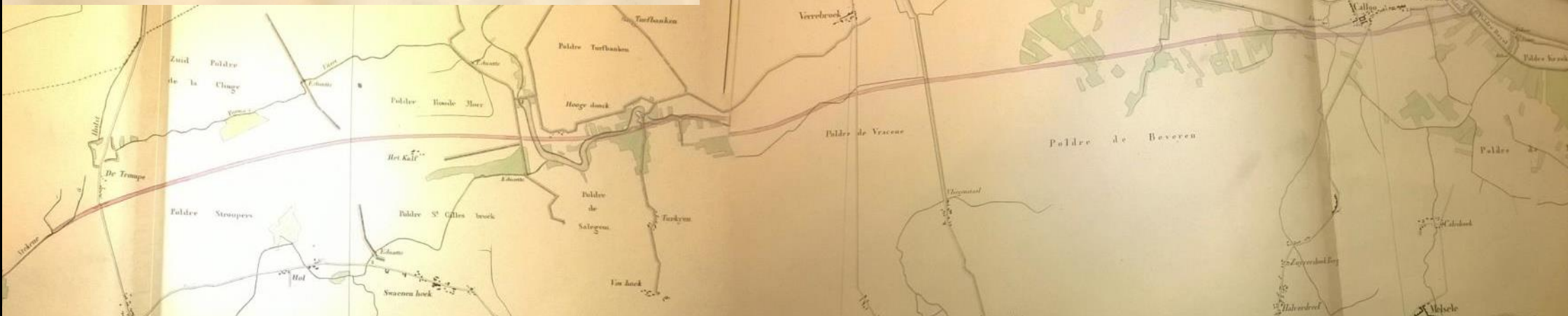
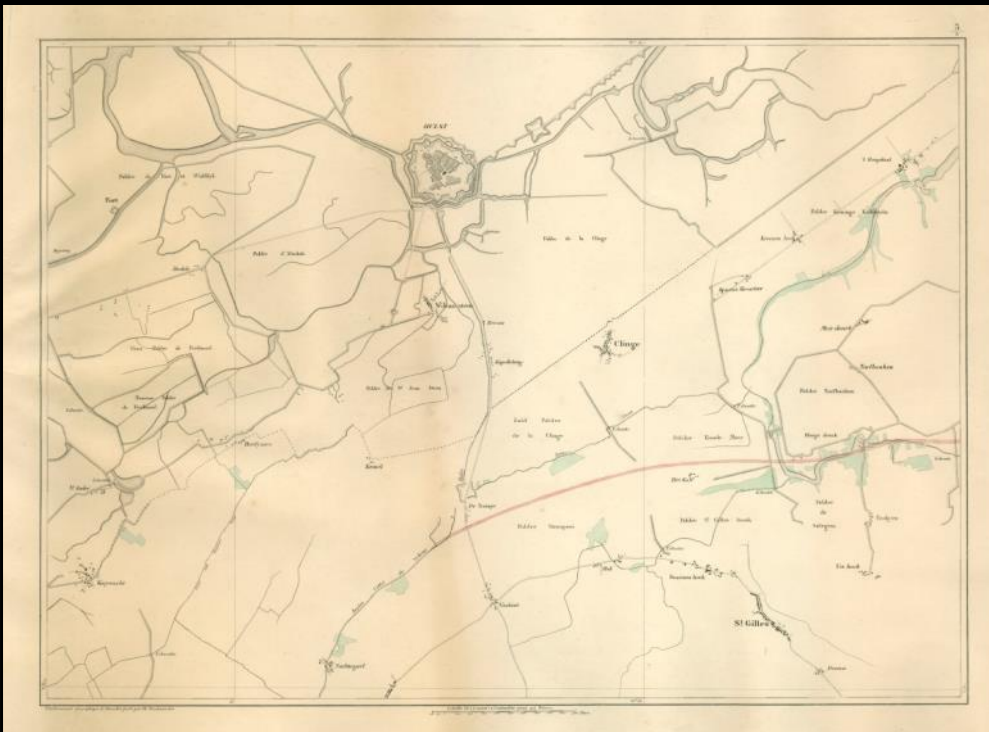
In de kaften (2)	Omschrijving	Periode
In functie van Antwerpen		
Spaans plan Madrid	Plan Gil van Halbeeck (functie Terdonk Temse)	1630 September 30
Canal de 18 lieues (Palmer en Turpin)	Verbinding A'pen-Eeklo-Brugge - Oostende	1695
Plan Van Lyere J.C.	Antwerpen Oostende met meerdere varianten	1699
Hydrografische Atlas van Wolters	St Jansfort – Pijp Tabak uitgegeven door Vandermaelen	1845
Van Alstein Fernand	Antwerpen Port Leopold (Heist) met Eeklo-Gent/Lok/STNI	1855 (of 1845)
Kanalisatione Antoine Dansaert	Rechte kanalisatie Westerschelde en Zeeschelde	1874 tot 1878
Kapitein Em Verstraete	Leopold II kanaal en Grondwet (Den Haan)	1876
Georges Vermeire	Canal d'Anvers à St Nicolas via Burcht	1892
Van der Linden/Durtordoir Vermeire	Verbinding Land van Waas met GT en aftakking STNI	1903-1904
Kanaal Selliers de Moranville	Kallo met Heist verbinden	1929
Plan 1930 Vlaamse polders	Verbinding Fort St Jan naar Pijp Tabak (afwateringskanaal ?)	1930
Waterwegen en Scheepvaart Comité	Antwerpen : 200 m breed,	1954
Plan Gaston Goossens	Trechterschelde van Zandvliet tot Vlissingen	1958
Komitee voor Nationaal Havenbelang	Zeebrugge : ≅ kopij Antwerpen	1959
Kanaal Werkgroep RA	Idem (o.a. Andre Mertens)	1966
ACUSH / + Gewestplan	Voorzieningen op ontwerp gewestplan en ACUSH commissie	1966
DOLSO Baalhoekproject	Verbinding Waaslandhaven met Baalhoek	1970 en 1885
Projecten in Zee	Zeestad (1968) Mortelmans 1968-69) Vlaamse Baaien (2010/2014)	

Afwatering of navigatie ??

Hydrografische atlas van Wolters
(1845 uitgegeven door Vandermaelen)

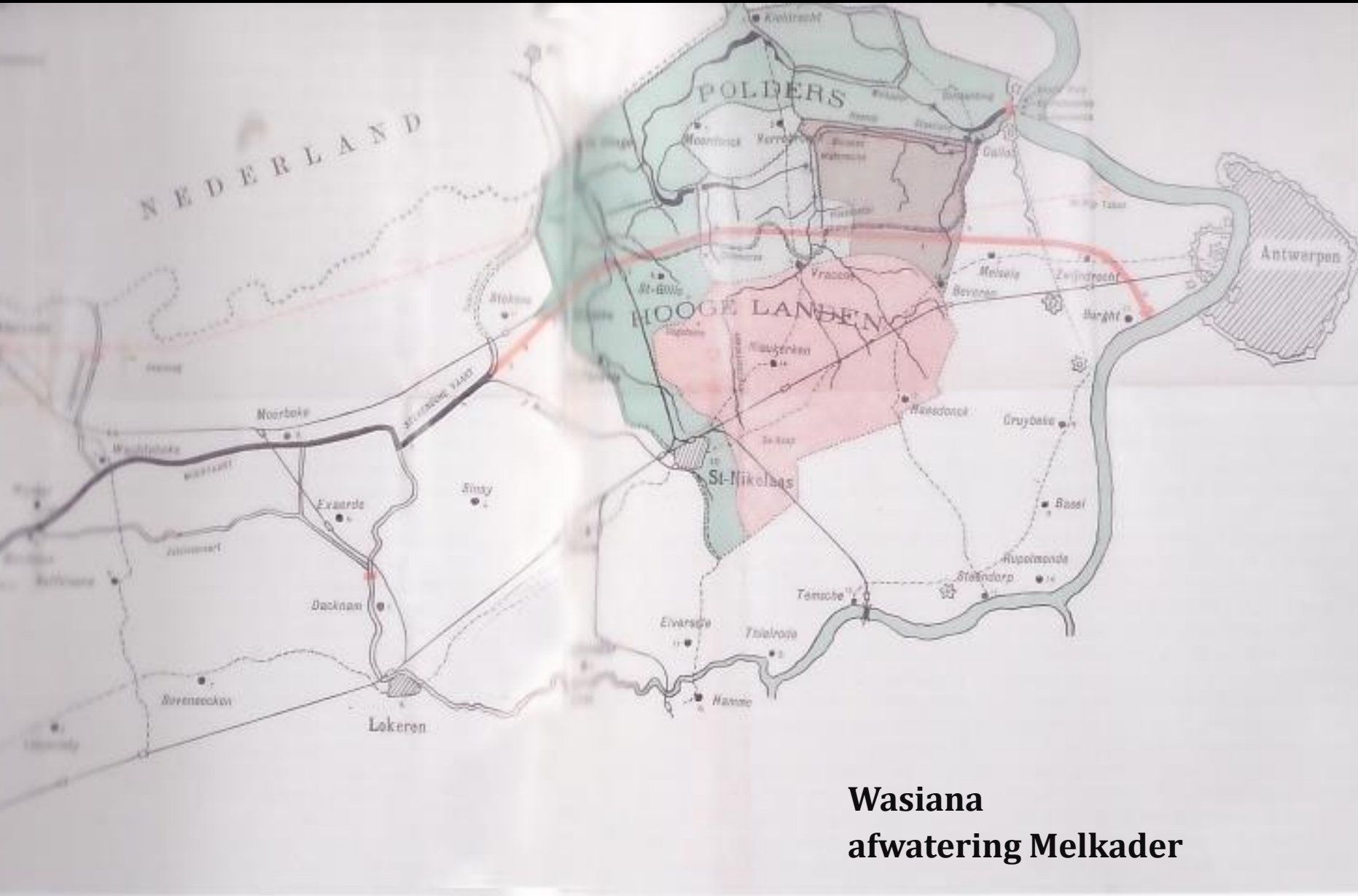
Kasteel van Vrasene
(SGW) **Paul Parrin 1811-83**

Met dank aan Edy Hofman

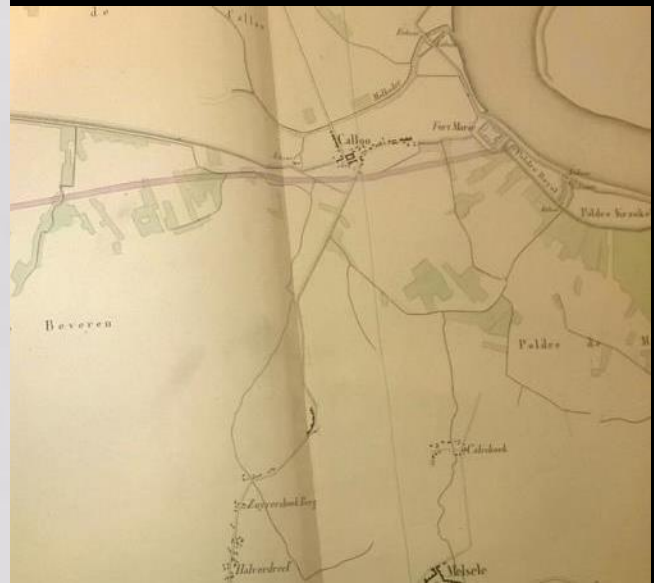
Afwatering of navigatie ??

Wasiana
afwatering Melkader

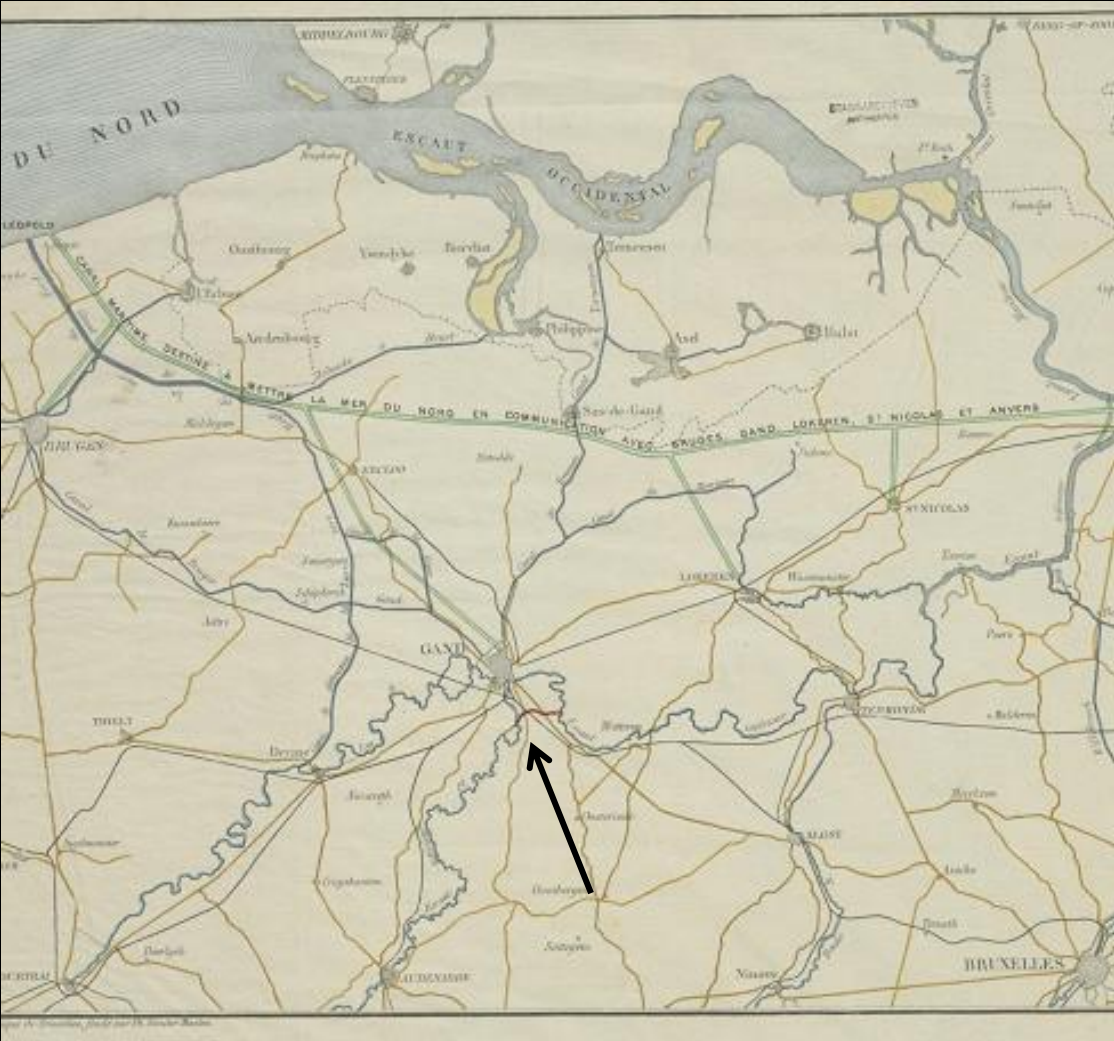
van Wolters
(Vandermaelen)

steel van Vrasene (SGW)
Paul Parrin 1811-83

Met dank aan Edy Hofman

Alternatieve vaarweg volgens **Jean-Ferdinand van Alstein** 1855 (of 1845)

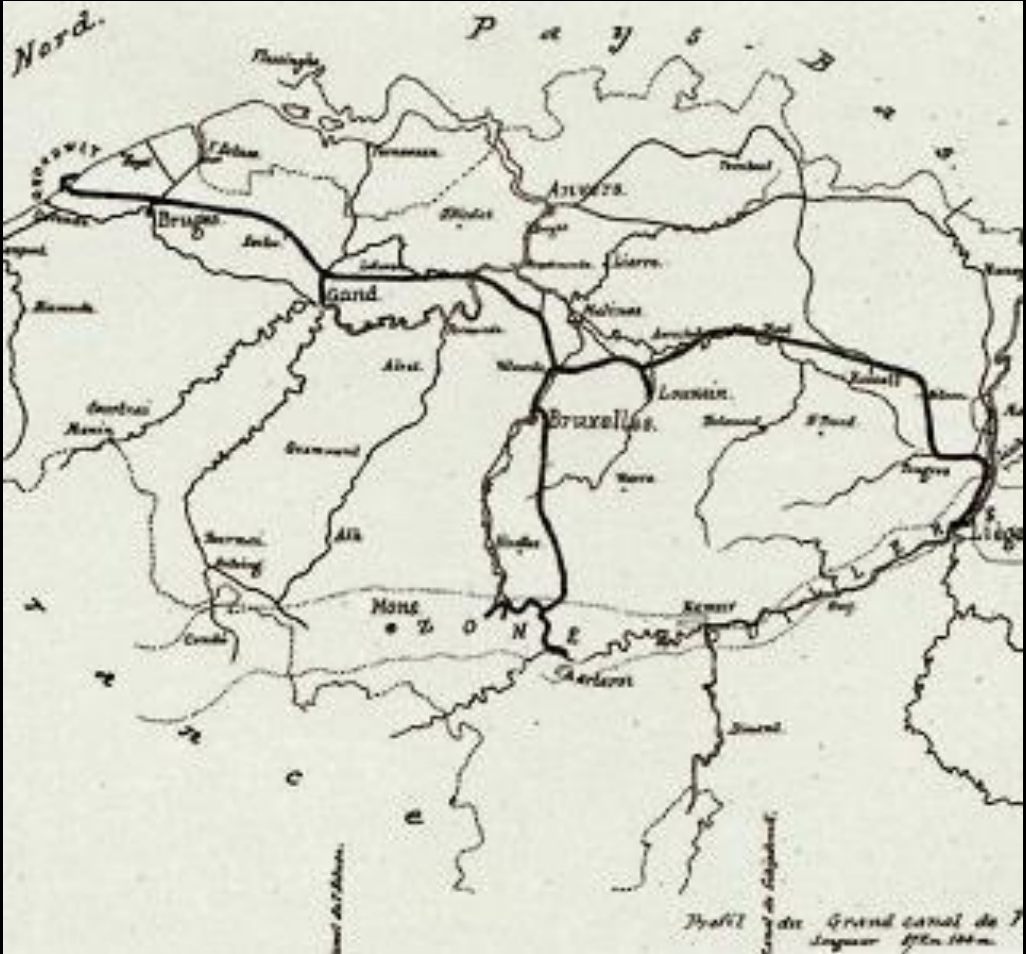

Canal maritime destine a mettre la mer du Nord en communication avec Bruges, Gand, Lokeren, St Nicolas et Anvers

Kapitein Em Verstraete **Leopold II kanaal** 1876

De Grondwet

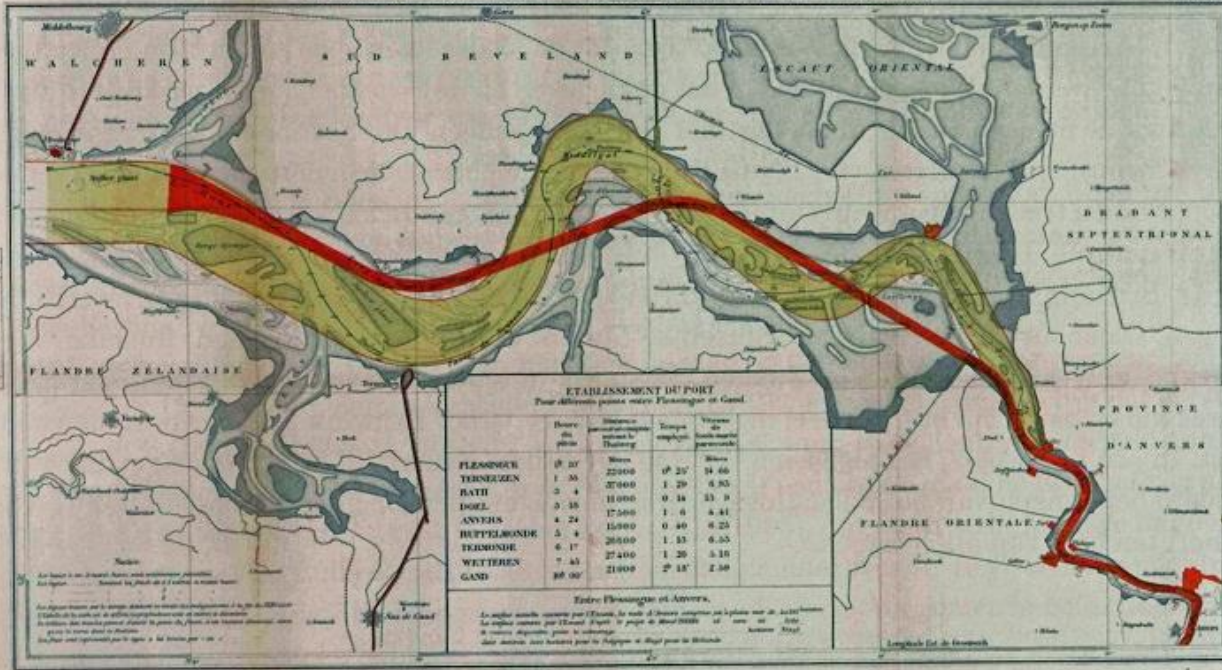
Ook destijds ontsproten er gelijktijdig meerdere varianten.

Plan Antoine Dansaert

PROJET DU REDRESSEMENT DE L'ESCAUT ENTRE ANVERS ET FLESSINGUE.

Ligne bleue — Longueur entre la rade d'Anvers et Flessingue: 83,000 mètres — Canal navigable actuel.
 Ligne rouge — Longueur entre la rade d'Anvers et Flessingue: 76,500 mètres — Projet de l'ingénieur Hollandais Mrs P. CALAND.
 1858-1859

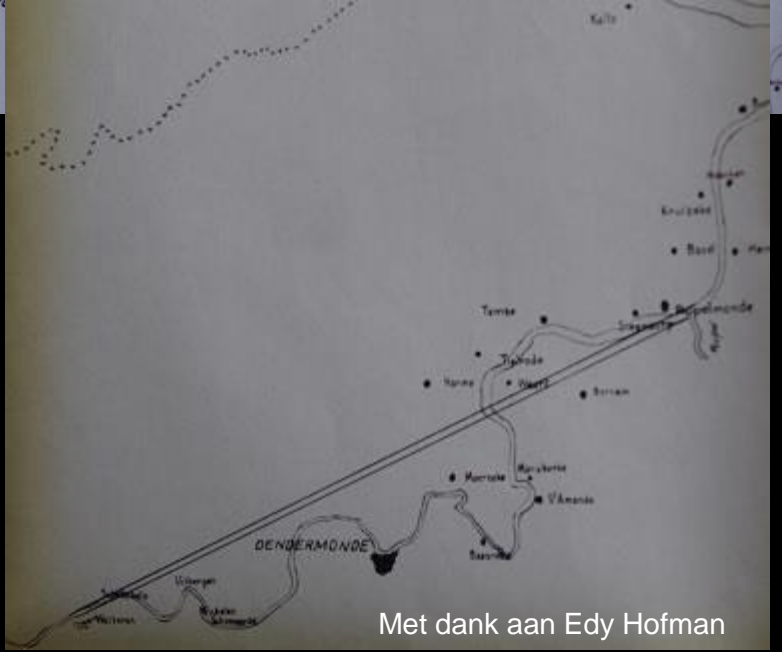
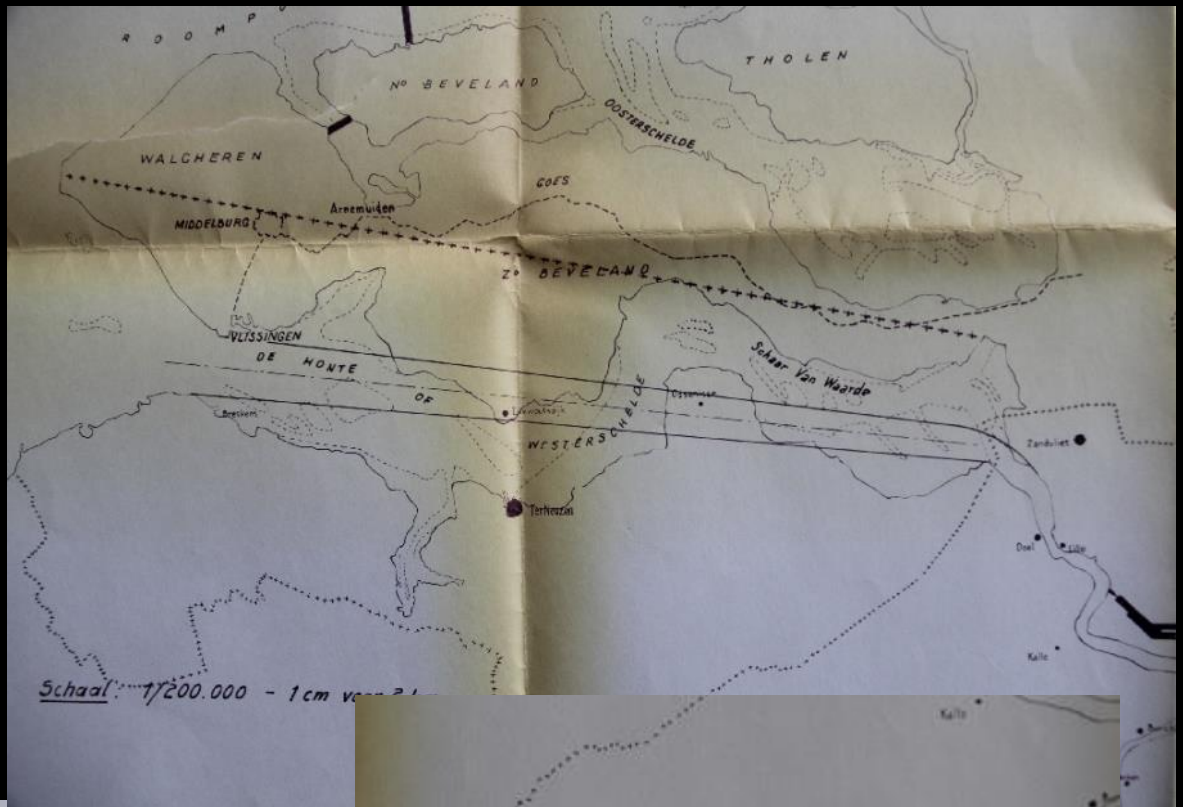
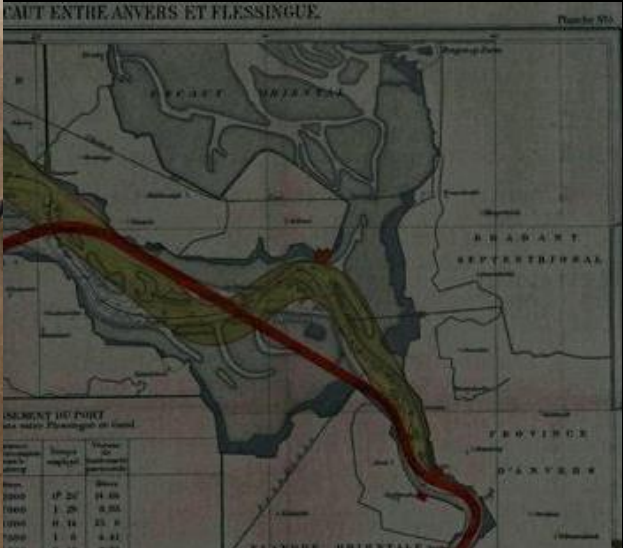
Drastisch rechtekken van Westerschelde en Zeeschelde

Ringvaart oosten van Gent

N° 174
 Chambre des Représentants Séance du 24 Mai 1858.
TRAVAUX HYDRAULIQUES.
 Plans et cartes dont l'Etat a acquis la propriété.

Volgers ook in de 20 ste eeuw
 Plan ir. **Goossens** Gaston 1954

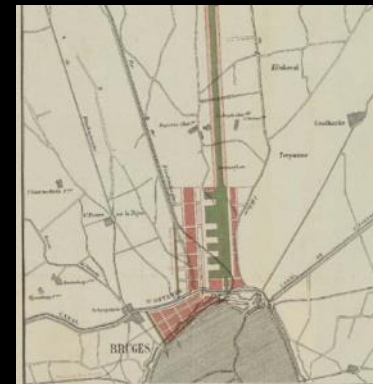
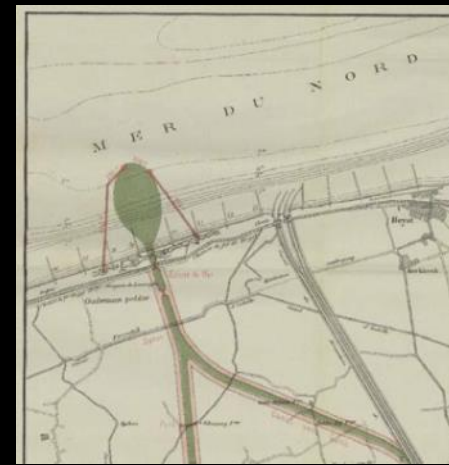

Drastisch rechtekken
 van Westerschelde en
 Zeeschelde

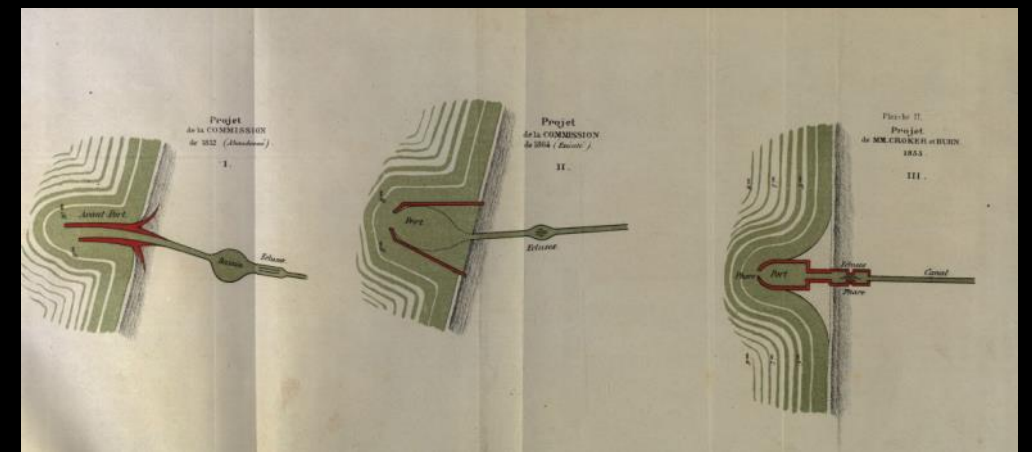

Met dank aan Edy Hofman

August De Mayer Limnander: (KOKW) Gent > Heist 1866 >> Bruges la morte

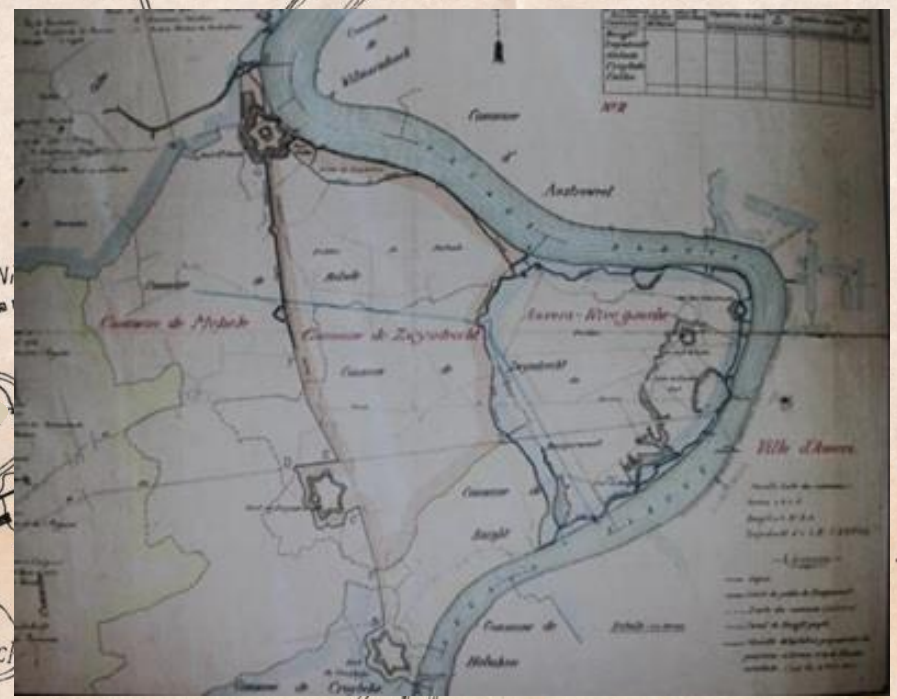
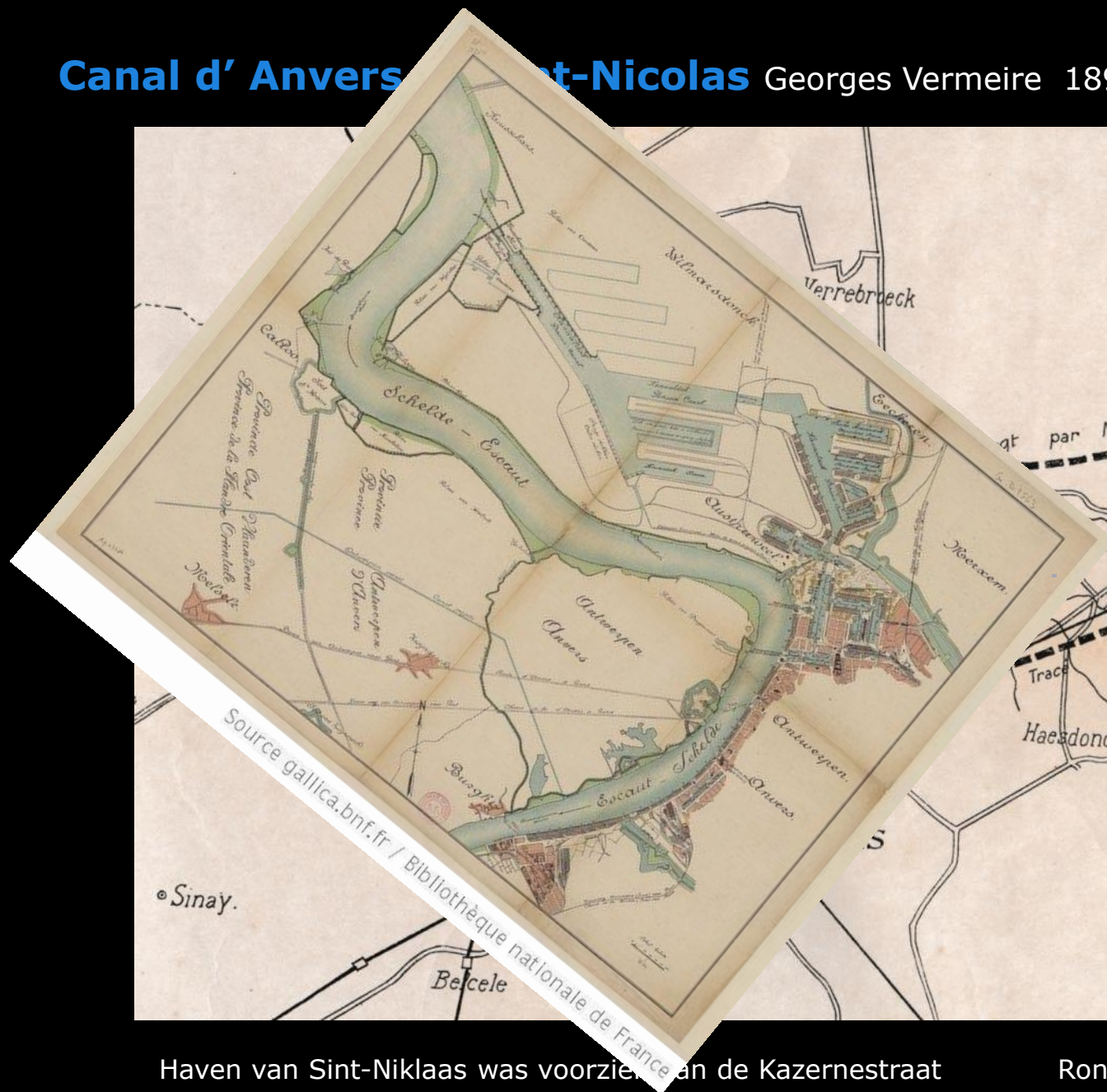

Eerder Brugge
Zeebrugge was het
object

Julius Sabbe en Amedée Visart de Bocarme

Canal d'Anvers - Sint-Nicolas Georges Vermeire 1892

Haven van Sint-Niklaas was voorzien van de Kazernestraat

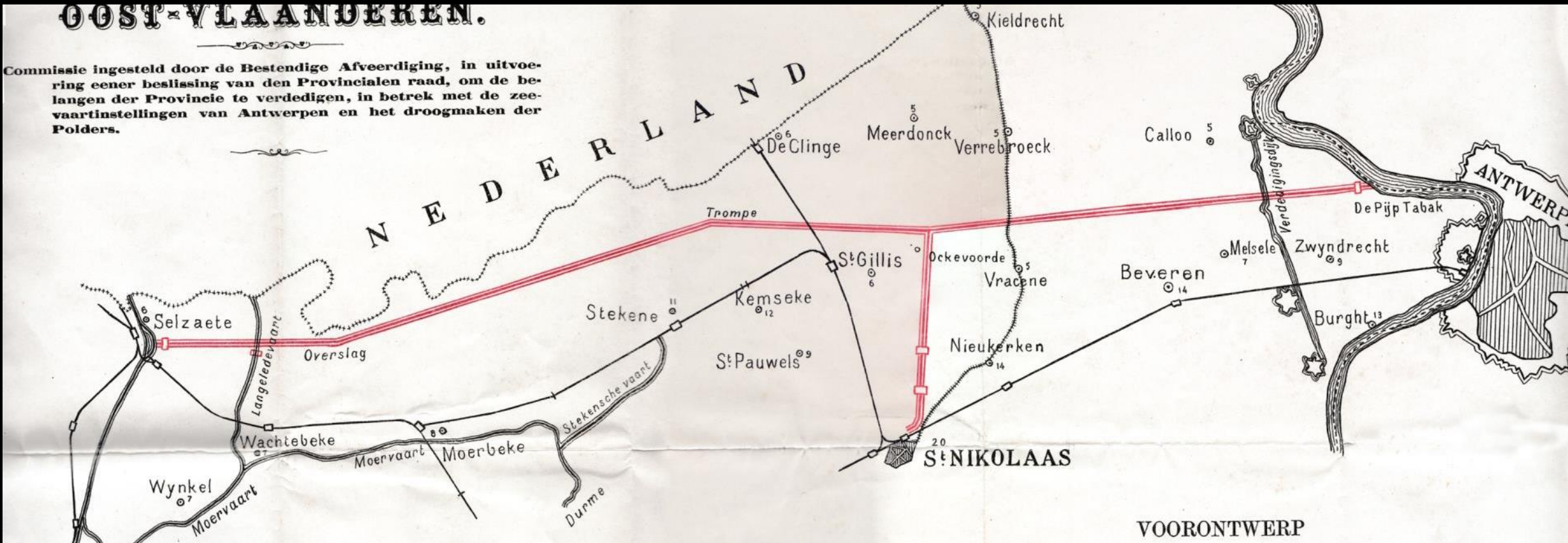
Rond Zwijndrecht : Op plan afstand Zwijndrecht Burcht 1923

Voorontwerp eener vaart te graven door het Land van Waas die de vaart van Terneuzen met de Schelde verbindt, met vertakking naar de Stad Sint-Niklaas J. Van der Linden, H. Durtordoir, G. Vermeire (1903-1904)

OOST-VLAANDEREN.

Commissie ingesteld door de Bestendige Afveerdiging, in uitvoering eener beslissing van den Provincialen raad, om de belangen der Provincie te verdedigen, in betrek met de zeevaartinstellingen van Antwerpen en het droogmaken der Polders.

N E D E R L A N D

Droom van Sint-Niklaas, nu in regionaal verband, Dringend deel tot Sint-Niklaas aanleggen: hoogteverschil + 2 sluizen
Gestruikeld op aanwezigheid van de spoorlijn

VOORONTWERP

eener VAART te graven door het Land van Waas, die de vaart van Terneuzen met de Schelde verbindt, met vertakking naar de stad Sint-Nikolaas.

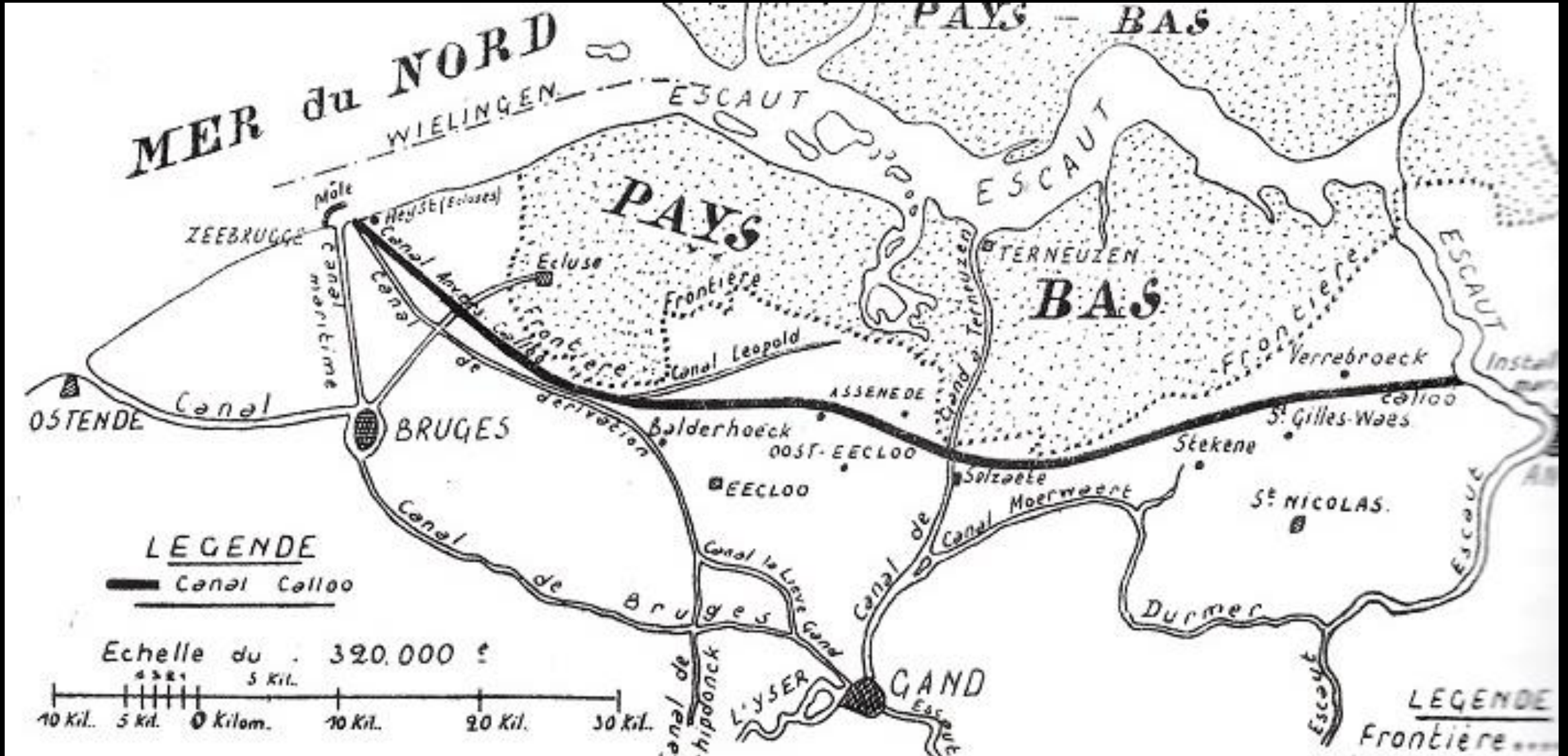
- Steden.
- Gemeenten.
- Gehuchten of Gewesten.
- Grens van den Staat.
- Id. der Provincie.
- sluis
- Vaart
- Ontworpen Vaart
- statie
- IJzeren weg.
- Buurtspoorweg.

De bestemmelingen der gemeenten zijn gerekend aan de dompels der kerken

Kanaal Selliers de Moranville 1929

Dramatische toestand om Westerschelde te onderhouden

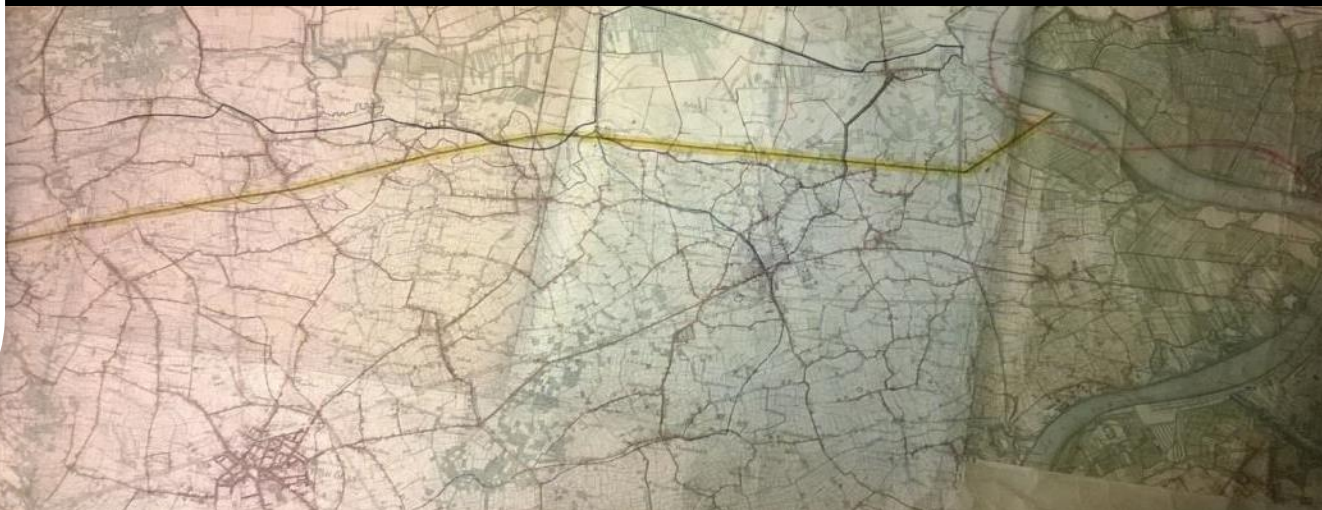

Afwatering of navigatie ?

Bijge

(Edy Hofman)

Stippellijn : Moervaart
en kanaal van Stekene

Volle lijn : verbinding tussen St-Jan fort en
Pijp tabak,

Met dank aan Edy Hofman,
en de niet uitvoering (dwars door SGW)

't Kanaal dwars door Waesland

Om de noodige ontlastings van Antwerpen en de Antwerpse Haven niet te bekommeren, heeft het Provinciaal Bestuur van Oost-Vlaanderen er in toegestemd het Vlaamsch Hoofd van Antwerpen af te staan.

Twee voorwaarden werden nochtans gesteld, twee redelijke en noodzakelijke eischen, het aanleggen van een tunnel onder de Schelde en het graven van een kanaal Antwerpen-Gent dwars door Waesland.

Door de Regering werd stellig die verbintenis genomen.

Maar aan die verbintenis is nog maar geen gevolg gegeven.

Dat mag niet.

Oost-Vlaanderen verheft dus de stem en de bevolking van 't heke land dient mede te eischen dat het verjaarde woord niet verbroden blijve.

Wij hadden de gelegenheid het ontwerp van rijk kanaal in te zien.

Het met 41 kilometer lang zijn en ongeveer 100 miljoen uitgaven vergen.

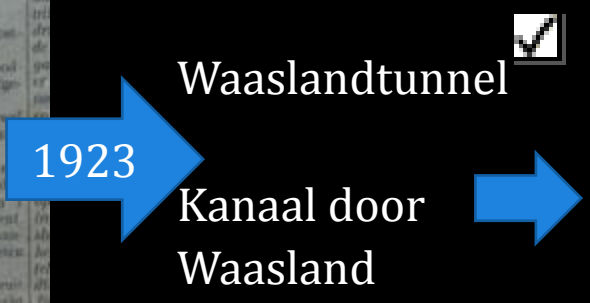
Het zou aanvankelijk in de Schelde op het grondgebied van Calloo, seven kilometer boven Antwerpen, in verbanding gebracht worden met het kanaal van Scheldene en zou zijn verloop nemen naar 't Gentische waar het op het punt Houthulst, nabij Leningbrugge in de Temsevallei voort zou uitvloeien.

Men zou den meermalen raastwee eelvisz salmen die bij schippen van 600 ton kunnen en het voorstellen dat later nog grotere booten er nog en weer kunnen.

De vaart zou ingesloten zijn in twee dijken die het water een breedte hebben van zes meter. Ze zouden van 5 meter breed en twee spoorwielbruggen, met de afstanden in behoorlijke mate verkleeren. Deze sluisen zouden den waterstand regelen. Van water zou het kanaal voorzien worden door de waterloopingen tusschen Houthulst en Calloo, dewaer ook

Het Volk 29-2-1928 Heemkring van Sinaai ("Den Dissel") en Ronny De Mulder

Afwatering of navigatie >> COMPENSATIE afstand Zwijndrecht / Burcht / Melselepolder

- Kanaal 600 ton, later meer
- 100 miljoen Fr
- 41 km lang (ca 26 meter breed)
- 14 Bruggen + 2 Spoorbruggen
- 3 Sluizen
- Scheepvaart A'pen <>GT met
- 30 km verkorten

Kanaal Heist Kallo

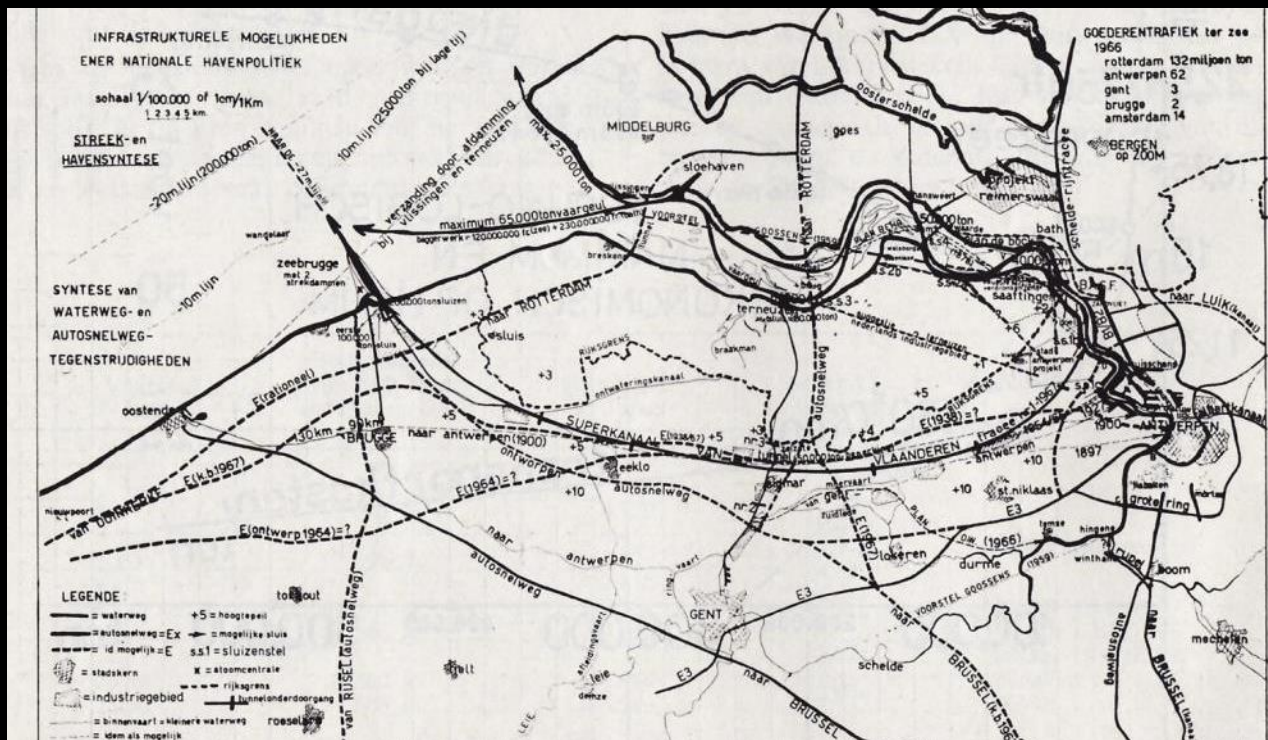
1954 - Waterwegen en Scheepvaartcomité te Antwerpen

1959 - "Komitee voor Nationaal Havenbelang" te Zeebrugge

Quasi gelijk tracé en gelijke sluisafmetingen, gelijke autosnelweg naar en door Brugge!

DGD sluis nu geschikt voor 18 meter

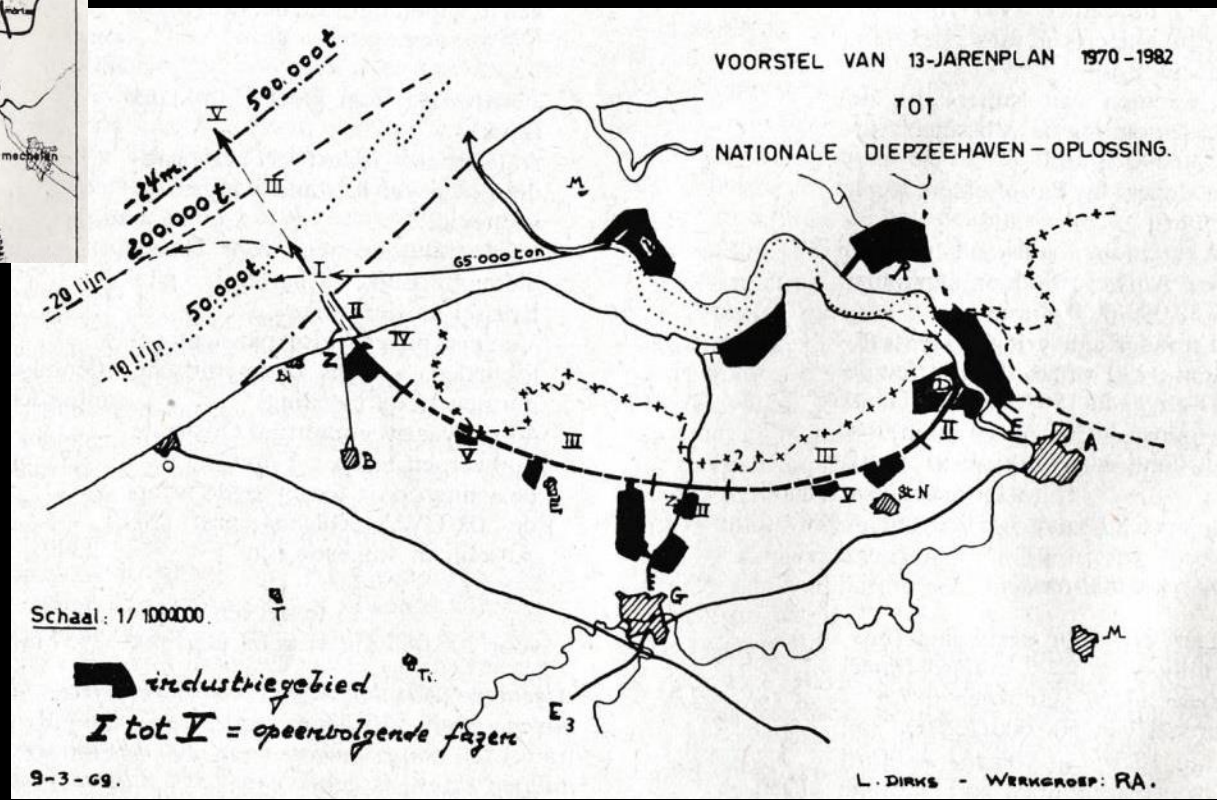

Niet alleen oppervlakte kanaal
Ook 320.000.000 m³

Wergroep RA Superkanaal door Vlaanderen 1966

Breedte 200 m, diepte 20 m

Sluizen 400 * 55? * ??

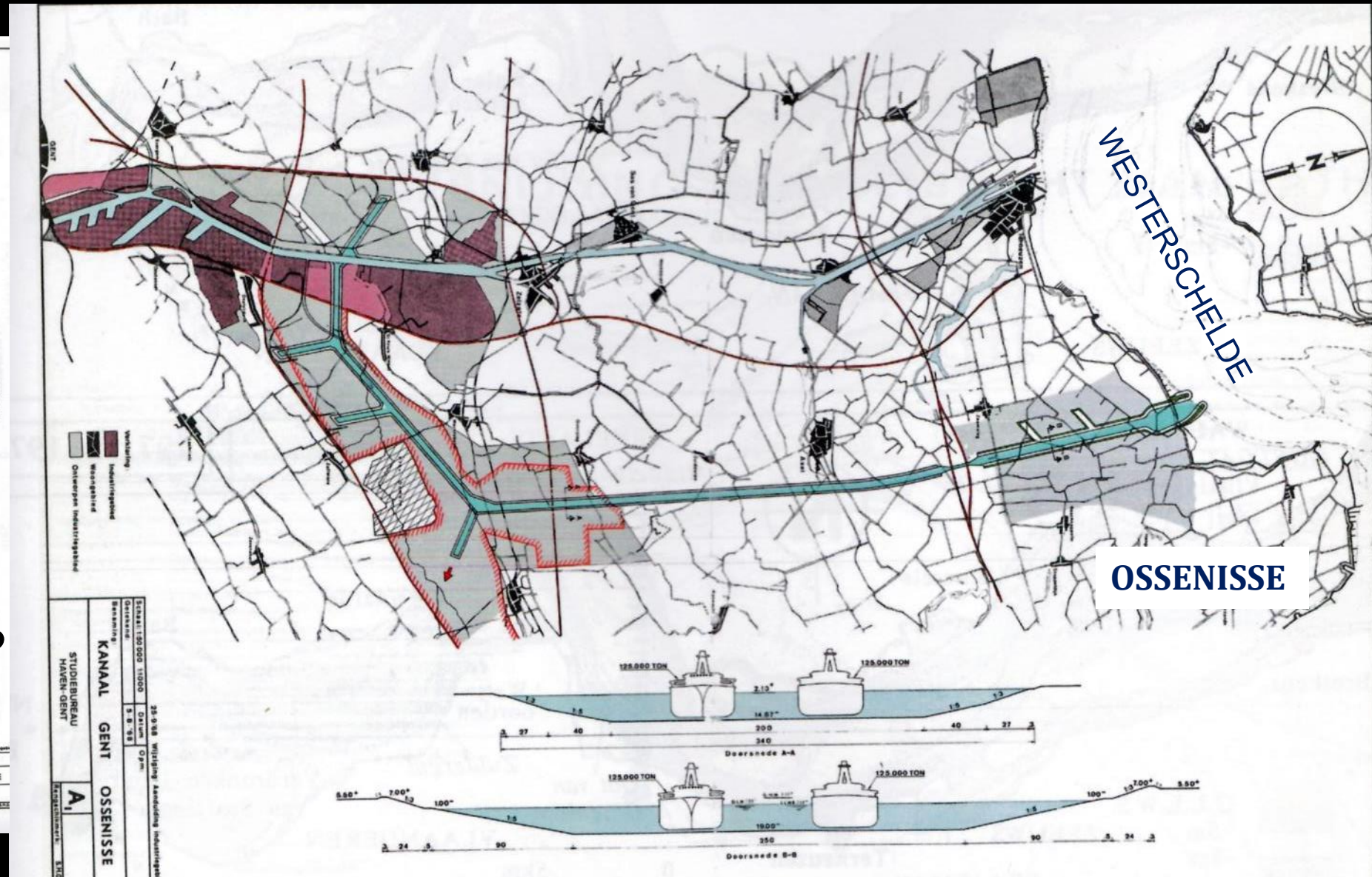

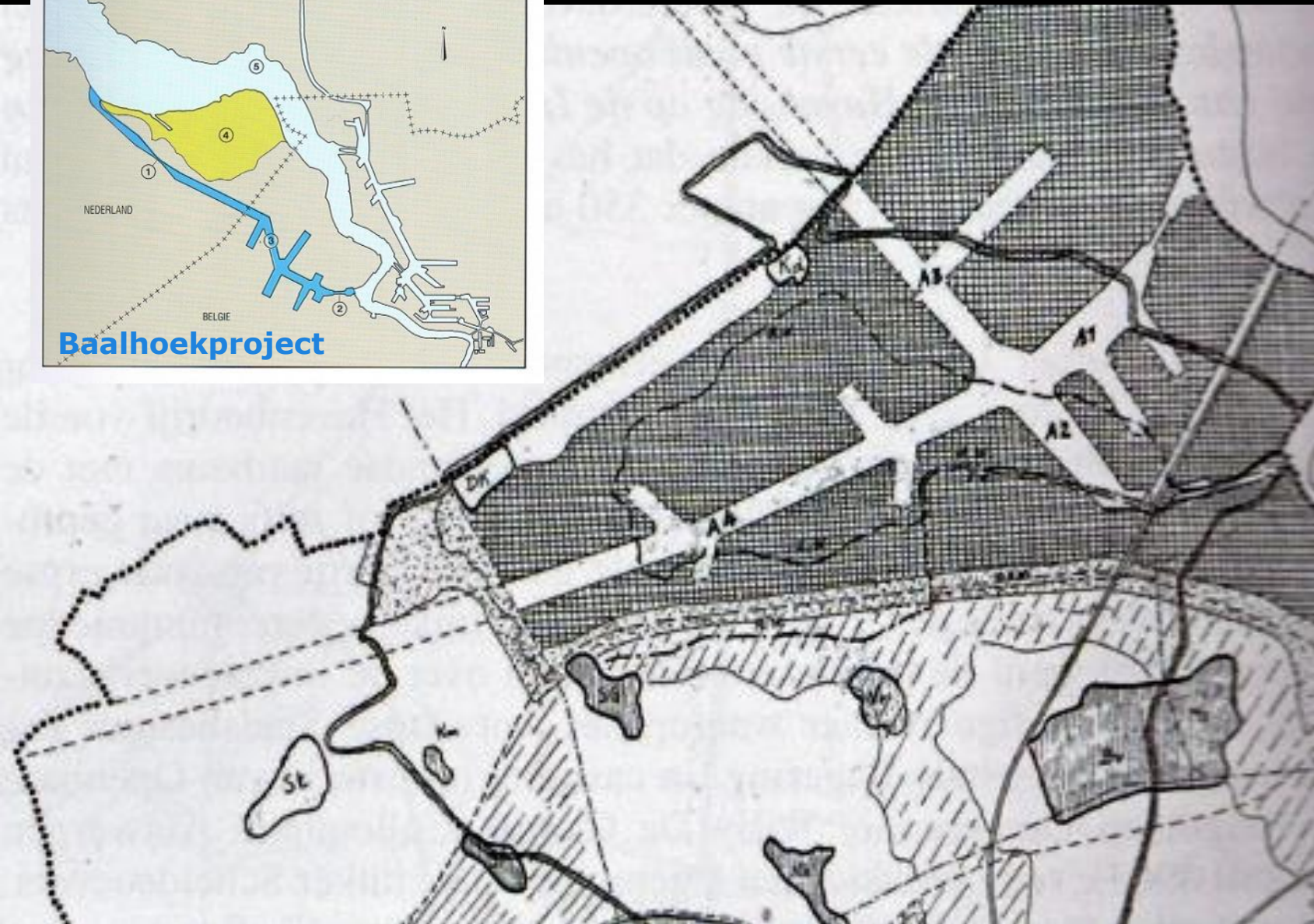
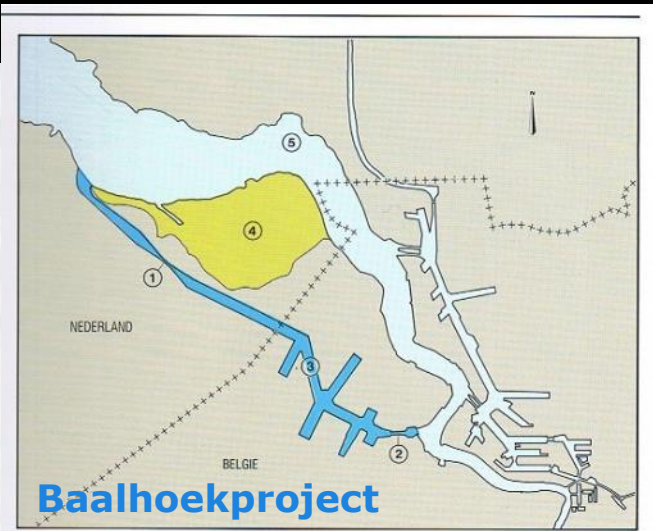
Kanaal Terdonk Temse (Tielrode) (Kanaal Geerard Van de Daele) 1968

Brug in
E17 over
Durme
hield
rekening
met dit
kanaal

Ossense kanaal (Ossensekanaal of de omgekeerde T, Superkanaal of Terneuzen west of oost) (1969)

Ook **overheid** voorzag kanalen door het Waasland

Voorontwerp Gewestplan ca. 1970

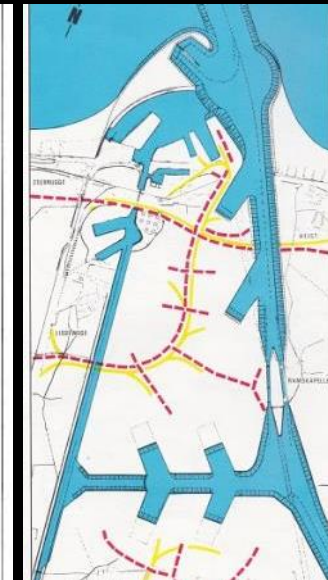
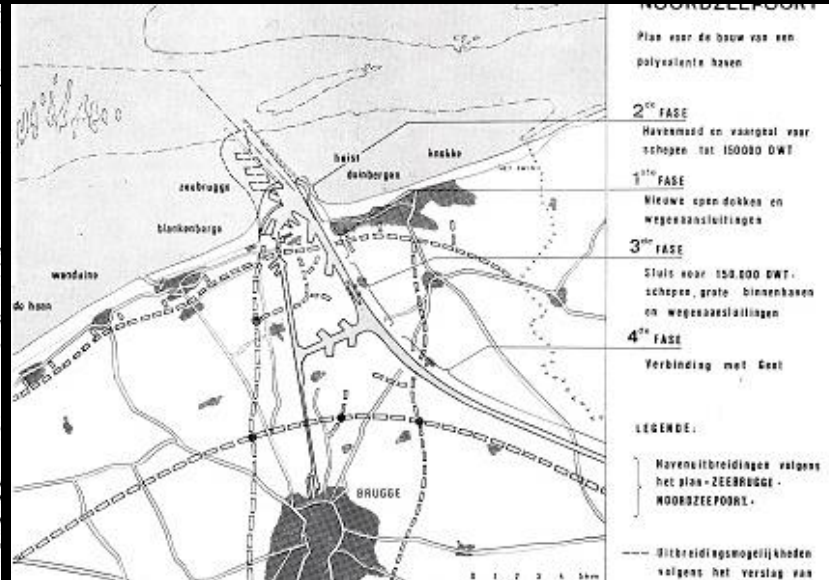
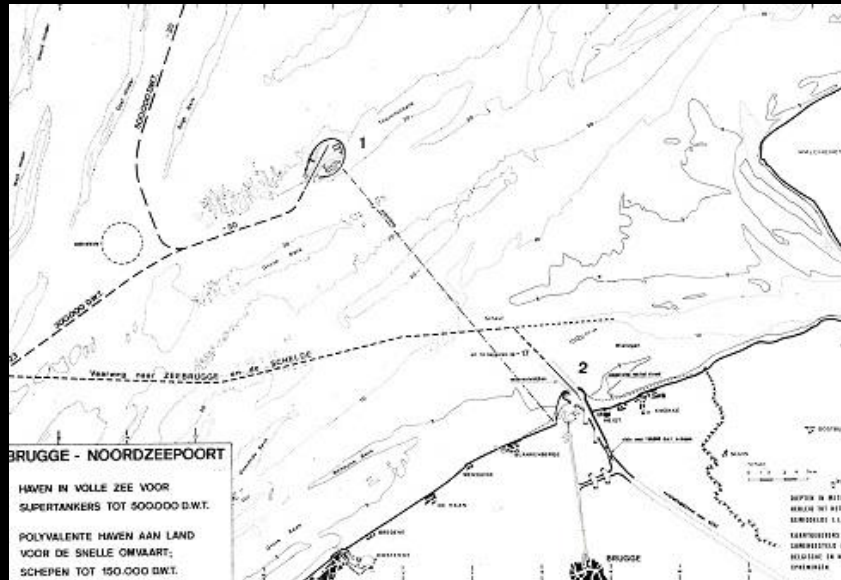
LO tot Provinciale baan

Verbinding met Gent / Zeebrugge

Baalhoekproject was het antwoord

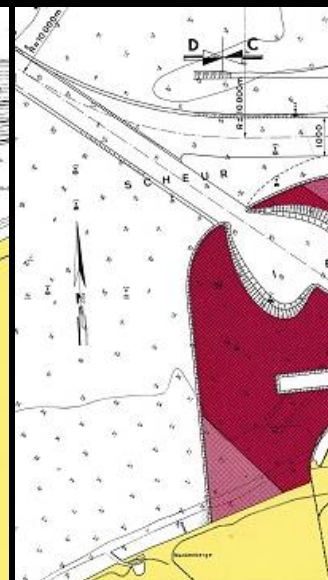
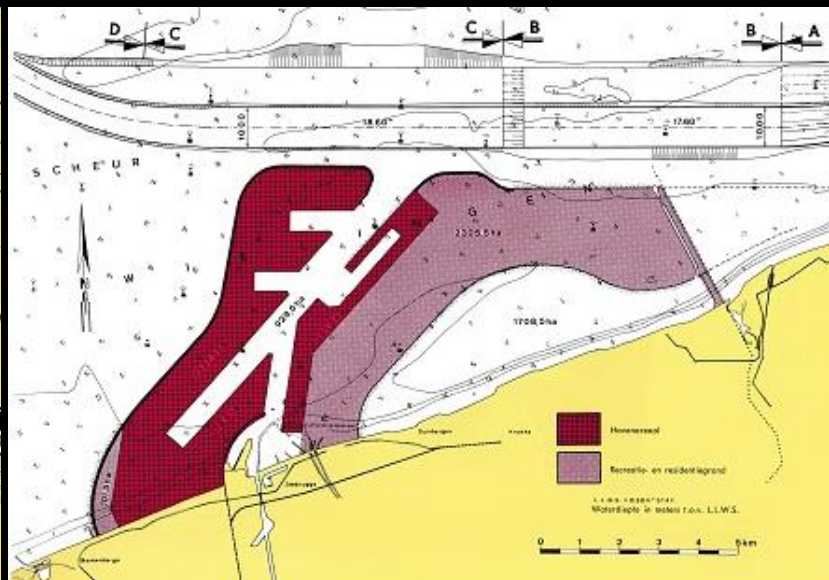
Plan Mortelmans (KUL) en Zeestad (Haecon) 1968 -1969

Eiland en uitbouw Zeebrugge

met verbinding naar Gent/Antwerpen

NOORDZEEPOORT

ZEESTAD

Havenuitbreidingen volgens het plan - ZEEBRUGGE - NOORDZEEPOORT.

--- Uitbreidingsmogelijkheden volgens het verslag van

Ook nu (2006) nog !

Voorstel aan Prov Zeeland ofv
ontpoldering
SCHELDEPOORT

Verrebroek
Het Kalf
De Tromp
Hellestraat
Kruisstraat
Westdorpe

Let op voor afsnijden van zeegaten

Let op voor
afsnijden van
zeegaten

MASTERPLAN VLAAMSE BAIJEN Overzichtsk kaart

Vaarweg voor binnenvaart
Vaarweg voor zeeschepen

Historisch Vlaanderen

Vlaanderenkaart Mercator

Evolutie in de tijd

Historisch Vlaanderen

Vlaanderenkaart Mercator

Eerste kanalen

Periode 16de eeuw

Periode 17de eeuw

Periode 18de eeuw
missing links

Periode 19 eeuw, België

Periode 20 eeuw EU

Besluiten

Besluit

De voorbije **800 jaar** is vanuit het Vlaamse en Brabantse hinterland in diverse perioden getracht **kunstmatige waterwegverbindingen** aan te leggen tussen de regio Antwerpen en de kust.

Met **uitzondering van het Waasland** leveren deze kanalen ons nu een **basiswaterwegenstelsel** op,

In de **recentste vijftig jaar** ging de dynamiek om (super)-kanalen te realiseren eerder in de omgekeerde richting, d.w.z. niet om de kust te bereiken, maar om vanuit de kusthavens en vooral dan vanuit **Zeebrugge het hinterland** te bedienen.

We zagen hoe door de eeuwen heen, en nu nog steeds, lokale en bovenlokale instanties en (centrale) overheden de **noodzaak voelden om dergelijke projecten (mee) te promoten of minstens te legitimeren.**

Natuurlijk karakter Westerschelde, ondanks doemscenario's, verzorgen **toegankelijkheid van Antwerpen via de Westerschelde**. Hetzelfde geldt ook voor de mainstream van containerafvoer vanuit **Zeebrugge naar het hinterland, estuaire schepen** >> onze historische al dan niet ge-update kanalen.

Besluit

Op cartografisch gebied een **schat van gegevens en kaartmateriaal** ,

Behoeden we ons over de **nauwkeurigheid van vele kaarten**, reproducties van situaties van eeuwen daarvoor,

Zogeheten **superkanalen, bypass voor de Westerschelde**, zouden het landschap van het noorden van West- en Oost-Vlaanderen doorsnijden en **verminken**, zonder rekening te houden met alle andere nadelige gevolgen zoals de lokale mobiliteit, de leefbaarheid en het open landschapskarakter?

We mogen ons **gelukkig prijzen** dat sommige projecten uit het verleden niet zijn uitgevoerd en moeten misschien ook eens **ernstig durven nadenken over de echte noodzaak van hedendaagse denkbeelden.**

Dank aan allen die hebben bijgedragen bij het tot stand komen van deze bijdrage, in het bijzonder om relatief ongekende kanaalprojecten aan te brengen.

Estuaire vaart : DESEO / TRIPOLI (ca 450 TEU) /
AMBERES en (EUROPORT) ca 250 TEU

Infrastructurele investeringen = 0 €

Oscar
Oliver
Zoe
Maya

MSC

19224 TEU

MSC ZOE

Dank U

MSC

Lengte 400 m breedte 59 m diepgang 16 m

An aerial photograph of a river winding through a lush, green forested landscape. A small blue and white boat is moving down the river, leaving a wake. The surrounding area is densely wooded with various shades of green. In the upper left, a road and a railway line are visible. The overall scene is peaceful and scenic.

“Nen vaert door het Waesland naar zee

Dank voor uw aandacht